

รวมกฎหมายที่ดิน

ในวชฐานของ ศูนย์บริการทางวิชาการและกฎหมาย

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961138848

สารบัญ

	หน้า
๑. พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมาย ที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗	๑
๒. ประมวลกฎหมายที่ดิน	๑๑
๓. บันทึกเปรียบเทียบการแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายที่ดิน	๑๐๕
๔. พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืน อสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๔๙๗	๑๖๘
๕. พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑	๑๙๒
๖. พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗	๒๑๓
๗. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘	๒๕๓
๘. บันทึกเปรียบเทียบการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	๒๙๑
๙. พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘	๒๙๕

แก้คำผิด

<u>หน้า</u>	<u>บรรทัด</u>	<u>คำผิด</u>	<u>แก้เป็น</u>
๑๘๒	๑๒	สูญหาย	สูญหาย
๒๐๐	๕	สัญชาติไทย	สัญชาติไทย
๒๑๑	๓	ตรา	ตาม
๒๑๙	๑๐-๑๑	นั้นในตำแหน่ง	นั้นอยู่ใน ตำแหน่ง
๒๓๓	๑๑	ไม่ได้ตาม	ไม่ได้ตรา
๒๔๑	๑๕	เขายอง	เจายอง

พระราชบัญญัติ
ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน
พ.ศ. ๒๔๙๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๑
เป็นปีที่ ๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า
โดยที่เป็นการสมควรที่จะประกาศใช้ประมวล
กฎหมายที่ดิน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราช-
บัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร
ตั้งต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราช-
บัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๑"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วัน
ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ประมวลกฎหมายที่ดินตามที่ตราไว้
ต่อท้ายพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับ เป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่
๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ เป็นต้นไป

มาตรา ๔ ตั้งแต่วันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้
บังคับ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติออกตราจองชั่วคราว ซึ่ง
ประกาศเปลี่ยนนามพระราชบัญญัติ เมื่อรัตนโกสินทรศก
๑๒๔ เป็นพระราชบัญญัติออกโฉนดตราจอง

(๒) พระราชบัญญัติการออกโฉนดที่ดิน รัตน-
โกสินทรศก ๑๒๖

(๓) พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน ฉบับที่ ๒

(๔) พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน ฉบับที่ ๓

(๕) พระราชบัญญัติแก้ไขความในมาตรา ๒๕
แห่งพระราชบัญญัติการออกโฉนดที่ดิน ร.ศ. ๑๒๖

(๖) พระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดิน

รกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

พุทธศักราช ๒๔๗๘

(๑) พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๕)

พุทธศักราช ๒๔๗๙

(๘) พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖)

พุทธศักราช ๒๔๗๙

(๙) พระราชบัญญัติควบคุมการไต่มาซึ่งที่ดินโดย
ทำ หุนส่วนและบริษัทจำกัดเพื่อค้ำกำไร พุทธศักราช ๒๔๘๕

(๑๐) พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๗)

พุทธศักราช ๒๔๘๖

(๑๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยพนักงานเจ้าหน้าที่
จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๘๖

(๑๒) พระราชบัญญัติว่าด้วยพนักงานเจ้าหน้าที่
จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.

(๑๓) พระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พุทธศักราช ๒๔๘๖

(๑๔) พระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๓ และ

(๑๕) บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในประมวลกฎหมายที่ดิน หรือซึ่งแย้งหรือขัดต่อบทแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

มาตรา ๕ ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน แจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การแจ้งการครอบครองตามความในมาตรา
นี้ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่แก่ผู้แจ้งแต่ประการใด

มาตรา ๖ บุคคลที่ครอบครอง และทำประโยชน์
ในที่ดินอยู่โดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันที่พระราชบัญญัติออก
โฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๗๕ ใช้บังคับ และ
ผู้รับโอนที่ดินดังกล่าว ให้มีสิทธิขอรับโฉนดที่ดินตามบทแห่ง
ประมวลกฎหมายที่ดิน สำหรับบุคคลที่ครอบครองที่ดินตั้งแต่วันที่
พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช
๒๔๗๕ ใช้บังคับเป็นต้นมา และก่อนวันที่ประมวลกฎหมาย
ที่ดินใช้บังคับ ถ้าไม่ดำเนินการให้ชอบด้วยกฎหมายที่ใช้
บังคับอยู่ในขณะนั้นการออกโฉนดที่ดินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์

ความในวรรคสองของมาตรา ๕ ถูกยกเลิกโดย
ข้อ ๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๖
ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม
๔๔ ตอนที่ ๓๓ หน้า ๘)

(เพิ่มความในมาตรา ๕ มีสามวรรค)

และวิธีการที่กำหนดโดยกฎกระทรวงและใช้พระราชบัญญัติ
ออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๗๕ คงใช้
บังคับต่อไป

มาตรา ๗ ที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้จับจองไว้แล้ว
ตามพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช
๒๔๗๕ และยังมีได้รับคำรับรองว่า ได้ทำประโยชน์แล้ว
ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าผู้ได้รับอนุญาต
ยังมีสิทธิที่จะมาขอคำรับรองจากนายอำเภอได้จนกว่าจะ
ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับจากวันสิ้นสุดเวลาแห่ง
การจับจองตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

ในกรณีระยะเวลาแห่งการจับจองดังกล่าวใน
วรรคแรกสิ้นสุดลง ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ
หากปรากฏว่าการทำประโยชน์จากที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้
จับจองอยู่ในสภาพที่จะพึงขอคำรับรองว่า ได้ทำประโยชน์
ดังกล่าวแล้วได้ ให้ยื่นคำขอต่อนายอำเภอเพื่อขอคำรับ
รองเสียภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่
ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว

ให้ถือว่าที่ดินนั้นปลอดจากการจับจอง เว้นแต่นายอำเภอ
ได้มีคำสั่งผ่อนผันให้เป็นการ เฉพาะราย

มาตรา ๘ การพิจารณาว่าที่ดินได้ทำประโยชน์
แล้วหรือไม่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

ที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้จับจอง แต่ยังไม่ได้รับคำ
รับรองจากนายอำเภอว่าได้ทำประโยชน์แล้ว ผู้ได้รับ
อนุญาตจะโอนไปไม่ได้ เว้นแต่จะตกทอดโดยทางมรดก

มาตรา ๙ ที่ดินที่ได้รับคำรับรองจากนายอำเภอ
ว่าได้ทำประโยชน์แล้วให้โอนกันได้

มาตรา ๑๐ ที่ดินซึ่งได้หวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์
ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่า
อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕
หรือตามกฎหมายอื่นอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้
บังคับ ให้คงเป็นที่หวงห้ามต่อไป

มาตรา ๑๑ ในเขตท้องที่ซึ่งได้ออกโฉนดตราจองและตราจองที่ตราว่า "ได้ทำประโยชน์แล้ว" ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ให้คงใช้บทกฎหมายว่าด้วยกรณีนั้น เฉพาะในส่วนที่บัญญัติถึงวิธีการรังวัดและการออกหนังสือสำคัญดังกล่าวข้างต้นต่อไปจนกว่าจะได้ออกโฉนดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว

มาตรา ๑๒ บุคคลใดจะได้มาซึ่งที่ดินโดยมีสัญญาจะซื้อจะขาย หรือสัญญาเช่าซื้อซึ่งได้กระทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เมื่อได้มีการซื้อขายไปตามสัญญาเช่นว่านั้น ให้ถือเสมือนว่าผู้ซื้อหรือผู้เช่าซื้อ มีสิทธิในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ

มาตรา ๑๓ บุคคลใดได้ขายฝากที่ดินไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าได้ทำการไถถอนที่ดินนั้น เมื่อประมวลกฎหมายที่ดินได้ใช้บังคับแล้ว ให้ถือเสมือนว่า

ผู้ยื่น เป็นผู้มีสิทธิในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดิน
ใช้บังคับ

มาตรา ๑๔ บุคคลใดได้ดำเนินการขอจับจอง
ที่ดินไว้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้
บังคับ แต่ยังไม่ได้รับอนุญาต ให้นายอำเภอมืออำนาจคำ
เนินการตามนัยแห่งพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่
๖) พุทธศักราช ๒๔๗๔ ต่อไปจนถึงที่สุดได้

มาตรา ๑๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาด
ไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และตามประมวล
กฎหมายที่ดิน และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานที่ดิน
และพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติ
การให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้และประมวลกฎหมายที่ดิน
กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจา
นุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป.พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๗๘

ฉบับพิเศษ หน้า ๑ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๑)

ประมวลกฎหมายที่ดิน

หมวด ๑

บทเบื้องต้นทั่วไป

มาตรา ๑ ในประมวลกฎหมายนี้

"ที่ดิน" หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไป และให้
หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง
ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย

"สิทธิในที่ดิน" หมายความว่า กรรมสิทธิ์ และ
ให้หมายความรวมถึงสิทธิครอบครองด้วย

"ใบจอง" หมายความว่า หนังสือแสดงการยอม
ให้เช่าครอบครองที่ดินชั่วคราว

"หนังสือรับรองการทำประโยชน์" หมายความว่า
หนังสือคำรับรองจากพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าได้ทำประ
โยชน์ในที่ดินแล้ว

"ใบไต่สวน" หมายความว่า หนังสือแสดงการ
สอบสวนเพื่อออกโฉนดที่ดินและให้หมายความรวมถึงใบนำ

ควย

"โฉนดที่ดิน" หมายความว่า หนังสือสำคัญ
แสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน และให้หมายความรวมถึงโฉนดแผนที่
โฉนดตราจอง และตราจองที่ตราว่า "ได้ทำประโยชน์แล้ว"

"การรังวัด" หมายความว่า การรังวัดปักเขต
และทำเขตจด หรือคำนวณการรังวัด เพื่อให้ทราบที่ตั้ง
แนวเขตที่ดิน หรือทราบที่ตั้งและเนื้อที่ของที่ดิน

"การค้าที่ดิน" หมายความว่า การได้มาและ
จำหน่ายไปซึ่งที่ดินเพื่อประโยชน์ในกิจการค้าหากำไร
โดยวิธีขาย แลกเปลี่ยน หรือให้เช่าซื้อที่ดิน

"ทบวงการเมือง"^(๑) หมายความว่า หน่วย
ราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลของราชการส่วนกลาง
ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น

(๑) ความในมาตรา ๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓
แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
ที่ดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๑ (ร.จ. เล่ม ๔๕
ตอนที่ ๑๓๘ ฉบับพิเศษหน้า ๑ วันที่ ๑๑ ธันวาคม
พ.ศ. ๒๕๒๑)

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการ
จัดที่ดินแห่งชาติ

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า เจ้าพนักงาน
งานซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้ และพนักงาน
งานอื่นซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามประมวล
กฎหมายนี้

"อธิบดี" หมายความว่า อธิบดีกรมที่ดิน

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการ
ตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน และตาม
ประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๒ ที่ดินซึ่งมิได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคล
หนึ่งบุคคลใด ให้ถือว่าเป็นของรัฐ

มาตรา ๓ บุคคลย่อมมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ในกรณี
ต่อไปนี้

(๑) ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ตามบทกฎหมายก่อนวันที่
ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ หรือได้มาซึ่งโฉนดที่ดินตามบท
แห่งประมวลกฎหมายนี้

(๒) ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วย
การจดทะเบียนเพื่อการครองชีพหรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๖ บุคคลใดได้
มาซึ่งสิทธิครอบครองในที่ดินก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้
ใช้บังคับ ให้มีสิทธิครอบครองสืบไปและให้คุ้มครองตลอด
ถึงผู้รับโอนด้วย

มาตรา ๔ ทวิ^(๑) นับตั้งแต่วันที่ประกาศของ
คณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ การโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิ
ครอบครองในที่ดินซึ่งมีโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการ
ทำประโยชน์ ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อ
พนักงานเจ้าหน้าที่

(๑) ความในมาตรา ๔ ทวิ เพิ่มเติมโดยข้อ ๒ แห่ง
ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๔
กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม ๔๔ ตอนที่ ๓๓
ฉบับพิเศษ หน้า ๘)

มาตรา ๕ ผู้ใดมีความประสงค์เวนคืนสิทธิใน
ที่ดินให้แก่รัฐ ให้ยื่นคำขอเวนคืนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม
มาตรา ๗๑

มาตรา ๖(๑) นับตั้งแต่วันที่ประกาศของคณะ
ปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ บุคคลใดมีสิทธิในที่ดินตาม โฉนดที่ดิน
หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ หากบุคคลนั้นทอดทิ้ง
ไม่ทำประโยชน์ในที่ดิน หรือปล่อยให้ดินให้เป็นที่รกร้าง
ว่างเปล่า เกินกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน เกินสิบปีติดต่อกัน

(๒) สำหรับที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำประ
โยชน์เกินห้าปีติดต่อกัน

(๑) ความในมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ แห่ง
ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๘๖ ลงวันที่ ๒๔
กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๓๓
ฉบับพิเศษ หน้า ๘)

ให้ถือว่าเจตนาสละสิทธิในที่ดินเฉพาะส่วนที่
ทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ หรือที่ปล่อยให้เป็นที่รกร้างว่าง
เปล่า เมื่ออธิบดีไต่สวนคำร้องต่อศาล และศาลได้สั่ง
เพิกถอนหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินดังกล่าว ให้ที่ดินนั้นตก
เป็นของรัฐเพื่อดำเนินการตามประมวลกฎหมายนี้ต่อไป

มาตรา ๑ ให้อธิบดีมีหน้าที่สำรวจ จำแนก
และทำสำมะโนที่ดิน เพื่อให้ทราบถึงความอุดมสมบูรณ์
ความธรรมชาติ และความเหมาะสมแก่การทำประโยชน์
เพื่อประโยชน์ของรัฐและประชาชน

มาตรา ๘(๑) บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็น
สาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน

(๑) ความในมาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑ แห่ง
ประกาศชงอคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓
ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (ร.ก. เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๑๕๐
ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑๑)

นั้น ถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้อธิบดีมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษา และดำเนินการคุ้มครองป้องกันได้ตามควรแก่กรณี อำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้ รัฐมนตรีจะมอบหมายให้ทบวงการ เมืองอื่นเป็นผู้ใช้ก็ได้

ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือเป็นที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการ เมืองอาจถูกถอนสภาพหรือโอนไปเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่น หรือนำไปจัดเพื่อประชาชนได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ถ้าทบวงการ เมืองรัฐวิสาหกิจหรือเอกชนจัดหาที่ดินมาให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทนแล้ว การถอนสภาพหรือโอนให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ แต่ถ้าพลเมืองได้เลิกใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือที่ดินนั้นได้เปลี่ยนสภาพไปจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันและมีได้ตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ใดตามอำนาจกฎหมายอื่นแล้ว การถอนสภาพให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

(๒) ที่ดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการ เมืองใด ถ้าทบวงการ เมืองนั้นเลิกใช้หรือไม่ต้องการหวงห้ามหรือสงวนต่อไป เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพแล้ว คณะรัฐมนตรีจะมอบหมายให้ทบวงการ เมืองซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้ใช้หรือจัดหาประโยชน์ก็ได้ แต่อาจจะโอนต่อไปยัง เอกชนใดกระทำได้โดยพระราชบัญญัติ และถ้าจะนำไปจัดเพื่อประชาชนตามประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่น ให้กระทำได้โดยพระราชกฤษฎีกา

การตราพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองให้มีแผนที่แสดง เขตที่ดินแนบท้ายพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกานั้นด้วย

มาตรา ๘ ทวิ(๑) ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใด

(๑) ความในมาตรา ๘ ทวิ

เพิ่มเติม

โดยข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (ร.ก. เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๑๔๐ ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑๑)

มีสิทธิครอบครอง หรือที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันซึ่งได้
 ถอนสภาพตามมาตรา ๘ (๑) แล้ว รัฐมนตรีมีอำนาจที่จะ
 จัดชั้นทะเบียนเพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราช
 การได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะกำหนดในกฎกระทรวง
 ก่อนที่จะจัดชั้นทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้มีการ
 รั้งวัดทำแผนที่ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดท้องที่ประกาศ
 การจัดชั้นทะเบียนให้ราษฎรทราบมีกำหนดสามสิบวัน
 ประกาศให้ปิดในที่เปิดเผย ณ สำนักงานที่ดิน ที่ว่าการ
 อำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน และใน
 บริเวณที่ดินนั้น

การจัดชั้นทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรี
 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้มีแผนที่แนบท้าย
 ประกาศด้วย

มาตรา ๘ ครี(๑) ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติ
ของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน หรือใช้เพื่อประโยชน์
ของแผ่นดินโดยเฉพาะ อธิบดีอาจจัดให้มีหนังสือสำคัญ
สำหรับที่หลวง เพื่อแสดงเขตไว้เป็นหลักฐาน

แบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการออกหนังสือสำคัญ
สำหรับที่หลวง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ที่ดินตามวรรคหนึ่งแปลงใดยังไม่มีหนังสือสำคัญ
สำหรับที่หลวง เขตของที่ดินดังกล่าวให้เป็นไปตามหลัก
ฐานของทางราชการ

มาตรา ๘ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการ
เหมืองแร่และการป่าไม้ ที่ดินของรัฐนั้นถ้ามิได้มีสิทธิ
ครอบครอง หรือมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว
ห้ามมิให้บุคคลใด

(๑) ความในมาตรา ๘ ครี เพิ่ม เคมี โดยข้อ ๒

แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔

ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (ร.ก. เล่ม ๘๘

ตอนที่ ๑๕๐ ฉบับพิเศษ หน้า ๑๗๑)

(๑) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึง
การก่อสร้างหรือเผาป่า

(๒) ทำควยประการใด ให้เป็นการทำลาย
หรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน ที่หิน ที่กรวด หรือที่ทราย
ในบริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวงห้ามในราชกิจจานุเบกษา
หรือ

(๓) ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากร
ในที่ดิน

มาตรา ๘ ทวิ^(๑) ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๘
ต้องเสียค่าตอบแทนเป็นรายปีให้แก่องค์การบริหารส่วน
จังหวัด ตามวิธีการและอัตราที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติ
จังหวัด แต่ต้องไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายประมวลกฎหมาย
นี้

(๑) ความในมาตรา ๘ ทวิ เพิ่มเติมโดยข้อ ๓
แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่
๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม ๘๘ ตอนที่
๑๕๐ ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑๑)

มาตรา ๑๐ ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครองและมีใช้สาธารณสมบัติของแผ่นดินอันราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกันนั้น ให้อธิบดีมีอำนาจจัดหาผลประโยชน์ในการจัดหาผลประโยชน์ ให้รวมถึงจัดทำที่ดินใช้ประโยชน์ได้ ซื่อขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่า และให้เช่าซื้อ หลักเกณฑ์และวิธีการจัดหาผลประโยชน์ ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง แต่สำหรับกรซื้อขาย การแลกเปลี่ยน และการให้เช่าซื้อที่ดินต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี

การดำเนินการจัดหาผลประโยชน์ตามความในมาตรานี้ ให้คำนึงถึงการที่จะสงวนที่ดินไว้ให้นุชนรุ่นหลังด้วย

มาตรา ๑๑ การจัดหาผลประโยชน์ซึ่งที่ดินของรัฐตามนัยดังกล่าวมาในมาตราก่อนนี้ รัฐมนตรีจะมอบหมายให้ทบวงการเมืองอื่นเป็นผู้จัดหาผลประโยชน์สำหรับรัฐ หรือบำรุงท้องถิ่นก็ได้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๒ ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง รัฐมนตรีมีอำนาจให้สัมปทาน ให้ หรือให้ใช้ในระยะเวลาอันจำกัด ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนถึงกฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่และการป่าไม้

มาตรา ๑๓ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งสำนักงานที่ดินจังหวัดขึ้น

จังหวัดใดมีความจำเป็นที่จะต้องตั้งที่ทำการที่ดินมากกว่าหนึ่งแห่ง ให้รัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งสำนักงานที่ดินสาขาขึ้นโดยให้สังกัดอยู่ในสำนักงานที่ดินจังหวัด

การจัดตั้งสำนักงานที่ดินจังหวัดและสำนักงานที่ดินสาขา ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๒

การจัดที่ดินเพื่อประชาชน

มาตรา ๑๔^(๑) ให้มีกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ" ประกอบด้วยรัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงกลาโหม อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ อธิบดีกรมทางหลวง อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมธนารักษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๑) ความในมาตรา ๑๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๔ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (ร.ก. เล่ม ๔๘ ตอนที่ ๑๕๐ ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑๓)

เลขาธิการสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทเป็นกรรมการ
อธิบดีเป็นกรรมการและเลขาธิการโดยตำแหน่ง และ
คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งคณะ
รัฐมนตรีแต่งตั้ง

มาตรา ๑๕(๑) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรง
ตำแหน่งมีกำหนดสี่ปี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่ง
คณะรัฐมนตรีจะแต่งตั้งให้เป็นกรรมการอีกก็ได้

มาตรา ๑๖ นอกจากการออกจากตำแหน่งตาม
วาระตามความในมาตรา ๑๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้น
จากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๑) ความในมาตรา ๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๔
แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่
๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม ๔๔ ตอนที่
๑๘๐ ฉบับพิเศษ หน้า ๑๗๑)

(๓) ต้องจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มีโทษชั้นลหุ
โทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๔) คณะรัฐมนตรีให้ออกจากตำแหน่ง
ในกรณีที่มีการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา
นี้ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการแทน
กรรมการที่ได้รับแต่งตั้ง เข้าแทนที่ย่อมอยู่ในตำแหน่งได้
เพียงเท่าที่กำหนดเวลาของผู้ซึ่งคนแทน

มาตรา ๑๗ การประชุมของคณะกรรมการ
ต้องมีกรรมการมาประชุม เกินกว่ากึ่งหนึ่งจึง เป็นองค์ประชุม

มาตรา ๑๘ ในเมื่อประธานไม่อยู่ในที่ประชุม
ให้กรรมการ เลือกตั้งกันขึ้นเอง เป็นประธาน

มาตรา ๑๙ การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษานั้น
ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาท

กรรมการคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน
ถ้ามีจำนวนเสียงลงคะแนนเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุม
ออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๒๐ (๑) ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่
ดังต่อไปนี้

(๑) วางนโยบายการจัดที่ดิน การใช้ที่ดิน หรือ
การพัฒนาที่ดิน

(๒) วางแผนการกำหนดบริเวณการใช้ที่ดิน
การถือครองที่ดิน รวมทั้งการอนุรักษ์ที่ดินและน้ำ

(๓) ส่งวนและพัฒนาที่ดินเพื่อจัดให้แก่ประชาชน

(๔) ส่งวนหรือหวงห้ามที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคล
ใดมีสิทธิครอบครอง เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน

(๕) อนุมัติโครงการการจัดที่ดินของทบวงการ เมือง

(๖) ควบคุมการจัดที่ดินตามประมวลกฎหมายนี้
และกฎหมายอื่น

(๗) ปฏิบัติการเกี่ยวกับที่ดินตามที่คณะรัฐมนตรี

(๑) ความในมาตรา ๒๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๔
แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๖ ลงวันที่ ๒๙
กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ (ร.ก. เล่ม ๔๔ ตอนที่ ๓๓
ฉบับพิเศษ หน้า ๘)

มอบหมาย

(๘) มอบหมายให้ทบวงการ เมืองที่เกี่ยวข้อง
ดำเนินการ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งใน
มาตรฐานแทนคณะกรรมการ ได้ตามที่เห็นสมควร

(๙) ปฏิบัติการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในประมวล
กฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น

(๑๐) วางระเบียบหรือข้อบังคับกำหนดหลักเกณฑ์
หรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการจัดที่ดินและการประเมินราคาที่ดิน
เพื่อการพาณิชย์หรือเพื่อกิจการอื่น

ระเบียบหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับประชาชน
ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๑ ให้รัฐมนตรีดำเนินการตามมติของ
คณะกรรมการ และมีอำนาจมอบหมายให้ทบวงการ เมือง
ที่เกี่ยวข้องดำเนินการใด ๆ อันเกี่ยวกับการจัดที่ดินได้
และถ้าสามารถทำได้ ให้ทบวงการ เมืองที่เกี่ยวข้องปฏิบัติ
การให้เป็นไปตามที่ได้รับมอบอำนาจไปนั้นโดยไม่ชักช้า
และเพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ให้เจ้าพนักงานของทบวง

การเมือง เช่นว่าผู้มีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับพนักงาน
เจ้าหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายนี้

ในการมอบอำนาจให้ทบวงการ เมืองดำเนินการ
ตามความในวรรคก่อน รัฐมนตรีจะให้ทบวงการ เมือง เช่น
ว่านั้น เบิกเงินในงบประมาณของกรมที่ดิน ไปใช้จ่ายตาม
รายการในงบประมาณแทนกรมที่ดินก็ได้

มาตรา ๒๒ ให้รัฐมนตรีและพนักงานเจ้าหน้าที่
ที่รัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จ
จริงหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดที่ดิน และให้
ส่งเอกสารหลักฐานหรือสิ่งอื่นที่เกี่ยวข้องมาประกอบการ
พิจารณาของคณะกรรมการ

(๒) เข้าไปยังสถานที่หรือที่ดินของทบวงการ
เมือง องค์การของรัฐหรือเอกชนเพื่อตรวจสอบเรื่อง
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดที่ดิน และให้ผู้มีอำนาจสอบถาม
ข้อเท็จจริง เรียกเอกสารหลักฐาน หรือสิ่งอื่นที่เกี่ยวข้อง
จากบุคคลที่อยู่ในสถานที่หรือที่ดิน เช่นว่านั้น มาตรวจ
พิจารณาได้ตามความจำเป็น ในการนี้บุคคล เช่นว่านั้น

ต้องให้ความสะดวกแก่คณะกรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

มาตรา ๒๓ ในการใช้อำนาจหน้าที่ตามประมวลกฎหมายนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่และเจ้าพนักงานของทบวงการเมือง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในมาตรา ๒๑ ต้องมีบัตรประจำตัว และแสดงแถบยศที่เกี่ยวของ

มาตรา ๒๔ ให้ถือว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ และเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่ตามความในประมวลกฎหมายนี้เป็นเจ้าพนักงานตามความหมายในกฎหมายลักษณะอาญา

มาตรา ๒๕^(๑) เพื่อประโยชน์ในการจัดที่ดินหรือการสำรวจความอุดมสมบูรณ์ของดิน คณะกรรมการ

(๑) ความในมาตรา ๒๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๑๕๐ ฉบับพิเศษ หน้า ๑๗๑)

จะจัดให้มีการสำรวจที่ดินก็ได้

เมื่อเป็นการสมควรจะสำรวจที่ดินในท้องที่ใด ให้คณะกรรมการประกาศท้องที่นั้นเป็นเขตสำรวจที่ดินในราชกิจจานุเบกษา และให้ปิดประกาศนั้น ๓ ปีว่าการอำเภอลำบากและบ้านกำนันในตำบลที่อยู่ในเขตสำรวจ ประกาศของคณะกรรมการดังกล่าวให้มีแผนที่ประเมินเขตที่ดินที่กำหนดให้เป็นเขตสำรวจที่ดินไว้ท้ายประกาศด้วย แผนที่ดังกล่าวนี้ให้ถือว่าเป็นส่วนแห่งประกาศ

มาตรา ๒๖ ภายในเขตสำรวจที่ดินตามความในมาตรา ๒๕ ให้ผู้มีสิทธิในที่ดินหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งอยู่ในเขตสำรวจที่ดิน มีหน้าที่

(๑) แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ภายในระยะเวลาที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนด ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีเช่นนี้จะจัดให้บุคคลอื่นแจ้งแทนก็ได้

(๒) นำหรือจัดให้บุคคลอื่นนำพนักงานเจ้าหน้าที่ไปชี้เขตที่ดินซึ่งตนมีสิทธิหรือครอบครองอยู่ในเมื่อได้รับคำบอกกล่าวจากพนักงานเจ้าหน้าที่ล่วงหน้าเป็นเวลา

อันสมควร

(๓) ลงชื่อรับรองการสำรวจที่ดินของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่ เป็นจริง ในกรณีที่จัดให้บุคคลอื่นนำชี้เขตที่ดินให้บุคคลซึ่งนำชี้เขตที่ดินเป็นผู้ลงชื่อรับรองการสำรวจที่ดินแทน

มาตรา ๒๑ นอกจากที่ดินที่ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐนำไปจัดตามกฎหมายอื่นแล้ว อธิบดีมีอำนาจจัดที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครองให้ราษฎรเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและทำมาหาเลี้ยงชีพได้ ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดซึ่งให้รวมถึงรายการดังต่อไปนี้ด้วย

คือ

- (๑) จำนวนที่ดินที่จะแบ่งให้ครอบครอง
- (๒) หลักเกณฑ์สอบสวนคัดเลือกผู้เช่าครอบครอง
- (๓) วิธีที่ผู้เช่าครอบครองพึงปฏิบัติ
- (๔) หลักเกณฑ์การชดใช้ทุนที่ไต่ลงไปในที่ดินนั้น และการเรียกค่าธรรมเนียมบางอย่าง
- (๕) กิจการที่จำเป็นสำหรับการจัดแบ่งที่ดิน

ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขของ
คณะกรรมการ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๖ ทวิ^(๑) ในกรณีที่ผู้ครอบครองและ
ทำประโยชน์ในที่ดินหรือผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์
ในที่ดินต่อ เนื่องจากบุคคลดังกล่าว ได้ยื่นคำร้องขอผ่อนผัน
การแจ้งการครอบครองตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวล
กฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๘๖ ก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติ
ฉบับนี้ใช้บังคับและผู้ว่าราชการจังหวัดยังไม่ได้มีคำสั่งให้
ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการให้เสร็จสิ้นโดยไม่มีขัก
ษา แต่ยังไม่ตัดสิทธิผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน
นั้นที่จะใช้สิทธิตามมาตรา ๒๖ ทรี แห่งประมวลกฎหมายนี้

(๑) ความในมาตรา ๒๖ ทวิ เพิ่มเติมโดยข้อ ๕
แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๘๖ ลงวันที่
๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม ๘๘ ตอนที่
๓๓ ฉบับพิเศษ หน้า ๘)

มาตรา ๒๗ ตี (๑) เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัด
ได้ประกาศกำหนดท้องที่และวันเริ่มตนของการสำรวจตาม
มาตรา ๕๔ วรรคสอง ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ใน
ที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับโดยไม่มีหนังสือ
สำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน และมีได้แจ้งการครอบครอง
ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมาย
ที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ หรือผู้ซึ่งรอกำสั่งถอนผันจากผู้ว่า
ราชการจังหวัดตามมาตรา ๒๗ ทวิ แต่ได้ครอบครองและ
ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นติดต่อกันมาจนถึงวันทำการสำรวจรังวัด
หรือพิสูจน์สอบสวน ถ้าประสงค์จะได้สิทธิในที่ดินนั้น ให้แจ้ง
การครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่หรือปลัดอำเภอผู้
เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้ได้รับมอบหมายจาก
นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

(๑) ความในมาตรา ๒๗ ตี เพิ่มเติมโดยข้อ ๕
แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่
๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม ๔๔ ตอนที่
๓๓ ฉบับพิเศษ หน้า ๘)

ภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันปิดประกาศ ถ้ามิได้แจ้งการครอบครองภายในกำหนดเวลาดังกล่าว แต่ได้มานำหรือส่งตัวแทนมานำพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการสำรวจรังวัดตามวันและเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศกำหนดให้ถือว่ายังประสงค์จะได้สิทธิในที่ดินนั้น

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมาจากบุคคลดังกล่าวด้วย

มาตรา ๒๔ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อช่วยเหลือในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วรายงานคณะกรรมการ

ให้นำความในมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๕ ในการดำเนินการตามความในมาตรา ๒๗ ที่ดินที่ได้รับมาโดยบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ ตั้งอยู่ในท้องที่ใดให้จัดให้บุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่นั้น

ได้รับ ใ้ซื้อ ใ้แลกเปลี่ยนหรือใ้เข้าซื้อก่อน ต่อเมื่อมี
ที่ดินเหลืออยู่ จึงใ้จัดใ้บุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่อื่น
ได้รับ ใ้ซื้อ ใ้แลกเปลี่ยนหรือใ้เข้าซื้อต่อไป

มาตรา ๓๐(๑) เมื่อใ้จัดใ้บุคคลเข้าครอบ
ครองในที่ดินรายใดแล้ว ใ้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบจอง
ใ้ไว้เป็นหลักฐานก่อน และเมื่อปรากฏแก่พนักงานเจ้า
หน้าที่ว่า บุคคลที่ใ้จัดใ้เข้าครอบครองที่ดินใ้ทำประ
โยชน์ในที่ดิน และทั้งใ้ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ
ข้อกำหนด และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยครบ
ถ้วนแล้ว ก็ใ้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกหนังสือแสดงสิทธิใน
ที่ดินใ้โดยเร็ว

(๑) ความในมาตรา ๓๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๖
แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่
๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม ๘๘ ตอนที่
๑๕๐ ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑๑)

มาตรา ๓๑(๑) ภายในสิบปีนับแต่วันได้รับโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์อันสืบเนื่องมาจากใบจองตามมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ ที่ได้ออกในวันหรือหลังวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ห้ามมิให้ผู้ใดมาซึ่งสิทธิในที่ดินดังกล่าว โอนที่ดินนั้นให้แก่ผู้อื่น เว้นแต่เป็นการตกทอดทางมรดกหรือโอนให้แก่ทบวงการเมือง หรือโอนให้แก่สหกรณ์ เพื่อชำระหนี้และได้รับอนุมัติจากนายทะเบียนสหกรณ์แล้ว

(๑) ความในมาตรา ๓๑ แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ ๑)

โดยข้อ ๖ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม ๔๘ ตอนที่ ๑๕๐ ฉบับพิเศษ หน้า ๑๖๑) และแก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ ๒) โดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๑ (ร.จ. ๔๕ ตอนที่ ๑๓๔ (ฉบับพิเศษ) หน้า ๒ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๒๑)

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการได้รับ
 โฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์อันสืบเนื่อง
 มาจากใบจองตามมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ ที่ได้ออก
 ให้ก่อนวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ แต่ถ้าเป็นการ
 ได้รับโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์จาก
 การจัดที่ดินให้ราษฎรที่รัฐให้การช่วยเหลือในด้าน
 สาธารณูปโภคและอื่น ๆ การห้ามโอนตามวรรคหนึ่งให้
 มีกำหนดห้าปี

ภายในกำหนดระยะเวลาห้ามโอนตามวรรคหนึ่ง
 และวรรคสอง ที่ดินนั้นไม่อยู่ในข่ายแห่งการบังคับคดี

มาตรา ๓๒ บุคคลใดเข้าครอบครองที่ดินตาม
 นัยแห่งบทบัญญัติมาตรา ๓๐ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ
 ข้อกำหนด หรือเงื่อนไขของคณะกรรมการ อธิบดีมีอำนาจ
 สั่งให้บุคคลนั้นออกไปจากที่ดินนั้นได้ และนับตั้งแต่วันได้รับ
 คำสั่ง ให้บุคคลนั้นขาดสิทธิอันจะพึงได้ตามระเบียบข้อบังคับ
 ทั้งหลายทันที

ถ้าบุคคลนั้นไม่พอใจคำสั่งดังกล่าวในวรรคก่อน
ก็มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ภายในกำหนดสามสิบวัน
นับแต่วันได้รับคำสั่ง แต่ถัรัฐมนตรีมิได้วินิจฉัยสั่งการภายใน
กำหนดหกสิบวัน นับแต่วันได้รับอุทธรณ์ ให้ถือว่ารัฐมนตรี
สั่งให้มีสิทธิครอบครองที่ดินนั้นต่อไป แต่จะต้องปฏิบัติตาม
ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขของคณะกรรมการ
การตามเดิม

คำสั่งของรัฐมนตรีให้ถือเป็นที่สุด

มาตรา ๓๓ ในเขตท้องที่ใดที่คณะกรรมการยัง
มิได้ประกาศเขตสำรวจที่ดินตามความในหมวดนี้ก็ดี หรือ
ในกรณีที่สภาพของที่ดินเป็นแปลง เล็กแปลงน้อยก็ตราขุการ
จะขออนุญาตจับจองที่ดินได้โดยปฏิบัติตามระเบียบ ข้อ
บังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด
และเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตแล้ว ก็ให้ออกใบจอง
ให้ต่อไป

หมวด ๓
การกำหนดสิทธิในที่ดิน

มาตรา ๓๔ ^(๑)	(ยกเลิก)
มาตรา ๓๕	(ยกเลิก)
มาตรา ๓๖	(ยกเลิก)
มาตรา ๓๗	(ยกเลิก)
มาตรา ๓๘	(ยกเลิก)
มาตรา ๓๙	(ยกเลิก)
มาตรา ๔๐	(ยกเลิก)
มาตรา ๔๑	(ยกเลิก)
มาตรา ๔๒	(ยกเลิก)

(๑) ความในตั้งแต่มาตรา ๓๔ ถึงมาตรา ๔๔ ถูกยกเลิกโดย ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๒ (ร.ก. เล่ม ๗๖ ตอนที่ ๘ หน้า ๑๒)

มาตรา ๔๓ (ยกเลิก)

มาตรา ๔๔ (ยกเลิก)

มาตรา ๔๕ (ยกเลิก)

มาตรา ๔๖ (ยกเลิก)

มาตรา ๔๗ (ยกเลิก)

มาตรา ๔๘ (ยกเลิก)

มาตรา ๔๙ (ยกเลิก)

มาตรา ๕๐ ในการที่อธิบดีใช้อำนาจจำหน่ายที่ดิน
 ตามบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่าย
 โดยการขาย หรือให้เช่าซื้อตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่
 กำหนดในกฎกระทรวง และให้อธิบดีมีอำนาจเรียกค่าธรรมเนียม
 เสียได้ไม่เกินร้อยละห้าของราคาจำหน่ายนั้น ถ้าจำหน่าย
 ไม่ได้ภายในสองปี ให้อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจจัด
 การขายที่ดินนั้นด้วยวิธีผ่อนส่งภายในสิบปี

อำนาจตามความที่กล่าวในวรรคแรกนั้น เมื่อ
 อธิบดีเห็นเป็นการสมควรจะจัดแบ่งที่ดินออกเป็นแปลง ๆ

เพื่อจำหน่ายก็ได้

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่อธิบดีจะใช้อำนาจจำหน่ายที่ดินตามประมวลกฎหมายนี้ ให้ผู้มีสิทธิในที่ดินอันจะพึงจำหน่ายตกลงกับพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าที่ดินแปลงใดหรือส่วนของที่ดินตอนใดจะพึงจำหน่าย ถ้าไม่สามารถตกลงกันได้ ให้เสนอเรื่องให้คณะกรรมการชี้ขาด

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่อธิบดีเห็นสมควรจะใช้อำนาจจำหน่ายที่ดิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งไปให้ผู้มีสิทธิในที่ดินทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน เมื่อพนักงานทูลตั้งกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตกลงกับผู้ที่มีสิทธิในที่ดินเกี่ยวกับราคาที่ดิน ถ้าไม่สามารถตกลงราคาที่ดินกันได้ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการกำหนดราคาอสังหาริมทรัพย์โดยอนุญาโตตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ราคาที่ดินที่จะพึงตกลงหรือที่จะพึงกำหนดโดยอนุญาโตตุลาการนั้นให้ถือราคาตลาดตามที่เป็นอยู่ในวันที่พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินทราบว่า อธิบดี

จะใช้อำนาจจำหน่าย

มาตรา ๕๓ นับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ทราบตามความในมาตรา ๕๒ ให้อธิบดีมีอำนาจครอบครองที่ดินนั้นทันที และให้ผู้มีสิทธิในที่ดิน บริวาร ผู้เช่า ผู้อาศัย และบุคคลอื่นใดที่อยู่ในที่ดินนั้น ออกจากที่ดินภายในกำหนดหนึ่งปี

ในกรณีที่มีสัญญาเช่าที่ดินแปลงนั้นอยู่ ก็ให้สัญญาเช่าเป็นอันระงับไปในวันที่พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินทราบว่าอธิบดีจะใช้อำนาจจำหน่าย

มาตรา ๕๔ เมื่อมีการจำหน่ายที่ดินของผู้ใดตามนัยแห่งประมวลกฎหมายนี้โดยวิธีเช่าซื้อหรือผ่อนชำระราคา ให้อธิบดีชำระราคาที่ดินให้แก่ผู้มีสิทธิในที่ดินเป็นงวด ๆ ให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาดังต่อไปนี้

(๑) กรณีการจำหน่ายตามมาตรา ๓๔ ให้ผ่อนชำระราคาที่ดินภายในห้าปี

(๒) กรณีการจำหน่ายตามมาตราอื่น ให้ผ่อนชำระราคาที่ดินภายในสิบปี

สำหรับการผ่อนชำระราคาที่ดินนั้น ให้คิดดอกเบี้ย
ร้อยละสามต่อปีของราคาที่ดินที่ค้างชำระจากผู้ซื้อหรือผู้เช่า
ชื่อ ให้แก่ผู้มีสิทธิในที่ดินเดิม

มาตรา ๕๕ ในกรณีการขายหรือให้เช่าชื่อที่ดิน
ตามความในมาตรา ๕๐ ถ้าผู้ซื้อหรือผู้เช่าชื่อไม่ปฏิบัติตาม
เงื่อนไขในสัญญาซื้อขายหรือสัญญาเช่าชื่อ แล้วแต่กรณี
ให้อธิบดีมีอำนาจเรียกที่ดินคืน ในการเรียกที่ดินคืน ให้สิทธิ
ในที่ดินตกเป็นของกรมที่ดินในวันที่ผู้ซื้อหรือผู้เช่าชื่อได้ทราบ
หรือควรจะได้ทราบถึงการเรียกที่ดินคืน

หมวด ๔

การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน

มาตรา ๕๖ แบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการออกใบ
จอง หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ใบไต่สวนหรือโฉนด
ที่ดิน รวมทั้งใบแทนของหนังสือดังกล่าวมาแล้วนั้น ให้
กำหนดโดยกฎกระทรวง

มาตรา ๕๗^(๑) แบบโฉนดที่ดินและแบบหนังสือ
รับรองการทำประโยชน์ให้มีข้อความสำคัญดังต่อไปนี้ ชื่อตัว
ชื่อสกุล ที่อยู่ ของผู้มีสิทธิในที่ดิน ตำแหน่งที่ดิน จำนวนเนื้อ
ที่ และรูปแผนที่ของที่ดินแปลงนั้นซึ่งแสดงเขตข้างเคียงทั้ง
สี่ทิศ และให้มีสารบัญสำหรับจดทะเบียนไว้ด้วย สำหรับ
โฉนดที่ดินให้มีลายมือชื่อเจ้าพนักงานที่ดินและผู้ว่าราชการ
จังหวัดหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมาย ให้ลงลายมือชื่อแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัด และประทับตราประจำตำแหน่งของ
ผู้ลงลายมือชื่อเป็นสำคัญ สำหรับหนังสือรับรองการทำ
ประโยชน์ให้มีลายมือชื่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอ ผู้เป็น
หัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี และประทับตราประจำ
ตำแหน่งของผู้ลงลายมือชื่อเป็นสำคัญ

(๑) ความในมาตรา ๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม

โดยข้อ ๖ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๖
ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ (ร.ก. เล่ม
๔๕ ตอนที่ ๓๓ ฉบับพิเศษ หน้า ๘)

โฉนดที่ดินและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้ทำเป็นฉบับ รวมสองฉบับมอบให้ผู้มีสิทธิในที่ดินฉบับหนึ่ง อีกฉบับหนึ่งเก็บไว้ ณ สำนักงานที่ดิน ที่ทำการที่ดินอำเภอ หรือที่ทำการที่ดินกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี สำหรับฉบับที่เก็บไว้ ณ สำนักงานที่ดิน ที่ทำการที่ดินอำเภอ หรือที่ทำการที่ดินกิ่งอำเภอ นั้นจะจำลองเป็นรูปถ่ายไว้ก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือเสมือนเป็นต้นฉบับ

มาตรา ๕๘^(๑) เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรจะให้มีการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในจังหวัดใดในปีใด ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดจังหวัดที่จะทำการสำรวจรังวัดทำแผนที่หรือพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์สำหรับปีนั้น เขตจังหวัดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดไม่รวมท้องที่ที่ทางราชการได้จำแนกให้เป็น

(๑) ความในมาตรา ๕๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ (ร.ก. เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๓๓ ฉบับพิเศษ หน้า ๘)

เขตป่าไม้อาวร

เมื่อใดมีประกาศของรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดท้องที่และวันเริ่มต้นของการเดินสำรวจรังวัดในท้องที่นั้น โดยปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานที่ดิน ที่ว่าการอำเภอ ที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนันและที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแห่งท้องที่ก่อนวันเริ่มต้นสำรวจไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

เมื่อใดมีประกาศของผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคสอง ให้บุคคลตามมาตรา ๕๕ ทวิ วรรคสอง หรือตัวแทนของบุคคลดังกล่าว นำพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่มอบหมาย เพื่อทำการสำรวจรังวัดทำแผนที่หรือพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ในที่ดินของตน ตามวันและเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้นัดหมาย

ในการเดินสำรวจพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์เพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอจะแต่งตั้งให้ผู้ซึ่งได้รับการอบรมการพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์เป็นเจ้าหน้าที่ออกไปพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์แทน

ตนก็ได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่นายอำเภอหรือปลัด
อำเภอเป็นผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอมอบหมายตามวรรคสี่
ให้เจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๕๘ ทวิ(๑) เมื่อได้สำรวจรังวัดทำ
แผนที่หรือพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ที่ดินตามมาตรา
๕๘ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือ

(๑) ความในมาตรา ๕๘ ทวิ เพิ่มเติม(ครั้งที่ ๑)โดยข้อ
๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๖ ลงวันที่
๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม ๔๔ ตอนที่
๓๓ ฉบับพิเศษ หน้า ๘ และแก้ไขเพิ่มเติม
(ครั้งที่ ๒) โดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไข
เพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.
๒๕๒๑ (รจ. เล่ม ๔๕ ตอนที่ ๑๓๘ ฉบับพิเศษ
หน้า ๓ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๒๑

รับรองการทำประโยชน์ แล้วแต่กรณี ให้แก่บุคคลตามที่ระบุไว้ในวรรคสอง เมื่อปรากฏว่าที่ดินที่บุคคลนั้นครอบครอง เป็นที่ดินอาจออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้ตามประมวลกฎหมายนี้

บุคคลซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่อาจออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามวรรคหนึ่งให้ได้คือ

(๑) ผู้ซึ่งมีหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน มีใบจองใบเหี้ยบย่ำ หนังสือรับรองการทำประโยชน์ โฉนดตราจอง ตราจองที่ตราว่า "ได้ทำประโยชน์แล้ว" หรือเป็นผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ

(๒) ผู้ซึ่งได้ปฏิบัติตามมาตรา ๒๑ ตี

(๓) ผู้ซึ่งครอบครองที่ดินและทำประโยชน์ในที่ดิน ภายหลังจากที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับและไม่มีใบจองใบเหี้ยบย่ำ หรือไม่มีหลักฐานว่าเป็นผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ผู้ซึ่งมีหลักฐานการ

แจ้งการครอบครองที่ดินตามวรรคสอง (๑) ให้หมายความว่า รวมถึงผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมาจากบุคคลดังกล่าวด้วย

สำหรับบุคคลตามวรรคสอง (๒) และ (๓) ให้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ แล้วแต่กรณี ได้ไม่เกินห้าสิบไร่ ถ้าเกินห้าสิบไร่จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นการเฉพาะราย ทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ภายในสิบปีนับแต่วันที่ได้รับโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ห้ามมิให้บุคคลตามวรรคสอง (๓) ซึ่งได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินดังกล่าวโอนที่ดินนั้นให้แก่ผู้อื่น เว้นแต่เป็นการตกทอดทางมรดก หรือโอนให้แก่ทบวงการ เมืองหรือโอนให้แก่สหกรณ์เพื่อชำระหนี้และได้รับอนุมัติจากนายทะเบียนสหกรณ์แล้ว

ภายในกำหนดระยะเวลาห้ามโอนตามวรรคห้า ที่ดินนั้นไม่อยู่ในข่ายแห่งการบังคับคดี

มาตรา ๕๔^(๑) ในกรณีที่ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดิน
มาขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็น
การเฉพาะรายไม่ว่าจะได้มีประกาศของรัฐมนตรีตาม
มาตรา ๕๔ แล้วหรือไม่ก็ตาม เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่
พิจารณาเห็นสมควร ให้ดำเนินการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือ
รับรองการทำประโยชน์ แล้วแต่กรณี ได้ตามหลักเกณฑ์
และวิธีการที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนด

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ผู้มีสิทธิครอบครอง
ที่ดินตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้ครอบครอง
และทำประโยชน์ในที่ดินค่อเนื่องมาจากผู้ซึ่งมีหลักฐานการ
แจ้งการครอบครองด้วย

(๑) ความในมาตรา ๕๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๘
แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๘
กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๓๓
ฉบับพิเศษ หน้า ๘)

มาตรา ๕๕ ทวิ^(๑) ผู้ซึ่งครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน และมีใ้แจ้งการครอบครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๖ แต่ไม่รวมถึงผู้ซึ่งมิได้ปฏิบัติตามมาตรา ๒๗ ทรี ถ้ามีความจำเป็นจะขออนุญาตที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นการเฉพาะราย เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นสมควรให้ดำเนินการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ แล้วแต่กรณี ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าสิบไร่ ถ้าเกินห้าสิบไร่จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๑) ความในมาตรา ๕๕ ทวิ เพิ่มเติมโดยข้อ ๘ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๓๓ ฉบับพิเศษ หน้า ๘)

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรการนี้ ผู้ครอบครองและทำ
ประโยชน์ในที่ดินตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่ง
ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมาจากบุคคล
ดังกล่าวด้วย

มาตรา ๕๕ ตี(๑) ในการออกโฉนดที่ดินหรือ
หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ถ้าปรากฏว่าเนื้อที่ทำการ
รังวัดใหม่แตกต่างไปจากเนื้อที่ตามใบแจ้งการครอบครอง
ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมาย
ที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๖ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาออกหนังสือ
แสดงสิทธิในที่ดินให้ได้เท่าจำนวนเนื้อที่ที่ได้ทำประโยชน์
ขึ้นนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๑) ความในมาตรา ๕๕ ตี เพิ่มเติมโดยข้อ ๘
แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๔
กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๓๓
ฉบับพิเศษ หน้า ๘)

มาตรา ๖๐ ในการออกโฉนดที่ดินตามความใน
 มาตรา ๕๘ และมาตรา ๕๙ ถ้ามีผู้โต้แย้งสิทธิกัน ให้
 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานที่ดิน แล้วแต่กรณี
 มีอำนาจทำการสอบสวนเปรียบเทียบ ถ้าตกลงกันก็ให้
 ดำเนินการตามความตกลงนั้น แต่ถ้าไม่ตกลงกัน ให้พนักงาน
 เจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานที่ดินเสนอเรื่องพร้อมทั้งความเห็น
 ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อพิจารณาสั่งการ

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งประการใดแล้ว ให้
 แจ้งแก่ผู้กรณีทราบ และให้ฝ่ายที่ไม่พอใจไปดำเนินการ
 ฟ้องหรือร้องต่อศาลภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันทราบ
 คำสั่ง

ในกรณีที่ได้ฟ้องหรือร้องต่อศาลแล้ว ให้รอเรื่อง
 ไว้จนกว่าศาลจะพิพากษาหรือมีคำสั่งประการใด จึงให้
 ดำเนินการไปตามกรณี ถ้าไม่ฟ้องหรือร้องภายในกำหนด
 ก็ให้ดำเนินการไปตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่ง

มาตรา ๖๑ (๑) เมื่อความปรากฏว่าได้ออก
โฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดิน หรือจดทะเบียนเอกสาร
รายการจดทะเบียนที่ดินให้แก่ผู้ใดโดยคลาดเคลื่อนหรือไม่
ชอบด้วยกฎหมาย ให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ มีอำนาจ เพิก
ถอน แก้ไข หรือออกใบแทนหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน
หรือเพิกถอน แก้ไขเอกสารที่ได้จดทะเบียนสิทธิและนิติ
กรรม หรือเอกสารที่ได้จดทะเบียนรายการทะเบียนที่ดินนั้นได้
แล้วแต่กรณี

(๑) อธิบดีสำหรับโฉนดที่ดิน การจดทะเบียนสิทธิ
และนิติกรรมซึ่งกระทำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา
๖๑ (๑) และการจดทะเบียนเอกสารรายการจดทะเบียนที่
ดินสำหรับโฉนดที่ดิน

(๑) ความในมาตรา ๖๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑
แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๕ ลงวันที่
๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (ร.ก. เล่ม ๔๘ ตอนที่
๑๕๐ ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑๑)

(๒) ผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมซึ่งกระทำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗๑ (๒) และการจดทะเบียนเอกสารรายการจดทะเบียนที่ดินสำหรับหนังสือรับรองการทำประโยชน์

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗๑ มีอำนาจสอบสวนและเรียกโจทก์ที่ดินหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เอกสารที่ได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เอกสารที่ได้จดทะเบียนรายการทะเบียนที่ดินหรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องนั้นมาพิจารณา ก่อนที่จะดำเนินการเพิกถอนหรือแก้ไขให้แจ้งให้ผูมีส่วนได้เสียทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เพื่อให้โอกาสคัดค้าน ถ้าไม่คัดค้านภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ให้ถือว่าไม่มีการคัดค้าน

เมื่อผู้มีอำนาจตามวรรคหนึ่งพิจารณาประการใดแล้วก็ให้ดำเนินการไปตามนั้น

ถ้ามีการคลาดเคลื่อนเนื่องจากเขียนหรือพิมพ์ข้อความผิดพลาดโดยมีหลักฐานชัดเจนและผู้มีส่วนได้เสียยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม

มาตรา ๗๑ มีอำนาจแก้ไขให้ถูกต้องได้

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดให้เพิกถอนหรือแก้ไขอย่างใดแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗๑ ดำเนินการตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นตามวิธีการที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๖๒ บรรดาคดีที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดินที่ได้ออกโฉนดที่ดินแล้ว เมื่อศาลพิจารณาคำพิพากษาคดีถึงที่สุดแล้ว ให้ศาลแจ้งผลของคำพิพากษานั้นถึงที่สุดหรือคำสั่งนั้นต่อเจ้าพนักงานที่ดินแห่งท้องที่ซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ด้วย

มาตรา ๖๓ โฉนดที่ดินของผู้ใดเป็นอันตราชชำระคดีสูญหายด้วยประการใดให้เจ้าของมาขอรับใบแทนโฉนดที่ดินนั้นได้

เมื่อได้ออกใบแทนไปแล้ว โฉนดที่ดินเดิมเป็นอันยกเลิก เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

สำหรับการขอใบแทนใบจอง หนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือใบไต่สวนให้นำความดังกล่าวข้างตนมา

ใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๖๔(๑) ถ้าโฉนดที่ดิน ใบไต่สวน หนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือใบจอง ฉบับสำนักงานที่ดินเป็นอันตราย ชำรุด สูญหาย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗๑ มีอำนาจเรียกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินดังกล่าวจากผู้มีสิทธิในที่ดินมาพิจารณาแล้วจัดทำขึ้นใหม่ โดยอาศัยหลักฐานเดิมได้

หมวด ๕

การรังวัดที่ดิน

มาตรา ๖๕ การรังวัดเพื่อออกโฉนดที่ดิน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๑) ความในมาตรา ๖๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๑ (ร.จ. เล่ม ๔๕ ตอนที่ ๑๓๘ ฉบับพิเศษ หน้า ๔ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๒๑)

มาตรา ๖๖ เพื่อประโยชน์แก่การรังวัด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่และคนงานมีอำนาจเข้าไปในที่ดินของผู้มีสิทธิในที่ดิน หรือผู้ครอบครองในเวลากลางวันได้ แต่จะต้องแจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินทราบเสียก่อน และให้ผู้มีสิทธิในที่ดินหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นอำนวยความสะดวกตามควรแก่กรณี

ในกรณีต้องสร้างหมุดหลักฐานการแผนที่ในที่ดินของผู้ใด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสร้างหมุดหลักฐานลงได้ตามความจำเป็น

ในการรังวัด เมื่อมีความจำเป็นและโดยสมควร พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะ ขุดดิน ตัด รานกิ่งไม้หรือกระทำการอย่างอื่นแกสิ่งทีกีดขวางแก่การรังวัดได้เท่าที่จำเป็น ทั้งนี้ให้ระลึถึงการที่จะให้เจ้าของได้รับความเสียหายน้อยที่สุด

มาตรา ๖๗ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้จัดทำหลักหมายเขตที่ดิน หรือได้สร้างหมุดหลักฐานเพื่อการแผนที่ลงไว้ในที่ใด ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดนอกจากพนักงานเจ้าหน้าที่ทำลาย คัดแปลง เคลื่อนย้าย ถอดถอนหลักหมาย

เขตหรือหมุดหลักฐานเพื่อการแผนที่นั้นไปจากที่เดิม เว้นแต่
จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานที่ดิน

มาตรา ๖๘ เมื่อบุคคลใดมีความจำเป็นที่จะคง
กระทำกร ตามความในมาตรา ๖๗ ให้ยื่นคำร้องต่อเจ้า
พนักงานที่ดินเพื่อขออนุญาต

ในกรณีที่เจ้าพนักงานที่ดินไม่อนุญาต ให้เจ้าของ
ที่ดินมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ ภายในสิบห้าวันนับจากวัน
ทราบคำสั่งไม่อนุญาต ให้รัฐมนตรีสั่งภายในหกสิบวันนับ
จากวันได้รับอุทธรณ์คำสั่งรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ถ้ารัฐมนตรีไม่สั่งภายในกำหนดหกสิบวันดังกล่าว
ในวรรคก่อน ให้ถือว่าอนุญาต

มาตรา ๖๙ เมื่อเป็นการสมควรจะทำการสอบ
เขตที่ดินตามแผนที่ระหว่างในท้องที่ใด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด
ประกาศให้ผู้มีสิทธิในที่ดินทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน
การประกาศให้ทำหนังสือปิดไว้ในบริเวณที่ดิน เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยว
ข้องทราบด้วย และให้แจ้งกำหนด วัน เวลา ไปให้ผู้มีสิทธิ
ในที่ดินทราบอีกชั้นหนึ่ง และให้ผู้มีสิทธิในที่ดินนำพนักงาน

เจ้าหน้าที่ทำการรังวัดสอบ เขตที่ดิน

ผู้มีสิทธิในที่ดินตามความในวรรคก่อน จะตั้งตัว
แทนำพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการรังวัดสอบ เขตที่ดินของตน
ก็ได้

ที่ดินที่ได้ทำการสอบเขตแล้ว ให้เจ้าพนักงาน
ที่ดินมีอำนาจทำโฉนดที่ดินให้ใหม่ แทนฉบับเดิม ส่วนฉบับ
เดิมเป็นอันยกเลิกและให้ส่งคืน

มาตรา ๖๔ ทวิ(๑) ผู้มีสิทธิในที่ดินประสงค์จะ

(๑) ความในมาตรา ๖๔ ทวิ เพิ่มเติม (ครั้งที่ ๑) โดย
ข้อ ๘ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔
ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม ๘๔
ตอนที่ ๑๘๐ ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑๑ และแก้ไข
เพิ่มเติม (ครั้งที่ ๒) โดยมาตรา ๓ แห่งพระราช-
บัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.
๒๕๒๐ (รจ. เล่ม ๘๔ ตอนที่ ๘๖ ฉบับพิเศษ หน้า ๑)

ขอสอบเขต โฉนดที่ดิน เฉพาะรายของคนที่ยื่นคำขอพร้อม
ด้วยโฉนดที่ดินยื่นต่อเจ้าพนักงานที่ดิน และให้พนักงานเจ้า
หน้าที่ไปทำการรังวัดให้

ในการรังวัด ถ้าปรากฏว่าการครอบครองไม่ตรง
กับแผนที่หรือ เนื้อที่ในโฉนดที่ดิน เมื่อผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียง
ได้รับรองแนวเขตแล้ว ให้เจ้าพนักงานที่ดินมีอำนาจแก้ไข
แผนที่หรือ เนื้อที่ให้ตรงกับความเป็นจริงได้ เว้นแต่จะเป็น
การสมยอมเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย

ในกรณีที่ไม้อาจติดต่อผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้มา
ระวางแนวเขตได้หรือในกรณีที่ผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงได้รับ
การติดต่อจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มา ระวางแนวเขตแล้วแต่
ไม่มาหรือมาแต่ไม่ยอมลงชื่อรับรองแนวเขตโดยไม่ได้คัด
ค้านการรังวัด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้นั้น
มาลงชื่อรับรองแนวเขต หรือคัดค้านภายในสามสิบวันนับ
แต่วันที่ได้ส่งหนังสือ ถ้าผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงไม่ดำเนินการ
อย่างหนึ่งอย่างใดภายในกำหนดดังกล่าว และผู้ขอได้
ให้คำรับรองว่ามีใต้นำทำการรังวัดรูล้ำที่ดินข้างเคียงและ

ยินยอมให้แก้ไขแผนที่หรือ เนื้อที่ให้ตรงกับความเป็นจริง
ให้เจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการตามวรรคสองไปได้โดยไม่ต้อง
ต้องมีการรับรองแนวเขต

การติดต่อหรือการแจ้งผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียง
ตามความในวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธี
การที่กำหนดในกฎกระทรวง

หากปรากฏว่ามีผู้คัดค้าน ให้เจ้าพนักงานที่ดินมี
อำนาจสอบสวนใกล้เคียง โดยหรือหลักฐานแผนที่เป็นหลัก
ในการพิจารณา ถ้าตกลงกันได้ให้ดำเนินการไปตามที่ตกลง
แต่ต้องไม่เป็นการสมยอมกันเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย หาก
ตกลงกันไม่ได้ ให้แจ้งกรณีไปฟ้องร้องต่อศาลภายในเก้า
สิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าไม่มีการฟ้องร้องภายในกำหนด
ดังกล่าว ให้ถือว่าผู้ขอไม่ประสงค์จะสอบเขตโฉนดที่ดินนั้น
ต่อไป

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิในที่ดินประสงค์จะขอให้ตรวจสอบ
เนื้อที่ตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะรายของตน
ให้ยื่นคำขอพร้อมด้วยหนังสือรับรองการทำประโยชน์สำหรับ

ที่ดินนั้นต่อหัวหน้าเขต นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็น
 หัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ แล้วแต่กรณี และให้นำความ
 ในวรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่และวรรคห้ามาใช้บังคับ
 โดยอนุโลม

มาตรา ๗๐ เพื่อประโยชน์แก่การรังวัด ให้พนักงาน
 งานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ

- (๑) เรียกผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงมาระวางแนว
 เขต และลงชื่อรับทราบแนวเขตที่ดินของตน
- (๒) เรียกให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้อ้อยคำ หรือ
 ส่งให้ส่งเอกสาร หรือหลักฐานอื่นใดที่เกี่ยวข้องในการสอบ
 สวน

มาตรา ๑๐ ทวิ^(๑) ให้นำความในมาตรา ๖๖ และมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับแก่การพิสูจน์สอบสวนที่ดินเพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ และการตรวจสอบเนื้อที่ตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์โดยอนุโลม

(๑) ความในมาตรา ๑๐ ทวิ เพิ่มเติม (ครั้งที่ ๑)

โดยข้อ ๘ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๑๕๐ ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑๑) และแก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ ๒) โดยมาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๑ (รก. เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๑๓๘ ฉบับพิเศษ หน้า ๕ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๒๑)

หมวด ๖

การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

มาตรา ๑๑ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๑) เจ้าพนักงานที่ดินหรือผู้ทำการแทนสำหรับที่ดินในเขตที่มีสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินสาขาและเฉพาะที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน หรือที่มีใบไต่สวนหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นในที่ดินดังกล่าวนี้รวมกับที่ดิน

(๒) นายอำเภอหรือผู้ทำการแทน ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอหรือผู้ทำการแทน สำหรับที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นในท้องที่อำเภอหรือกิ่งอำเภอนั้น สำหรับกรณีอื่นนอกจากระบุไว้ใน (๑)

มาตรา ๑๒ ผู้ใดประสงค์จะจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้ผู้กรณีนำหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินมาจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๑ แล้วแต่กรณี

(๑)

การขอลดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามความ

ในวรรคหนึ่ง สำหรับที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน ใบไต่สวน หรือ หนังสือรับรองการทำประโยชน์ คู่กรณีอาจยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ กรมที่ดิน เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๑ ดำเนินการจดทะเบียนให้ก็ได้ เว้นแต่การจดทะเบียนที่ต้องมีการประกาศหรือต้องมีการรังวัด

มาตรา ๑๓ เมื่อปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า นิติกรรมที่คู่กรณีนำมาจดทะเบียนนั้น เป็นโมฆะกรรม พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ต้องจดทะเบียนให้

หากนิติกรรมที่คู่กรณีนำมาจดทะเบียนนั้นปรากฏว่าเป็นโมฆียะกรรม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รับจดทะเบียนในเมื่อคู่กรณีฝ่ายที่อาจเสียหายยืนยันให้จัด

มาตรา ๑๔ ในการดำเนินการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๑ ให้

- (๑) ความในวรรคสองของมาตรา ๑๒ เพิ่มเติมโดยข้อ
๑๐ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่
๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม ๘๘ ตอนที่
๑๘๐ ฉบับพิเศษ หน้า ๑๗๑)

พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสอบสวนคู่กรณี และเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องได้ตามความจำเป็นแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการไปตามควรแก่กรณี

ถ้ามีกรณีเป็นที่ควรเชื่อได้ว่า การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้น จะเป็นการหลีกเลี่ยงกฎหมาย หรือเป็นที่ควรเชื่อได้ว่าบุคคลใดจะซื้อที่ดินเพื่อประโยชน์แก่คนต่างด้าว ให้ขอคำสั่งต่อรัฐมนตรี คำสั่งรัฐมนตรีเป็นที่สุด

มาตรา ๑๕ การดำเนินการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินมีโฉนดที่ดิน ให้เจ้าพนักงานที่ดินบันทึกข้อตกลง หรือทำสัญญาเกี่ยวกับกรณีนั้น แล้วแต่กรณี แล้วให้จบบันทึกสารสำคัญลงในโฉนดที่ดินฉบับสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินสาขา และฉบับเจ้าของที่ดินให้ตรงกันด้วย

มาตรา ๑๖ ในกรณีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการ

สอบสวนและรังวัดหมายเขตไว้แล้ว แต่ยังไม่ได้ออกโฉนด
ที่ดิน ให้ไปขอจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความใน
มาตรา ๑๑

การจดทะเบียนดังกล่าวในวรรคก่อน ให้ชัดเจน
ในใบไตส่วน อนุโลมตามวิธีการว่าด้วยการจดทะเบียนสิทธิ
และนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน

มาตรา ๑๒ การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม
เกี่ยวกับที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น ถ้าประมวล
กฎหมายนี้มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์
และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๓ การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม
ในที่ดิน ซึ่งได้มาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา ๑๓๘๒ หรือโดยประการอื่นนอกจากนิติกรรมสำหรับ
ที่ดินที่มีโฉนดที่ดินแล้ว ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่
กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔(๑) ผู้มีสิทธิในที่ดินประสงค์จะแบ่ง
แยกที่ดินออกเป็นหลายแปลงหรือรวมที่ดินหลายแปลงเข้า
เป็นแปลงเดียวกัน ให้ยื่นคำขอพร้อมด้วยหนังสือแสดงสิทธิ
ในที่ดินชั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๑

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ให้นำมาตรา ๖๔ ทวิ
มาใช้บังคับโดยอนุโลมด้วย และถ้าจะต้องจดทะเบียนสิทธิ
และนิติกรรม ก็ให้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเสียก่อน
แล้วจึงออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินฉบับใหม่ให้

(๑) ความในมาตรา ๑๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๑
แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่
๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (ร.ก. เล่ม ๘๘ ตอนที่
๑๘๐ ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑๑)

มาตรา ๕๐^(๑) ในกรณีใดถอนจากจำนอง หรือ
 ใดถอนจากการขายฝากซึ่งที่ดินมีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินแล้ว
 เมื่อผู้รับจำนองหรือผู้รับซื้อฝากได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือว่า
 ได้มีการใดถอนแล้ว ให้ผู้มีสิทธิในที่ดินหรือผู้มีสิทธิใดถอนนำ
 หนังสือแสดงสิทธิในที่ดินมาขอจดทะเบียนใดถอนต่อพนักงาน
 เจ้าหน้าที่ได้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจเป็นการถูกต้อง
 ก็ให้จดทะเบียนในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้ปรากฏการใด
 ถอนนั้น

(๑) ความในมาตรา ๕๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๑
 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับ ๓๓๕ ลงวันที่
 ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม ๔๘ ตอนที่
 ๑๔๐ ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑๑)

มาตรา ๘๑^(๑) การขอจดทะเบียนสิทธิเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งได้มาโดยทางมรดก ให้ผู้ได้รับมรดกนำหลักฐานสำหรับที่ดินหรือหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินพร้อมด้วยหลักฐานในการได้รับมรดกมายื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ถ้าหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินอยู่กับบุคคลอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินดังกล่าวขึ้นได้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนพยานหลักฐานและเชื่อได้ว่าผู้ขอเป็นทายาทแล้ว ให้ประกาศโดยทำเป็นหนังสือปิดไว้ในที่เปิดเผยมีกำหนดหกสิบวัน ในกรณีการขอจดทะเบียนสิทธิซึ่งกระทำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗๑ (๑) ให้ปิดประกาศ ณ สำนักงานที่ดิน ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอท้องที่ ที่ทำการกำนัน และบริเวณที่ดินนั้น

(๑) ความในมาตรา ๘๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (ร.ก. เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๑๘๐ ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑๑)

แห่งละหนึ่งฉบับ ถ้าเป็นกรณีการขอจดทะเบียนสิทธิซึ่งกระทำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๑ (๒) ให้ปิดประกาศ ๓ ครั้งว่าการอำเภอรอหรือกิ่งอำเภอที่ทำการกำนันและบริเวณที่ดินแห่งละหนึ่งฉบับ

ในการนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือส่งประกาศดังกล่าวให้บุคคลที่ผู้ขอแจ้งว่าเป็นทายาททุกคนทราบเท่าที่สามารถจะทำได้ หากไม่มีผู้ใดโต้แย้งภายในกำหนดเวลาที่ประกาศ และมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าผู้ขอมีสิทธิได้รับมรดกแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียนให้ตามที่ผู้ขอแสดงหลักฐานการมีสิทธิตามกฎหมาย ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่มิใช่ผู้โต้แย้ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสอบสวนคู่กรณี และเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ตามความจำเป็น และให้พนักงานเจ้าหน้าที่เปรียบเทียบ ถ้าเปรียบเทียบไม่ตกลง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งการไปตามที่เห็นสมควร

ถ้าฝ่ายใดไม่พอใจคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ฝ่ายนั้นไปฟ้องร้องต่อศาลภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง ในกรณีที่ไปฟ้องร้องต่อศาล ให้รอเรื่องไว้เมื่อศาลได้พิพากษาหรือมีคำสั่งถึงที่สุดประการใด ให้ดำเนินการไปตามนั้น ถ้าไม่ฟ้องร้องภายในกำหนด ให้ดำเนินการไปตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๘๒ (๑) ผู้ใดประสงค์จะขอจดทะเบียนชื่อผู้จัดการมรดกในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ให้ยื่นคำขอพร้อมด้วยนำหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินนั้น และหลักฐานการเป็นผู้จัดการมรดกมาแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๑ ถ้าเป็นผู้จัดการมรดกโดยคำสั่งศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียนให้ตามคำขอ แต่ถ้าเป็นผู้

(๑) ความในมาตรา ๘๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (ร.ก. เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๑๘๐ ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑๑)

จัดการมรดกในกรณีอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนและ
ตรวจสอบหลักฐาน และให้นำความในมาตรา ๘๑ วรรค
สอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม เมื่อไม่มีผู้โต้แย้ง ให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่จดทะเบียนลงชื่อผู้จัดการมรดกในหนังสือแสดง
สิทธิในที่ดินนั้นได้ แต่ถ้ามีผู้โต้แย้งก็ให้รอเรื่องไว้ และให้ค
งกรณีไปฟ้องร้องต่อศาล เมื่อศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึง
ที่สุดประการใดแล้ว ให้ดำเนินการไปตามคำพิพากษาหรือคำ
สั่งศาลนั้น

ในกรณีที่ผู้จัดการมรดกซึ่งได้มีชื่อในหนังสือแสดง
สิทธิในที่ดินแล้วขอจดทะเบียนสิทธิในที่ดินให้แก่ทายาท ให้
พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียนให้ตามคำขอโดย
ไม่ต้องประกาศตามมาตรา ๘๑

ในกรณีที่ทรัพย์สินของทรัพย์สินซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นโดยชอบ
ด้วยกฎหมายไว้แล้วขอจดทะเบียนในฐานะเป็นทรัพย์สิน เมื่อ
พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนพยานหลักฐานแล้ว ให้ดำเนินการ
จดทะเบียนได้

มาตรา ๔๓ ผู้ใดมีส่วนได้เสียในที่ดินอันอาจจะ
ฟ้องบังคับให้มีการจดทะเบียนหรือให้มีการ เปลี่ยนแปลงทาง
ทะเบียนได้ มีความประสงค์จะขออายุต์ที่ดินต่อพนักงานเจ้า
หน้าที่กัให้ทำได้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนเห็นสมควรให้รับ
อายุต์ไว้ได้ไม่เกินกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่ขออายุต์ โดย
ให้ผู้นั้นไปดำเนินการทางศาล เมื่อศาลได้มีคำสั่งหรือคำ
พิพากษาแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการต่อไปตาม
ควรแก่กรณี

หมวด ๖

การกำหนดสิทธิในที่ดินเพื่อการศาสนา

มาตรา ๔๔ การได้มาซึ่งที่ดินของวัดวาอาราม
วัดบาดหลวงโรมันคาทอลิกมูลนิธิเกี่ยวกับคริสต์จักร หรือ
มัสยิดอิสลาม ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี และให้ได้
มาไม่เกิน ๕๐ ไร่

ในกรณีที่เป็นการสมควร รัฐมนตรีจะอนุญาตให้
ได้มาซึ่งที่ดินเกินจำนวนที่บัญญัติไว้ในวรรคแรกก็ได้

บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนการไต่มา
ซึ่งที่ดินที่มีอยู่แล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ และ
การไต่มาซึ่งที่ดินของมัสยิดอิสลามโดยทางบทบัญญัติแห่ง
ศาสนาอิสลามในจังหวัดที่มีตำแหน่งกะโตะยุติธรรม

มาตรา ๘๕ ในกรณีที่ดินบุคคลไต่มาซึ่งที่ดินเกิน
กำหนดตามความในมาตรา ๘๔ เมื่อประมวลกฎหมายนี้ได้
ใช้บังคับแล้ว ให้นิติบุคคลดังกล่าวจัดการจำหน่ายภายใน
ห้าปี ถ้าไม่จำหน่ายที่ดินภายในเวลาที่กำหนด ให้อธิบดี
มีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้นและให้นำบทบัญญัติ เรื่องการบังคับ
จำหน่ายที่ดินตามความในหมวด ๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๘

การกำหนดสิทธิในที่ดินของคนต่างด้าว

มาตรา ๘๖ คนต่างด้าวจะไต่มาซึ่งที่ดินก็โดย
อาศัยบทสนธิสัญญาซึ่งบัญญัติให้มีกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์
ได้และอยู่ในบังคับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ด้วย

ภายใต้บังคับมาตรา ๘๕ คนต่างตัวดังกล่าวจะ
ได้มาซึ่งที่ดินเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย ประกอบกิจการในทาง
พาณิชย์กรรม อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การสุสาน การ
กุศลสาธารณะหรือการศาสนา ต้องเป็นไปตามเงื่อนไข
และวิธีการซึ่งกำหนดโดยกฎกระทรวง และต้องได้รับอนุ-
ญาจากรัฐมนตรี

มาตรา ๘๖ จำนวนที่ดินที่จะฟังอนุญาตให้ตามความ
ในมาตรา ๘๕ นี้

(๑) ที่อยู่อาศัย ครอบครัวยุติ	๑ ไร่
(๒) ที่ใช้เพื่อพาณิชย์กรรม	๑ ไร่
(๓) ที่ใช้เพื่ออุตสาหกรรม	๑๐ ไร่
(๔) ที่ใช้เพื่อเกษตรกรรม ครอบครัวยุติ	
ละไม่เกิน	๑๐ ไร่
(๕) ที่ใช้เพื่อการศาสนา	๑ ไร่
(๖) ที่ใช้เพื่อการกุศลสาธารณะ	๕ ไร่
(๗) ที่ใช้เพื่อการสุสาน	๒ ไร่

คนต่างดาวผู้ใดต้องการมีสิทธิในที่ดินเพื่อการ
อุตสาหกรรมเกินกว่าที่บัญญัติไว้ใน (๓) ถ้าเห็นเป็นการ
สมควร คณะรัฐมนตรีจะอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินเกินกว่า
จำนวนที่กำหนดไว้โดยกำหนดเงื่อนไขก็ได้ และให้นำบท
บัญญัติมาตรา ๔๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๔ บทบัญญัติในมาตรา ๔๑ มิให้กระทบ
กระเทือนแก่ที่ดินของคนต่างดาวที่มีอยู่แล้ว เกินกำหนดตาม
ความในมาตรา ๔๑ ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ
ส่วนผู้ที่มีที่ดินอยู่แล้วน้อยกว่ากำหนด หรือผู้ที่ได้จำหน่ายที่ดิน
เดิมของตนไป อาจได้มาซึ่งที่ดินได้อีก แต่รวมแล้วต้องไม่
เกินกำหนดตามมาตรา ๔๑

มาตรา ๔๕ เมื่อคนต่างดาวได้รับอนุญาตให้ได้
มาซึ่งที่ดินเพื่อกิจการใด ผู้รับอนุญาตต้องใช้ที่ดินเพื่อกิจการ
นั้น จะใช้เพื่อกิจการอื่นไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตให้ใช้
เพื่อกิจการอื่นใหม่ตามจำนวนที่ไม่เกินกำหนดในมาตรา ๔๑
ถ้าจะไม่ใช้ที่ดินตามที่ได้รับอนุญาตนั้นต้องแจ้งให้ทราบตาม
แบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ภายในกำหนดสาม

สิบวันนับแต่วันไม่ใช้ที่ดินนั้น

คนต่างดาวผู้ใดประสงค์จะใช้ที่ดินเพื่อกิจการอื่นใหม่ ให้ขออนุญาตใหม่ต่อรัฐมนตรีตามแบบและวิธีการที่กำหนดใน กฎกระทรวง ถ้ารัฐมนตรีเห็นสมควรก็ให้มีอำนาจอนุญาต

มาตรา ๔๐ คนต่างดาวที่ได้รับอนุญาตใหม่และใช้ที่ดินเพื่อกิจการใด ถ้าไม่ใช้ที่ดินนั้นต่อไป หรือได้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตใหม่ ให้จัดการจำหน่ายที่ดินนั้นภายในเวลาที่อธิบดีกำหนด ซึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน แต่ไม่ให้เกินหนึ่งปี ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น

มาตรา ๔๑ คนต่างดาวที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการใด ถ้าได้รับอนุญาตใหม่ ให้ใช้ที่ดินนั้นเพื่อกิจการอื่นซึ่งจำนวนที่ดินที่ได้รับอนุญาตนั้นลดลง ให้จำหน่ายที่ดินส่วนที่เกินนั้นภายในเวลาที่อธิบดีกำหนด ซึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน แต่ไม่ให้เกินหนึ่งปี ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น

มาตรา ๘๒ คนต่างด้าวผู้ใดได้รับอนุญาตให้เข้ามา
 ซึ่งที่ดินตามความในมาตรา ๘๑ วรรคสอง ถ้าไม่ได้ปฏิบัติ
 ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ให้จำหน่ายที่ดินส่วนที่ไ้
 ด้รับอนุญาตให้เข้ามาเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ชั้น ภายในเว
 ลาที่อธิบดีกำหนด ซึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน แต่ไม่
 ให้เกินหนึ่งปี ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ให้อธิบดีมีอำนาจ
 จำหน่ายที่ดินนั้น

มาตรา ๘๓ คนต่างด้าวใดมาซึ่งที่ดินโดยได้รับ
 มรดกในฐานะที่เป็นทายาทโดยธรรม รัฐมนตรีจะอนุญาต
 ให้เข้ามาซึ่งที่ดินนั้น แต่เมื่อรวมกับที่มีอยู่แล้วไม่เกินจำนวน
 ที่จะพึงมีได้ตามความในมาตรา ๘๑ ก็ได้

มาตรา ๘๔ บรรดาที่ดินที่คนต่างด้าวได้มาโดย
 ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่ได้รับอนุญาต ให้คนต่างด้าว
 นั้นจัดการจำหน่ายภายในเวลาที่อธิบดีกำหนดให้ ซึ่งไม่
 น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน แต่ไม่เกินหนึ่งปี ถ้าไม่จำหน่าย
 ที่ดินภายในเวลาที่กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น
 และให้ทำบทบัญญัติ เรื่องการบังคับจำหน่ายที่ดินตามความ

ในหมวด ๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๕ ผู้ใดได้มาซึ่งที่ดินในขณะที่มีสัญชาติไทย ถ้าภายหลังผู้นั้นเปลี่ยนสัญชาติเป็นคนต่างด้าว ให้คงมีสิทธิถือที่ดินได้เท่าที่คนต่างด้าวนั้นจะพึงมี นอกจากนั้นให้ทำการจำหน่าย และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๖ เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้มาซึ่งที่ดินแห่งใดในฐานะเป็นเจ้าของแทนคนต่างด้าว หรือนิติบุคคลตามความในมาตรา ๔๗ หรือมาตรา ๔๘ ให้อธิบดีมีอำนาจทำการจำหน่ายที่ดินนั้นและให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๔

การกำหนดสิทธิในที่ดินของนิติบุคคลบางประเภท

มาตรา ๔๗ นิติบุคคลตั้งต่อไปนี้ให้มีสิทธิในที่ดินได้เสมือนกับคนต่างด้าว

(๑) บริษัทจำกัดที่มีทุนของคนต่างดาวเกินกว่า ร้อยละสี่สิบเก้า หรือผู้ถือหุ้นเป็นคนต่างดาวเกินกว่ากึ่งจำนวนผู้ถือหุ้น แล้วแต่กรณี

เพื่อประโยชน์แห่งหมวดนี้ บริษัทจำกัดใดออกใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ ให้ถือว่าใบหุ้นนั้นคนต่างดาวเป็นผู้ถือ

(๒) หากหุ้นส่วนจำกัด หรือหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนแล้ว บรรดาที่มีทุนของคนต่างดาวเกินกว่าร้อยละสี่สิบเก้า หรือผู้เป็นหุ้นส่วนเป็นคนต่างดาวเกินกว่ากึ่งจำนวนของผู้เป็นหุ้นส่วน แล้วแต่กรณี

(๓) สหกรณ์ที่มีสมาชิกเป็นคนต่างดาวเกินกว่ากึ่งจำนวน หรือดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์คนต่างดาวโดยเฉพาะ หรือเป็นส่วนใหญ่

(๔) มูลนิธิที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์คนต่างดาวโดยเฉพาะ หรือเป็นส่วนใหญ่

(๕)(๑) ยกเลิก

มาตรา ๕๕ ในกรณีที่นิติบุคคลตามที่ระบุไว้ใน
 มาตรา ๕๖ เข้าเป็นเจ้าของทุน หรือเป็นผู้ถือหุ้น หรือเป็น
 หุ้นส่วน แล้วแต่กรณี ในนิติบุคคลอื่นตามนัยที่กล่าวในมาตรา
 ก่อนให้ถือว่านิติบุคคลดังกล่าวนี้เป็นคนต่างด้าว

มาตรา ๕๕ ในกรณีที่นิติบุคคลตามความในมาตรา
 ๕๖ หรือมาตรา ๕๕ จะได้มาหรือต้องจำหน่ายไปซึ่งสิทธิใน
 ที่ดิน ให้นำบทบัญญัติตามความในหมวด ๘ และหมวด ๑๐
 มาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้นิติบุคคลดังกล่าวมีหน้าที่
 และความรับผิดชอบเช่นเดียวกับที่กำหนดไว้สำหรับคนต่างด้าว
 และบุคคลทั่วไป

มาตรา ๑๐๐ นิติบุคคลใดได้มาซึ่งที่ดินในขณะที่

(๑) ความใน (๕) ถูกยกเลิกโดยประกาศของคณะปฏิวัติ
 ฉบับที่ ๕๕ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๒
 (รก. เล่ม ๑๖ ตอนที่ ๘ หน้า ๕๒)

ไม่ต้องควยบทบัญญัติของมาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๔ ถ้า
 ภายหลังมีสภาพต้องควยบทบัญญัติในมาตรา ๘๑ หรือมาตรา
 ๘๔ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๑๐

การค้าที่ดิน

มาตรา ๑๐๑ บุคคลใดประสงค์จะทำการค้าที่ดิน
 ต้องได้รับอนุญาตเป็นการเฉพาะรายที่ดินจากรัฐมนตรี ตาม
 หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในการอนุญาตนั้น รัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไข
 ใดๆก็ได้

มาตรา ๑๐๒ ในกรณีที่ผู้ทำการค้าที่ดินตามมาตรา
 ๑๐๑ ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขก็ดี ไม่สามารถขาย แลกเปลี่ยน
 หรือให้เช่าซื้อที่ดินได้หมดภายในเวลาสามปี นับแต่วันได้รับ
 อนุญาตก็ดี ให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น และให้นำบท
 บัญญัติเรื่องการบังคับจำหน่ายที่ดินตามความในหมวด ๓
 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๑๑
 ๑
 ค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๐๓ (๑) ในการดำเนินการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน การรังวัด การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม หรือการทำธุรกรรมอื่น ๆ เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายประมวลกฎหมายนี้

(๑) ความในมาตรา ๑๐๓ แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ ๑) โดยข้อ ๘ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๘๖ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ (ร.ก. เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๓๓ ฉบับพิเศษ หน้า ๘) และแก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ ๒) โดยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๑ (ร.ก. เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๑๓๘ ฉบับพิเศษ หน้า ๕ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๒๑)

การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำ
 ประโยชน์ตามมาตรา ๕๘ ผู้มีสิทธิในที่ดินจะขอรับโฉนด
 ที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปก่อน โดยยัง
 ไม่ชำระเงินค่าธรรมเนียมการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือ
 รับรองการทำประโยชน์ก็ได้ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่
 จดแจ้งการค้างชำระเงินค่าธรรมเนียมให้ปรากฏในโฉนด
 ที่ดินหรือรับรองการทำประโยชน์นั้น ถ้าได้ยื่นคำขอจด
 ทะเบียนสิทธิและนิติกรรมครั้งแรกให้ผู้อื่นคำขอเป็นผู้ชำระ
 ค่าธรรมเนียมที่ค้างชำระ

มาตรา ๑๐๓ ทวิ(๑) การจดทะเบียนสิทธิและ
นิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่บริจาคนำให้แก่องค์การ
ให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๐๔ เมื่อมีผู้มาขอจดทะเบียนสิทธิและ
นิติกรรม ซึ่งแสดงจำนวนทุนทรัพย์สำหรับเสียค่าธรรมเนียม
ให้ผู้ขอแสดงราคาทรัพย์สินตามความจริง และให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่มีอำนาจกำหนดจำนวนราคาทรัพย์สินตามราคาตลาด
ในขณะนั้น และให้มีอำนาจสอบสวนพยานหรือหลักฐานเพื่อ
ประกอบการพิจารณาได้

มาตรา ๑๐๕ ให้มีกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า
"คณะกรรมการประเมินทุนทรัพย์ในการจดทะเบียนสิทธิและ
นิติกรรม" มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ คน แต่ไม่เกิน ๕ คน
ซึ่งรัฐมนตรีจะได้แต่งตั้งโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๑) ความในมาตรา ๑๐๓ ทวิ เพิ่มเติมโดยข้อ ๑
แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๖ ลงวันที่ ๑
พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๐

(รก. เล่ม ๔๔ ตอนที่ ๑๐๔ ฉบับพิเศษ หน้า ๒)

มีหน้าที่พิจารณา กำหนดจำนวนทุนทรัพย์ในการจดทะเบียน
สิทธิและนิติกรรม

ให้คณะกรรมการประเมินทุนทรัพย์ตั้งอนุกรรมการ
ประจำจังหวัด มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน แต่ไม่เกิน ๗
คน เพื่อพิจารณาและกำหนดจำนวนทุนทรัพย์ในการจดทะเบียน
สิทธิและนิติกรรมในท้องที่จังหวัดนั้น ๆ

มาตรา ๑๐๖ ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า จำนวน
ทุนทรัพย์ที่แสดงไว้นั้นน้อยกว่าสมควร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่
ประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกค่าธรรมเนียมโดยอาศัยหลักฐาน
หรือตามระเบียบการที่รัฐมนตรีกำหนด ถ้าไม่เป็นอันตกลง
กันได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจนำเรื่องพร้อมด้วยความ
เห็นเสนอต่อคณะกรรมการประจำจังหวัด เมื่อคณะกรรมการ
ประจำจังหวัดพิจารณาเห็นควรประเมินทุนทรัพย์
เท่าใดแล้ว ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการไปตามนั้น
ถ้าผู้จดทะเบียนไม่พอใจ ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รอเรื่อง
ไว้ก่อน และให้ผู้จดทะเบียนอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ
ประเมินทุนทรัพย์โดยเสนอผ่านพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อ

คณะกรรมการประเมินทุนทรัพย์พิจารณากำหนดเท่าใด ก็ให้ถือเป็นอันยุติเฉพาะคราวนั้น ทั้งนี้เว้นแต่กรณีจะขอลดทะเบียนโดยยินยอมเสียค่าธรรมเนียมชั่วคราวตามที่คณะกรรมการประจำจังหวัดกำหนด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียนทันที ส่วนการอุทธรณ์ให้ดำเนินการต่อไป เมื่อคณะกรรมการประเมินทุนทรัพย์สั่งประกาศใดแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามนั้น

หมวด ๑๒

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๐๗^(๑) ผู้ใดไม่นำพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการสำรวจรังวัดทำแผนที่หรือพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ในที่ดินของตน หรือไม่ตั้งตัวแทนเพื่อการดังกล่าว

(๑) ความในมาตรา ๑๐๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๐ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๖ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ (ร.ก. เล่ม ๕๕ ตอนที่ ๓๓ ฉบับพิเศษ หน้า ๘)

ตามมาตรา ๕๕ หรือมาตรา ๖๔ หรือผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ
 ตามมาตรา ๒๖ หรือมาตรา ๖๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน
 ห้าร้อยบาท

มาตรา ๑๐๘^(๑) ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕ อยู่ก่อนวัน
 ที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ พนักงานเจ้าหน้าที่
 หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจแจ้ง
 เป็นหนังสือให้ผู้ฝ่าฝืนปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำ
 หนด ถ้าผู้ฝ่าฝืนเพิกเฉยหรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบ
 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ฝ่าฝืนออกจาก
 ที่ดิน และหรือรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างในที่ดินนั้นภายในระยะ
 เวลาที่กำหนด ถ้าไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่
 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท

(๑) ความในมาตรา ๑๐๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๑
 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๖ ลงวันที่ ๒๔
 กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ (รก. เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๓๓
 ฉบับพิเศษ หน้า ๘)

หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในการกำหนดระเบียบตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการจะกำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนต้องเสียค่าตอบแทนในการใช้ที่ดินนั้นให้แก่รัฐหรือราชการบริหารท้องถิ่นด้วยก็ได้

มาตรา ๑๐๘ ทวิ(๑) นับตั้งแต่วันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำแก่ที่ดินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ร่วมกัน หรือที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ความในมาตรา ๑๐๘ ทวิ เพิ่มเติมโดยข้อ ๑๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ (ร.ก. เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๓๓ ฉบับพิเศษ หน้า ๘)

ถ้าความผิดตามวรรคสองได้กระทำเป็นเนื้อที่เกินกว่าห้าสิบไร่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่มีคำพิพากษาว่าผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรานี้ ศาลมีอำนาจสั่งในคำพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดคนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทน และบริวารของผู้กระทำความผิดออกไปจากที่ดินนั้นด้วย

บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดดังกล่าว ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมีส่วนตกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

มาตรา ๑๐๘ ตี (๑) ผู้ใดชักชวนหรือไม่ให้

(๑) ความในมาตรา ๑๐๘ ตี เพิ่มเติมโดยข้อ ๑๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ (ร.ก. เล่ม ๔๘ ตอนที่ ๓๓ ฉบับพิเศษ หน้า ๘)

ความสะดวกต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๑๐๘ ผู้ใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๔ และ ๖๗ หรือมาตรา ๑๔ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท หรือจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๑๑๐ ผู้ใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๘ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามพันบาท หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๑๑๑ ผู้ใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๑๐๑ หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขความความในมาตรา ๑๐๒ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๑๑๒ นิติบุคคลใด

(๑) ได้มาซึ่งที่ดินเป็นการฝ่าฝืนบทแห่งประมวลกฎหมายนี้

(๒) ไร่ที่ดินนั้น เพื่อกิจการอื่นนอกจากที่ได้รับ

อนุญาต

(๓) ไร่ที่ดินผิดเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดตาม
ความในมาตรา ๕๕ ประกอบด้วยมาตรา ๕๖ วรรคสอง

(๔) ไม่แจ้งการไม่ใช้ที่ดินตามความในมาตรา
๕๕ ประกอบด้วยมาตรา ๕๕ หรือ

(๕) ค่าที่ดินอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๑ หรือ
ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขตามความในมาตรา ๑๐๒ มีความผิด
ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๑๐๓ ผู้ใดได้มาซึ่งที่ดินในฐานะเป็น
ตัวแทนของคนต่างด้าว หรือนิติบุคคลตามความในมาตรา
๕๖ หรือมาตรา ๕๕ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน
สองหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

บัญชีอัตราค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายท้าย
ประมวลกฎหมายที่ดิน (๑)

-
๑. ค่าธรรมเนียมในการขอสัมปทาน
รายละ ๕๐๐ บาท
๒. ค่าสัมปทานปีหนึ่ง ไร่ละ ๒๐ บาท
เศษของไร่ให้คิดเป็นหนึ่งไร่
๓. ค่าธรรมเนียมออกหนังสือรับรอง
การทำประโยชน์
(๑) ที่ดินเนื้อที่ไม่เกิน ๒๐ ไร่
แปลงละ ๓๐ บาท

(๑) ความในอัตราค่าธรรมเนียมท้ายประมวลกฎหมายที่ดิน
แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไข
เพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.
๒๕๒๑ (ร.ก. เล่ม ๙๕ ตอนที่ ๑๓๘ ฉบับพิเศษ หน้า ๖)

- (๒) ที่ดินเนื้อที่เกิน ๒๐ ไร่
ส่วนที่เกิน ไร่ละ ๒ บาท
เศษของไร่ให้คิดเป็นหนึ่งไร่
๔. ค่าธรรมเนียมการพิสูจน์สอบสวนหรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์
- (๑) ถ้าเรียกเป็นรายแปลง
แปลงละ ๓๐ บาท
- (๒) ถ้าเรียกเป็นรายวัน วันละ ๓๐ บาท
- (๓) ค่าคัดหรือจำลองแผนที่
แปลงละ ๓๐ บาท
- (๔) ค่าคำนวณเนื้อที่หรือสอบแส
แปลงละ ๓๐ บาท
- (๕) ค่าจ้างระยะ แปลงละ ๑๐ บาท
๕. ค่าธรรมเนียมออกโฉนดที่ดิน
- (๑) ที่ดินเนื้อที่ไม่เกิน ๒๐ ไร่
แปลงละ ๕๐ บาท

- (๒) ที่ดินเนื้อที่เกิน ๒๐ ไร่
ส่วนที่เกินไร่ละ ๒ บาท
เศษของไร่ให้คิดเป็นหนึ่งไร่
๖. ค่าธรรมเนียมรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน
- (๑) ถ้าเรียกเป็นรายแปลง
แปลงละ ๕๐ บาท
- (๒) ถ้าเรียกเป็นรายวัน วันละ ๕๐ บาท
- (๓) ค่าค้ำหรือจำลองแผนที่
แปลงละ ๓๐ บาท
- (๔) ค่าคำนวณเนื้อที่หรือสอบแผ่
แปลงละ ๓๐ บาท
- (๕) ค่าจับระยะ แปลงละ ๑๐ บาท
๗. ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม
- (๑) มีทุนทรัพย์ ให้เรียกเก็บร้อยละ ๒ ของ
ทุนทรัพย์ เศษของร้อยละให้คิดเป็นหนึ่ง
ร้อย
- (๒) ไม่มีทุนทรัพย์ แปลงละ ๕๐ บาท

๘. ค่าธรรมเนียมการขอให้ได้มาซึ่งที่ดินของคน
ต่างดาวรายละเอียด ๕๐๐ บาท
ค่าอนุญาตไรละเอียด ๑๐๐ บาท
เศษของไรให้คิดเป็นหนึ่งไร
๙. ค่าธรรมเนียมการขอให้ได้มาซึ่งที่ดินเพื่อการ
ค้าที่ดิน
รายละเอียด ๕๐๐ บาท
ค่าอนุญาตไรละเอียด ๒๐ บาท
เศษของไรให้คิดเป็นหนึ่งไร
๑๐. ค่าธรรมเนียมเบ็ดเตล็ด
(๑) ค่าคำขอ แปลงละเอียด ๕
(๒) ค่าคัดสำเนาเอกสารต่าง ๆ
รวมทั้งค่าคัดสำเนาเอกสาร
เป็นพยานในคดีแพ่งโดยเจ้าหน้าที่
เป็นผู้คัด ร้อยคำแรกหรือไม่ถึง
ร้อยละเอียด ๑๐ บาท
ร้อยคำต่อไป ร้อยละเอียด ๕ บาท
เศษของร้อยให้คิดเป็นหนึ่งร้อย

- (๓) คำรับรองเอกสารที่คัด
ฉบับละ ๑๐ บาท
- (๔) คำตรวจหลักฐานทะเบียน
ที่ดิน แปลงละ ๑๐ บาท
- (๕) คำรับอายุที่ดิน แปลงละ ๑๐ บาท
- (๖) คำมอบอำนาจ เรื่องละ ๒๐ บาท
- (๗) คำออกใบแทนโฉนคที่ดินหรือ
หนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน
อย่างอื่น ฉบับละ ๕๐ บาท
- (๘) คำประกาศ แปลงละ ๑๐ บาท
- (๘) คำหลักเขตที่ดินหลักละ ๑๕ บาท
ถ้าเป็นการ เดินสำรวจหรือ
สอบเขตทั้งตำบลสำหรับกรณี
ออกโฉนคคิดเป็นรายแปลง
แปลงละ ๖๐ บาท

๑๑. คำใช้จ่าย

- (๑) คำพาหนะเดินทาง ให้แก่เจ้าพนักงาน

ให้จ่ายเท่าที่จำเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่และคนงาน
ที่จ้างไป และใช้จ่ายไปจริงทำการรังวัด เกี่ยวกับ
โฉนดที่ดินหรือพิสูจน์สอบสวนหรือตรวจสอบเนื้อที่
เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามคำขอ

- (๒) ค่าเบี้ยเลี้ยง ให้แก่เจ้าพนักงาน ให้จ่ายเท่าที่จำเป็น
พนักงานเจ้าหน้าที่ และค่าจ้าง ตามระเบียบของ
คนงานที่จ้างไปทำการรังวัด ทางราชการแก่ผู้
เกี่ยวกับโฉนดที่ดินหรือพิสูจน์ ไปทำงานเท่า
สอบสวนหรือตรวจสอบเนื้อที่ อัตราของทาง
เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำ ราชการ
ประโยชน์ตามคำขอ

- (๓) ค่าป่วยการ ให้แก่เจ้าพนักงานผู้ปกครองท้องที่หรือ
ผู้แทนไปในการรังวัดเกี่ยวกับ

- โฉนดที่ดินหรือพิสูจน์สอบสวนหรือตรวจ
 สอบเนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการ
 ทำประโยชน์ คนหนึ่ง วันละ ๓๐ บาท
 (๕) ค่าปิดประกาศ ให้แก่ผู้ปิด
 ประกาศ แปลงละ ๑๐ บาท
 (๕) ค่าพยาน ให้แก่พยาน คนละ ๑๐ บาท

บัญชีค่าตอบแทนท้ายประมวลกฎหมายที่ดิน (๑)

ค่าตอบแทนในการอนุญาต

- (๑) ตามมาตรา ๔(๑) ไร่ละ ๑๐๐ บาทต่อปี
 (๒) ตามมาตรา ๔(๒) หรือมาตรา ๔(๓)
 ไร่ละ ๕,๐๐๐ บาท และหรือลูกบาศก์
 เมตรละ ๕ บาท ต่อปี

-
- (๑) บัญชีค่าตอบแทนท้ายประมวลกฎหมายที่ดิน เพิ่มเติม
 โดยข้อ ๑๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔
 ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (ร.ก. เล่ม ๔๔
 ตอนที่ ๑๔๐ ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑๑)

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติ และ
ประมวลกฎหมายที่ดินฉบับนี้ คือ ในขณะนี้ได้มีกฎหมายว่า
ด้วยที่ดินอยู่หลายฉบับสมควรนำมาประมวลไว้ในที่เดียวกัน
และปรับปรุงเสียใหม่ให้รัฐได้ดำเนินการจัดที่ดินโดยกว้าง
ขวาง เพื่อประโยชน์แห่งรัฐและประชาชน

บันทึกเปรียบเทียบการแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายที่ดิน

มาตรา ๖

มาตรา ๖ ตั้งแต่วันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ
เป็นต้นไป บุคคลใดมีสิทธิในที่ดิน หากบุคคลนั้นทอดทิ้งไม่
ทำประโยชน์ หรือปล่อยให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่าเกินก่า
หนดเวลาดังต่อไปนี้ ให้เป็นอันหมดสิทธิในที่ดิน และให้
ที่ดินตกเป็นของรัฐ

(๑) สำหรับที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน หรือที่ดินที่ใช้เป็น
ที่บ้าน หรือที่สวนไม้ยืนต้น เกินกำหนดห้าปีติดต่อกัน

(๒) สำหรับที่ดินที่ไม่มีโฉนดที่ดิน และที่ดินนั้น
ใช้เพื่อประโยชน์อย่างอื่น เกินกำหนดสามปีติดต่อกัน

ความในมาตรา ๖ ถูกแก้ไขเพิ่มเติม โดยข้อ ๓
แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๘๖ ลงวันที่ ๒๘
กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นดังนี้

"มาตรา ๖ นับตั้งแต่วันที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับนี้ใช้บังคับ บุคคลใดมีสิทธิในที่ดินตาม โฉนดที่ดินหรือ หนังสือรับรองการทำประโยชน์ หากบุคคลนั้นทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ในที่ดิน หรือปล่อยให้ดินให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่า เกินกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน เกินสิบปีติดต่อกัน

(๒) สำหรับที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เกินห้าปีติดต่อกัน

ให้ถือว่าเจตนาสละสิทธิในที่ดิน เฉพาะส่วนที่ทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ หรือที่ปล่อยให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่า เมื่ออธิบดีไต่สวนคำร้องต่อศาล และศาลได้สั่งเพิกถอนหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินดังกล่าว ให้ที่ดินนั้นตกเป็นของรัฐเพื่อดำเนินการตามประมวลกฎหมายนี้ต่อไป"

มาตรา ๘

มาตรา ๘ บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน ถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้อธิบดีมีอำนาจหน้าที่

ดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกันได้ตามควรแก่กรณี
อำนาจหน้าที่ดังว่านี้ รัฐมนตรีจะมอบหมายให้ทบวงการ เมือง
อื่นเป็นผู้ใช้ก็ได้

ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ราษฎรใช้
ประโยชน์ร่วมกันนั้น หากภายหลังปรากฏว่าราษฎรมิได้ใช้
ประโยชน์ต่อไปแล้วก็ดี หรือรัฐหาที่ดินอื่นให้ราษฎรใช้ประ
โยชน์ร่วมกันแทนก็ดี ให้ถอนสภาพที่ดินนั้นได้ การถอนสภาพ
ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา พระราชกฤษฎีกาดังกล่าว
ให้มีแผนที่แสดง เขตที่ดินที่จะถอนสภาพนั้นด้วย

บรรดาที่ดินดังกล่าวในวรรคแรกนั้น เมื่อมีเหตุผล
อันสมควร รัฐมนตรีมีอำนาจที่จะจัดขึ้นทะเบียนเป็นของทบวง
การเมืองได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ที่ดินนั้นอาจโอนต่อไปยัง
เอกชนได้ แต่ต้องกระทำโดยพระราชบัญญัติ

ความในมาตรา ๘ ถูกแก้ไขเพิ่มเติม โดยข้อ ๑
แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓
ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นต้น

"มาตรา ๘ บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินนั้น ถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้อธิบดีมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษา และดำเนินการคุ้มครองป้องกันได้ตามควรแก่กรณี อำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้ รัฐมนตรีจะมอบหมายให้ทบวงการเมืองอื่นเป็นผู้ใช้ก็ได้

ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือเป็นที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองอาจถูกถอนสภาพหรือโอนไปเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่น หรือนำไปจัดเพื่อประชาชนได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ถ้าทบวงการเมืองรัฐวิสาหกิจหรือเอกชนจัดหาที่ดินมาให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทนแล้ว การถอนสภาพหรือโอนให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ แต่ถ้าพลเมืองได้เลิกใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือที่ดินนั้นได้เปลี่ยนสภาพไปจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และมีได้ตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ใดตามอำนาจ

กฎหมายอื่นแล้วการถอนสภาพให้กระทำโดยพระราช

กฤษฎีกา

(๒) ที่ดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของ ทบวงการ เมืองใด ถ้าทบวงการ เมืองนั้นเลิกใช้ หรือไม่ ต้องการหวงห้ามหรือสงวนต่อไป เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกา ถอนสภาพแล้ว คณะรัฐมนตรีจะมอบหมายให้ทบวงการ เมือง ซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้ใช้หรือจัดหาประโยชน์ก็ได้ แต่ถ้าจะโอน ต่อไปยังเอกชนให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ และถ้าจะนำ ไปจัดเพื่อประชาชนตามประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

การตราพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาตาม วรรคสอง ให้มีแผนที่แสดง เขตที่ดินแนบท้ายพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกานั้นด้วย

มาตรา ๑๔, ๑๕

มาตรา ๑๔ ให้มีกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ" ประกอบด้วยรัฐมนตรี

เป็นประธานกรรมการ อธิบดีเป็นกรรมการและเลขาธิการ
โดยตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่น้อยกว่าเก้าคนแต่
ไม่เกินยี่สิบคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง

มาตรา ๑๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่ง
มีกำหนดเวลาสี่ปี ในวาระเริ่มแรกเมื่อครบกำหนดสองปี
ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจับสลากออกจากตำแหน่งกึ่งหนึ่ง

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่ง คณะ
รัฐมนตรีจะแต่งตั้งให้เป็นกรรมการอีกก็ได้

ความในมาตรา ๑๔, ๑๕ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดย
ข้อ ๔ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่
๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นดังนี้

"มาตรา ๑๔ ให้มีกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า
"คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ" ประกอบด้วยรัฐมนตรี
เป็นประธาน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงกลาโหม อธิบดี
กรมการปกครอง อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดี
กรมส่งเสริมสหกรณ์ อธิบดีกรมทางหลวง อธิบดีกรม

ชลประทาน อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี
 อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรม
 ธนารักษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะ
 กรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการ
 เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการสำนักงานเร่งรัด
 พัฒนาชนบทเป็นกรรมการ อธิบดีเป็นกรรมการและเลขา
 ธิการโดยตำแหน่ง และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่
 เกินเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง

มาตรา ๑๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่ง
 มีกำหนดสี่ปี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่ง คณะ
 รัฐมนตรีจะแต่งตั้งให้เป็นกรรมการอีกก็ได้

มาตรา ๒๐

มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดัง
 ต่อไปนี้

(๑) วางโครงการจัดที่ดิน โดยมีวัตถุประสงค์
 ที่จะให้บุคคลมีที่ดินสำหรับอยู่อาศัย และประกอบการทำมา
 หาเลี้ยงชีพตามควรแก่สภาพ โดยให้การช่วยเหลือในด้าน

สาธารณูปโภคและอื่น ๆ

- (๒) วางโครงการ เพื่อสงวนและบำรุงที่ดิน
- (๓) ประสานงานกับทบวงการ เมืองซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับที่ดิน
- (๔) พิจารณาสงวนที่ดินตามความต้องการของ ทบวงการ เมือง
- (๕) ปฏิบัติการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในประมวล กฎหมายนี้ และ
- (๖) วางระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ตาม (๑)(๒)(๓)(๔) และ (๕)

ความในมาตรา ๒๐ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๖ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นดังนี้

"มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) วางนโยบายการจัดที่ดิน การใช้ที่ดิน หรือการพัฒนาที่ดิน

- (๒) วางแผนการกำหนดคบริเวณการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดิน รวมทั้งการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (๓) ส่งวนและพัฒนาที่ดินเพื่อจัดให้แก่ประชาชน
- (๔) ส่งวนหรือหวงห้ามที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน
- (๕) อนุมัติโครงการการจัดที่ดินของทบวงการ เมือง
- (๖) ควบคุมการจัดที่ดินตามประมวลกฎหมายนี้ และกฎหมายอื่น
- (๗) ปฏิบัติการเกี่ยวกับที่ดินตามที่คณะรัฐมนตรี มอบหมาย
- (๘) มอบหมายให้ทบวงการ เมืองที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งใน มาตรฐานแทนคณะกรรมการได้ตามที่เห็นสมควร
- (๙) ปฏิบัติการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น
- (๑๐) วางระเบียบหรือข้อบังคับกำหนดหลักเกณฑ์ หรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการจัดที่ดินและการประเมินราคาที่ดิน

เพื่อการพาณิชย์หรือเพื่อกิจการอื่น
 ระเบียบหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับประชาชน
 ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา"

มาตรา ๒๕

มาตรา ๒๕ เพื่อประโยชน์ที่จะวางโครงการจัด
 ที่ดินตามความในมาตรา ๒๐(๑) คณะกรรมการจะจัดให้
 มีการสำรวจที่ดินก็ได้

เมื่อเป็นการสมควรจะสำรวจที่ดินในท้องที่ใด
 ให้คณะกรรมการประกาศท้องที่นั้นเป็นเขตสำรวจที่ดินใน
 ราชกิจจานุเบกษา และให้ปิดประกาศนั้น ณ ที่ว่าการ
 อำเภอและบ้านกำนันในตำบลที่อยู่ในเขตสำรวจ ประกาศ
 ของคณะกรรมการดังกล่าวให้มีแผนที่ประเมินเขตที่ดินที่
 กำหนดให้เป็นเขตสำรวจที่ดินไว้ท้ายประกาศด้วย แผนที่
 ดังกล่าวนี้ให้ถือว่าเป็นส่วนแห่งประกาศ

ความในมาตรา ๒๕ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๕
 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓

ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นดังนี้

"มาตรา ๒๕ เพื่อประโยชน์ในการจัดที่ดินหรือการสำรวจความอุดมสมบูรณ์ของดิน คณะกรรมการจะจัดให้มีการสำรวจที่ดินก็ได้

เมื่อเป็นการสมควรจะสำรวจที่ดินในท้องที่ใด ให้คณะกรรมการประกาศท้องที่นั้นเป็นเขตสำรวจที่ดินในราชกิจจานุเบกษา และให้ปิดประกาศนั้น ณ ที่ว่าการอำเภอและบ้านกำนันในตำบลที่อยู่ในเขตสำรวจ ประกาศของคณะกรรมการดังกล่าวให้มีแผนที่ประเมินเขตที่ดินที่กำหนดให้เป็นเขตสำรวจที่ดินไว้ท้ายประกาศด้วย แผนที่ดังกล่าวนี้ให้ถือว่าเป็นส่วนแห่งประกาศ"

มาตรา ๓๐,๓๑

มาตรา ๓๐ เมื่อได้จัดให้บุคคลเข้าครอบครองในที่ดินรายใดแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบจองไว้เป็นหลักฐานก่อน และเมื่อปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่าบุคคลที่ได้จัดให้ครอบครองที่ดินได้ทำประโยชน์ในที่ดิน และทั้งได้ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไข

ที่คณะกรรมการกำหนดโดยครบถ้วนแล้ว ก็ให้เจ้าพนักงาน
ที่ดินออกโฉนดที่ดินให้โดยเร็ว

มาตรา ๓๑ ภายในห้าปีนับแต่วันได้รับโฉนดที่ดิน
ตามมาตรา ๓๐ ผู้เป็นเจ้าของจะโอนที่ดินนั้นไปยังผู้อื่นมิ
ได้ นอกจากการตกทอดทางมรดก

ภายในระยะเวลาดังกล่าวในวรรคก่อน ที่ดิน
ย่อมไม่อยู่ในข่ายแห่งการบังคับคดี

บทบัญญัติในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่บุคคล
ใดมาซึ่งที่ดินโดยรัฐมิได้ให้การช่วยเหลือในด้านสาธารณูป
โภคและอื่น ๆ

ความในมาตรา ๓๐, ๓๑ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดย
ข้อ ๖ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๕ ลงวันที่
๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นต้น

"มาตรา ๓๐ เมื่อได้จัดให้บุคคลเข้าครอบครอง
ในที่ดินรายใดแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบจองให้ไว้
เป็นหลักฐนก่อน และเมื่อปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่า
บุคคลที่ได้จัดให้เข้าครอบครองที่ดินได้ทำประโยชน์ในที่ดิน

และทั้งได้ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด และ
เงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยครบถ้วนแล้ว ก็ให้
พนักงานเจ้าหน้าที่ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้โดยเร็ว

มาตรา ๓๑ ภายในสิบปีนับแต่วันที่ได้รับ โฉนดที่ดิน
หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินอันสืบเนื่องมา
จากใบจองตามมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ แห่งประมวล
กฎหมายที่ดินผู้ใดมาซึ่งสิทธิในที่ดินดังกล่าวจะโอนที่ดินนั้น
ไปยังผู้อื่นมิได้นอกจากตกทอดทางมรดก

ภายในกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ที่ดินนั้น
ไม่อยู่ในข่ายแห่งการบังคับคดี"

ความในมาตรา ๓๑ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมอีกโดย
มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎ-
หมายที่ดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นต้น

"มาตรา ๓๑ ภายในสิบปีนับแต่วันที่ได้รับ โฉนดที่ดิน
หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์อันสืบเนื่องมาจากใบจอง
ตามมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ ที่ได้ออกในวันหรือหลังวันที่
๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ห้ามมิให้ผู้ใดมาซึ่งสิทธิในที่ดิน

ดังกล่าว โอนที่ดินนั้นให้แก่ผู้อื่น เว้นแต่เป็นการคดโกงทาง
มรดกหรือโอนให้แก่หน่วยงาน เมือง หรือโอนให้แก่สหกรณ์
เพื่อชำระหนี้และได้รับอนุมัติจากนายทะเบียนสหกรณ์แล้ว

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการได้รับโฉนด
ที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์อันสืบเนื่องมาจาก
ใบจองตามมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ ที่ได้ออกให้ก่อน
วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ แต่ถ้าวินิจฉัยการได้รับโฉนด
ที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์จากการจัดที่ดินให้
ราษฎรที่รัฐให้การช่วยเหลือในค่าน้ำสาธารณูปโภคและอื่น ๆ
การห้ามโอนตามวรรคหนึ่งให้มิกำหนดห้าปี

ภายในกำหนดระยะเวลาห้ามโอนตามวรรคหนึ่ง
และวรรคสองที่ดินนั้นไม่อยู่ในข่ายแห่งการบังคับคดี"

มาตรา ๓๔ - ๔๔

ถูกยกเลิกโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔
ลงวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๒ ข้อความที่ถูกยกเลิก
มีดังนี้

หมวด ๓

การกำหนดสิทธิในที่ดิน

มาตรา ๓๔ นับแต่วันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ
บุคคลจะมีสิทธิในที่ดินได้ดังต่อไปนี้

- (๑) ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ไม่เกิน ๕๐ ไร่
- (๒) ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม ไม่เกิน ๑๐ ไร่
- (๓) ที่ดินเพื่อพาณิชย์กรรม ไม่เกิน ๕ ไร่
- (๔) ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย ไม่เกิน ๕ ไร่

ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีบทบัญญัติเป็นอย่างอื่นในประมวล
กฎหมายนี้

มาตรา ๓๕ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดเขตที่ดิน
เพื่อพาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยโดยประกาศในราชกิจจานุ-
เบกษาในเขตที่ดินเช่นว่านี้ บุคคลจะได้มาซึ่งสิทธิในที่ดิน
เพื่อการเกษตรกรรมหรือเพื่อการอุตสาหกรรมมิได้

มาตรา ๓๖ การกำหนดสิทธิในที่ดินตามมาตรา ๓๔
มิให้กระทบกระเทือนแก่ผู้ที่มีสิทธิในที่ดินอยู่แล้วก่อนวันที่
ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ และแก่ที่ดินดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ที่ดินของทบวงการเมือง องค์การของรัฐ และสหกรณ์

(๒) ที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งโรงพยาบาล โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และวัดวาอาราม

มาตรา ๓๗ ภายใต้งับกับมาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๓ ถึงมาตรา ๔๕ บุคคลใดมีสิทธิในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม ที่ดินเพื่อพาณิชย์กรรม หรือที่ดินเพื่ออยู่อาศัย แล้วแต่กรณีมีจำนวนเท่ากับหรือมากกว่าจำนวนตามสิทธิที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ เป็นอันหมดสิทธิที่จะได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินอีกไม่ว่าในท้องที่ใด เว้นแต่เมื่อมีการจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิในที่ดินเดิมไปแล้ว ก็ให้มีสิทธิในที่ดินใหม่ได้ แต่รวมแล้วต้องไม่เกินสิทธิในที่ดินตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ ทั้งนี้ไม่ว่าการได้มานั้นจะเป็นโดยการซื้อขาย ให้ อายุความ หรือโดยวิธีอื่นใด นอกจากกรณีตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๔ หรือมาตรา ๑๓๐๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกรณีรับมรดก

มาตรา ๓๘ บุคคลใดมีที่ดินเกินกว่าสิทธิตามจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๘ ต้อง

(๑) แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ว่าตนมีสิทธิในที่ดินประเภทใด เท่าใด ภายในระยะเวลาที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

การแจ้งให้ปฏิบัติตามแบบ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ในขณะที่ทำนิติกรรม ในกรณีที่ต้องแท้จริงแห่งสิทธิในที่ดินได้เปลี่ยนแปลงไป

มาตรา ๓๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๖ บุคคลใดได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินโดยบทบัญญัติ มาตรา ๑๒๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อประมวลกฎหมายนี้ได้ใช้บังคับแล้วและที่ดินที่ได้มานั้น เมื่อรวมกับที่ดินที่บุคคลนั้นมีอยู่เดิมเกินจำนวนที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๘ ให้จำหน่ายที่ดินส่วนที่เกินนั้นภายในเจ็ดปี นับแต่วันที่ได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินนั้น ถ้าบุคคลนั้นไม่สามารถจำหน่ายที่ดินส่วนที่เกินนั้นได้ ให้อธิบดี

มีอำนาจจำหน่ายที่ดินส่วนที่เกินนั้นแก่บุคคลอื่นได้

มาตรา ๔๐ ในกรณีที่บุคคลหลายคนมีสิทธิในที่ดินร่วมกันให้คำนวณแยกที่ดินอันบุคคลหนึ่งมีได้ตามบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ตามส่วนของแต่ละคน

มาตรา ๔๑ บุคคลที่มีสามี ภริยา หรือบุตรอาจได้มาหรือถือสิทธิในที่ดินเพื่อประโยชน์ของบุคคลเช่นว่านั้น เท่าที่บุคคลเช่นว่านั้นจะพึงมีได้ตามบทแห่งประมวลกฎหมายนี้

ในกรณีดังกล่าวนี้ ภริยา สามี หรือบิดามารดา จะต้องแจ้งข้อความตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๓๘(๑) ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในกรณีที่ได้สิทธิในที่ดินมาเมื่อประมวลกฎหมายนี้ได้ใช้บังคับแล้ว ให้แจ้งข้อความดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในหกสิบวัน นับแต่วันได้สิทธิในที่ดินนั้นมา แล้วจึงจะถือว่ามีสิทธิในที่ดินเพื่อประโยชน์ของสามี ภริยา หรือบุตร แล้วแต่กรณีได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ถือเสมือนว่าสามี ภริยา หรือบุตร เช่นว่านั้น ถือสิทธิในที่ดินด้วยตนเองตามประมวลกฎหมายนี้

ถ้าสามี ภริยา หรือบุตร ตั้งกล่าวในวรรคแรก ถึงแก่ความตาย บุคคลที่ถือสิทธิเพื่อประโยชน์ของสามี ภริยา หรือบุตร แล้วแต่กรณี เป็นอันหมดสิทธิที่จะถือสิทธินั้นต่อไป นับตั้งแต่วันที่สามี ภริยา หรือบุตรตั้งกล่าวตาย และให้นำความในมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าสามี ภริยา หรือบุตรตั้งกล่าวในวรรคแรกประสงค์จะไต่มาหรือถือสิทธิในที่ดินอื่น เพื่อตนเอง บุคคลที่ถือสิทธิเพื่อประโยชน์ของสามี ภริยา หรือบุตร แล้วแต่กรณี เป็นอันหมดสิทธิที่จะถือประโยชน์ของบุคคลตั้งกล่าวขึ้นต่อไป นับแต่วันที่สามี ภริยา หรือบุตรตั้งกล่าวไต่มาหรือถือสิทธิในที่ดินอื่นเพื่อตนเอง ทั้งนี้เพียงเท่าจำนวนที่บุคคลตั้งกล่าวได้มาหรือถือสิทธิในที่ดินนั้น และให้นำความในมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนถึงกรณีรับมรดก

มาตรา ๔๒ บุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วอาจไต่มาหรือถือสิทธิ เพื่อประโยชน์ของบิดามารดา เท่าที่บิดามารดา

จะพึงมีได้ตามบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ในเมื่อบิดามารดา
ยินยอมและให้นำความในมาตรา ๔๑ วรรคสอง วรรคสาม
วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่บิดาหรือ
มารดาเป็นคนต่างดาว

มาตรา ๔๓ ที่ดินส่วนใดที่เจ้าของแจ้งว่าได้ใช้
เพื่อสาธารณประโยชน์ การกุศลสาธารณ หรือสาธารณ
ูปโภค คณะกรรมการจะพิจารณาอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดิน
ส่วนนั้นตามสมควรก็ได้

มาตรา ๔๔ ที่ดินส่วนใดที่เจ้าของแจ้งว่าได้ใช้
เพื่อเป็นสุสานของตระกูล คณะกรรมการจะพิจารณาอนุญาต
ให้ได้มาซึ่งที่ดินส่วนนั้นจำนวนไม่เกิน ๑ ไร่ เว้นแต่กรณี
จำเป็นคณะกรรมการจะอนุญาตให้ขยายจำนวนที่ดินออกไป
อีกเท่าที่จำเป็น แต่ไม่เกิน ๑ ไร่ก็ได้

มาตรา ๔๕ บุคคลใดได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินเกินกว่า
ที่อนุญาตไว้ในประมวลกฎหมายนี้ และส่วนที่เกินนั้นไม่เกิน
กว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนที่พึงมีได้ตามบทแห่งประมวลกฎหมาย

นี้ จะขออนุญาตต่อ คณะกรรมการเพื่อให้มีสิทธิในที่ดินนั้น
ต่อไปก็ได้ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าที่ดินส่วนที่เกินนั้น
ไม่สามารถนำไปให้บุคคลอื่นใช้ประโยชน์ได้หรือใช้ได้โดย
ไม่คุ้มค่า หรือถ้าให้จำหน่ายจะเป็นการบั่นรอนอาชีพของ
ผู้มีสิทธิในที่ดินโดยไม่สมควร ก็ให้คณะกรรมการอนุญาต

มาตรา ๕๖ ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในท้องที่ใดให้
ประโยชน์ในการเกษตรน้อย สมควรจะให้บุคคลมีสิทธิใน
ที่ดินเกินกว่า ๕๐ ไร่ จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้
บุคคลมีสิทธิในที่ดินเกินกว่า ๕๐ ไร่ก็ได้ แต่ต้องไม่เกิน
๑๐๐ ไร่

มาตรา ๕๗ บุคคลใดต้องการมีสิทธิในที่ดินเพื่อ
การเกษตร เกินกว่าที่อนุญาตไว้ในมาตรา ๓๔ หรือมาตรา
๕๖ แห่งประมวลกฎหมายนี้ หากแสดงได้ว่าคนมีความ
สามารถและมีปัจจัยที่จะทำที่ดินนั้นให้เป็นประโยชน์ได้
ทั้งคนจะเป็นผู้อำนวยการทำประโยชน์ในที่ดินนั้นด้วยตนเอง
ให้ทำคำร้องยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พร้อมทั้งแสดงหลัก
ฐานอ้างอิงประกอบคำร้อง เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวน

แล้วก็ให้เสนอเรื่องราวต่อคณะกรรมการ เพื่อวินิจฉัย

คณะกรรมการจะส่งอนุญาตให้มีสิทธิในที่ดินคาม
ที่เห็นสมควร โดยกำหนดเงื่อนไขก็ได้ ในกรณีที่ผู้ขออนุญาต
ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข คณะกรรมการจะสั่งให้จำหน่ายที่ดิน
ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนภายในกำหนดหนึ่งปีก็ได้ ถ้าผู้ขอ
อนุญาตไม่จำหน่ายที่ดินภายในเวลาที่กำหนด ให้อธิบดีมี
อำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น

มาตรา ๔๘ บุคคลใดต้องการมีสิทธิในที่ดินเพื่อ
การอุตสาหกรรมเกินกว่าที่อนุญาตไว้ในประมวลกฎหมายนี้
หากแสดงได้ว่าการประกอบอุตสาหกรรมนั้น หรือการ
ขยายการประกอบอุตสาหกรรมนั้นจำเป็นต้องใช้ที่ดิน
มีจำนวนเกินกว่าที่ได้รับอนุญาตไว้จริง ให้ทำคำร้องยื่นต่อ
พนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมทั้งแสดงหลักฐานอ้างอิงประกอบ
คำร้อง เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนแล้ว ก็ให้เสนอ
เรื่องต่อคณะกรรมการ เพื่อวินิจฉัย

คณะกรรมการจะส่งอนุญาตให้มีสิทธิในที่ดินคาม
ที่เห็นสมควร โดยกำหนดเงื่อนไขก็ได้ ในกรณีที่ผู้ขออนุญาต
ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข คณะกรรมการจะสั่งให้จำหน่ายที่ดิน

ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ภายในกำหนดหนึ่งปีก็ได้ ถ้าผู้อนุญาตไม่จำหน่ายที่ดินภายในเวลาดำหนด ให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น

มาตรา ๕๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๔ และมาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๕ ผู้ใดมีที่ดินเกินกว่าจำนวนที่กฎหมายอนุญาตไว้เป็นการฝ่าฝืนบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ผู้นั้นจำหน่ายที่ดินส่วนที่เกินนั้นภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ทราบว่าได้มีการฝ่าฝืน ถ้าไม่จำหน่ายภายในเวลาดังกล่าว ให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่าย

มาตรา ๕๖

มาตรา ๕๖ แบบโฉนดที่ดินให้มีข้อความสำคัญดังต่อไปนี้ ชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ของผู้มีกรรมสิทธิ์ ตำแหน่งที่ดิน จำนวนเนื้อที่ รูปแผนที่ของที่ดินแปลงนั้นแสดง เขตข้างเคียง ทั้งสี่ทิศ และให้มีสารบัญสำหรับจดทะเบียนไว้ด้วย ให้เจ้าพนักงานที่ดินและผู้ว่าราชการจังหวัดลงลายมือชื่อ และประทับตราประจำตำแหน่ง เป็นสำคัญ

โฉนดที่ดินดังกล่าวนี้ให้ทำเป็นคู่ฉบับ รวมสองฉบับ มอบให้ผู้ถือกรรมสิทธิ์ไว้ฉบับหนึ่งอีกฉบับหนึ่งเก็บไว้ ณ

สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินสาขา แล้วแต่กรณี สำหรับฉบับที่เก็บไว้ ณ สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินสาขานั้น จะจำลองเป็นรูปถ่ายไว้ก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ถือเสมือนเป็นต้นฉบับ

ความในมาตรา ๕๗ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๖ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๖ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นต้น

"มาตรา ๕๗ แบบโฉนดที่ดินและแบบหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้มีข้อความสำคัญดังต่อไปนี้ ชื่อตัวชื่อสกุล ที่อยู่ของผู้มีสิทธิในที่ดิน ตำแหน่งที่ดิน จำนวนเนื้อที่ และรูปแผนที่ของที่ดินแปลงนั้นซึ่งแสดงเขตข้างเคียงทั้งสี่ทิศ และให้มีสารบัญสำหรับจดทะเบียนไว้ด้วย สำหรับโฉนดที่ดินให้มีลายมือชื่อเจ้าพนักงานที่ดินและผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายให้ลงลายมือชื่อแทนผู้ว่าราชการจังหวัด และประทับตราประจำตำแหน่งของผู้ลงลายมือชื่อเป็นสำคัญ สำหรับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้มีลายมือชื่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี และประทับตราประจำตำแหน่งของผู้ลงลายมือชื่อเป็นสำคัญ

โฉนดที่ดินและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้
 ทำเป็นค้ำประกัน รวมสองฉบับ มอบให้ผู้มีสิทธิในที่ดินฉบับหนึ่ง
 อีกฉบับหนึ่งเก็บไว้ ณ สำนักงานที่ดิน ที่ทำการที่ดินอำเภอ
 หรือที่ทำการที่ดินกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี สำหรับค้ำประกันที่เก็บ
 ไว้ ณ สำนักงานที่ดิน ที่ทำการที่ดินอำเภอ หรือที่ทำการ
 ที่ดินกิ่งอำเภอนั้นจะจำลองเป็นรูปถ่ายไว้ก็ได้ ในกรณีเช่น
 นี้ให้ถือเสมือนเป็นต้นฉบับ"

มาตรา ๕๘

มาตรา ๕๘ เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรจะให้ออก
 โฉนดที่ดินในท้องที่จังหวัดใด ให้รัฐมนตรีประกาศในราช
 กิจจานุเบกษากำหนดเขตท้องที่เพื่อทำการสำรวจรังวัด
 ทำแผนที่ เพื่อออกโฉนดที่ดิน

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่จะไปเดินสำรวจทำการ
 รังวัดที่ดินตามความในวรรคก่อน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด
 ประกาศล่วงหน้าในท้องที่ซึ่งจะรังวัดออกโฉนดที่ดินไม่น้อย
 กว่าสามสิบวัน และให้ผู้มีสิทธิในที่ดินนำพนักงานเจ้าหน้าที่
 ทำการรังวัดที่ดินของตนตามวันและเวลาที่กำหนด

ผู้มีสิทธิในที่ดินตามความในวรรคก่อนจะตั้งตัวแทน
นำพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการรังวัดที่ดินของคนก็ได้

ความในมาตรา ๕๘ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑
แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๔
กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นต้น

"มาตรา ๕๘ เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรจะให้มีการ
ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในจังหวัด
ใดในปีใด ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนด
จังหวัดที่จะทำการสำรวจรังวัดทำแผนที่หรือพิสูจน์สอบสวน
การทำประโยชน์สำหรับปีนั้น เขตจังหวัดที่รัฐมนตรีประกาศ
กำหนดไม่รวมท้องที่ที่ทางราชการได้จำแนกให้เป็นเขตป่า
ไม้อาวร

เมื่อได้มีประกาศของรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง ให้
ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดท้องที่และวันเริ่มต้นของการเดิน
สำรวจรังวัดในท้องที่นั้น โดยปิดประกาศไว้ ณ สำนักงาน
ที่ดิน ที่ว่าการอำเภอ ที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน
และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแห่งท้องที่ก่อนวันเริ่มต้นสำรวจไม่

น้อยกว่าสามสิบวัน

เมื่อใดมีประกาศของผู้ว่าราชการจังหวัดตาม
วรรคสอง ให้บุคคลตามมาตรา ๕๘ ทวิ วรรคสอง หรือ
ตัวแทนของบุคคลดังกล่าว นำพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่ง
พนักงานเจ้าหน้าที่มอบหมาย เพื่อทำการสำรวจรังวัดทำ
แผนที่หรือพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ในที่ดินของตน
ตามวันและเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้นัดหมาย

ในการเดินสำรวจพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์
เพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ นายอำเภอหรือ
ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอจะแต่งตั้งให้ผู้ซึ่ง
ได้รับการอบรมการพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์เป็น
เจ้าหน้าที่ออกไปพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์แทนตนก็ได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่นายอำเภอหรือปลัดอำเภอ
ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอมอบหมายตามวรรคสี่
ให้เจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา"

มาตรา ๕๘ ทวิ

มาตรา ๕๘ ทวิ เมื่อได้สำรวจรังวัดทำแผนที่ หรือพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ในที่ดินตามมาตรา ๕๘ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ แล้วแต่กรณี ให้แก่บุคคลตามที่ระบุไว้ในวรรคสอง เมื่อปรากฏว่าที่ดินที่บุคคลนั้นครอบครอง เป็นที่ดินที่อาจออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้ตามประมวลกฎหมายนี้

บุคคลซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่อาจออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามวรรคหนึ่งให้ได้ คือ

(๑) ผู้ซึ่งมีหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน มีใบจอง ใบเหี้ยบย่ำ หนังสือรับรองการทำประโยชน์ โฉนดตราจอง ตราจองที่ตราว่า "ได้ทำประโยชน์แล้ว" หรือเป็นผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ

(๒) ผู้ซึ่งได้ปฏิบัติตามมาตรา ๒๗ ตริ

(๓) ผู้ซึ่งครอบครองที่ดินและทำประโยชน์ในที่ดิน

ภายหลังวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับและไม่มีใบจอง
ใบเหยียบย่ำ หรือไม่มีหลักฐานว่าเป็นผู้มีสิทธิตามกฎหมาย
ว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ

สำหรับบุคคลตาม (๒) และ (๓) ให้ออกโฉนด
ที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ แล้วแต่กรณี ได้
ไม่เกินห้าสิบไร่ ถ้าเกินห้าสิบไร่จะต้องได้รับอนุมัติจาก
ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นการเฉพาะราย ทั้งนี้ตามระเบียบ
ที่คณะกรรมการกำหนด

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ผู้ซึ่งมีหลักฐานการ
แจ้งการครอบครองที่ดินตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึง
ถึงผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมา
จากบุคคลดังกล่าวด้วย

ภายในสิบปีนับแต่วันได้รับโฉนดที่ดินหรือหนังสือ
รับรองการทำประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง บุคคลตาม (๓)
ซึ่งได้รับหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินดังกล่าวจะโอนที่ดินนั้น
ไปยังผู้อื่นมิได้ นอกจากการตกทอดทางมรดก หรือโอนให้
แก่ทางราชการและที่ดินนั้นไม่อยู่ในข่ายแห่งการบังคับคดี

ความในมาตรา ๕๘ ทวิ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดย
 มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
 ที่ดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นดังนี้

"มาตรา ๕๘ ทวิ เมื่อได้สำรวจรังวัดทำแผนที่
 หรือพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ในที่ดินตามมาตรา ๕๘
 แล้ว ให้นพนักงานเจ้าหน้าที่ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรอง
 การทำประโยชน์ แล้วแต่กรณี ให้แก่บุคคลตามที่ระบุไว้ใน
 วรรคสอง เมื่อปรากฏว่าที่ดินที่บุคคลนั้นครอบครองเป็นที่ดิน
 ที่อาจออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้
 ตามประมวลกฎหมายนี้"

บุคคลซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่อาจออกโฉนดที่ดินหรือ
 หนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามวรรคหนึ่งให้ได้ คือ

(๑) ผู้ซึ่งมีหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน
 มีใบจอง ใบเหี้ยบย่ำ หนังสือรับรองการทำประโยชน์
 โฉนดตราจอง ตราจองที่ตราว่า "ได้ทำประโยชน์แล้ว"
 หรือเป็นผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครอง
 ชีพ

(๒) ผู้ซึ่งได้ปฏิบัติตามมาตรา ๒๑ ตรี

(๓) ผู้ซึ่งครอบครองที่ดินและทำประโยชน์ในที่ดิน ภายหลังจากวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับและไม่มีใบจอง ใบ เขี่ยขย่ำ หรือไม่มีหลักฐานว่าเป็นผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่า ด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ผู้ซึ่งมีหลักฐานการแจ้ง การครอบครองที่ดินตามวรรคสอง (๑) ให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมาจาก บุคคลดังกล่าวด้วย

สำหรับบุคคลตามวรรคสอง (๒) และ (๓) ให้ ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ แล้วแต่ กรณี ได้ไม่เกินห้าสิบไร่ ถ้าเกินห้าสิบไร่ จะต้องได้รับ อนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นการเฉพาะราย ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ภายในสิบปีนับแต่วันที่ได้รับโฉนดที่ดินหรือหนังสือ รับรองการทำประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ห้ามมิให้บุคคลตาม วรรคสอง (๓) ซึ่งได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินดังกล่าวโอนที่ดิน นั้นให้แก่ผู้อื่น เว้นแต่เป็นการตกทอดทางมรดก หรือโอนให้ แก่ทวงวงการ เมือง หรือโอนให้แก่สหกรณ์เพื่อชำระหนี้และ

ได้รับอนุมัติจากนายทะเบียนสหกรณ์แล้ว

ภายในกำหนดระยะเวลาห้ามโอนตามวรรคห้า
ที่ดินนั้นไม่อยู่ในข่ายแห่งการบังคับคดี"

มาตรา ๕๔

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดิน
เฉพาะรายมาขอออกโฉนดที่ดิน เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่
พิจารณาเห็นเป็นการสมควรตามหลักเกณฑ์ ให้ดำเนินการ
ออกโฉนดที่ดินให้

ความในมาตรา ๕๔ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๘
แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๔
กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นดังนี้

"มาตรา ๕๔ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินมา
ขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็น
การเฉพาะรายไม่ว่าจะได้มีประกาศของรัฐมนตรีตาม
มาตรา ๕๔ แล้วหรือไม่ก็ตาม เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่
พิจารณาเห็นสมควร ให้ดำเนินการออกโฉนดที่ดินหรือ
หนังสือรับรองการทำประโยชน์ แล้วแต่กรณี ได้ตาม

หลักเกณฑ์และวิธีการที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนด

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ที่ดินต่อเนื่องมาจากผู้ซึ่งมีหลักฐานการแจ้งการครอบครองด้วย"

มาตรา ๖๑

มาตรา ๖๑ เมื่อความปรากฏว่าได้ออกโฉนดที่ดินหรือได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดิน หรือจดทะเบียนเอกสารรายการจดทะเบียนที่ดินให้แก่ผู้ใดโดยคลาดเคลื่อนหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้อธิบดีมีอำนาจเรียกโฉนดที่ดินหรือเอกสารที่ได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมหรือเอกสารที่ได้จดทะเบียนรายการทะเบียนที่ดินนั้นมาแก้ไขให้ถูกต้อง หรือเพิกถอนเสียได้

ก่อนที่จะแก้ไขหรือเพิกถอนตามความในวรรคแรก ให้แจ้งให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบโดยตรงล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เพื่อให้โอกาสโต้แย้งคัดค้าน เมื่ออธิบดีพิจารณาประการใดแล้ว ก็ให้ดำเนินการต่อไปตามควรแก่กรณี

ความในมาตรา ๖๑ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑
แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓
ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นต้น

"มาตรา ๖๑ เมื่อความปรากฏว่าได้ออกโฉนดที่ดิน
หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือได้จดทะเบียนสิทธิ
และนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดิน หรือจดทะเบียนเอกสารรายการจดทะเบียน
ที่ดินให้แก่ผู้ใดโดยคลาดเคลื่อนหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย
ให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้มีอำนาจเพิกถอน แก้ไข
หรือออกใบแทนหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน หรือเพิกถอน แก้ไข
เอกสารที่ได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม หรือเอกสาร
ที่ได้จดทะเบียนรายการจดทะเบียนที่ดินนั้นได้ แล้วแต่กรณี

(๑) อธิบดีสำหรับโฉนดที่ดิน การจดทะเบียนสิทธิ
และนิติกรรมซึ่งกระทำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๖๑
(๑) และการจดทะเบียนเอกสารรายการจดทะเบียนที่ดินสำหรับ
โฉนดที่ดิน

(๒) ผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับหนังสือรับรองการ
ทำประโยชน์ การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมซึ่งกระทำต่อ
พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๖๑(๒) และการจดทะเบียน

เอกสารรายการจดทะเบียนที่ดินสำหรับหนังสือรับรองการ
ทำประโยชน์

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๑ มีอำนาจ
สอบสวนและเรียกโฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์
เอกสารที่ได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เอกสารที่ได้จดทะเบียน
แจ้งรายการทะเบียนที่ดินหรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องนั้นมา
พิจารณา ก่อนที่จะดำเนินการเพิกถอนหรือแก้ไขให้แจ้งให้
ผู้มีส่วนได้เสียทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เพื่อให้
โอกาสคัดค้าน ถ้าไม่คัดค้านภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วัน
ที่รับแจ้ง ให้ถือว่าไม่มีการคัดค้าน

เมื่อผู้มีอำนาจตามวรรคหนึ่งพิจารณาประการใด
แล้วก็ให้ดำเนินการไปตามนั้น

ถ้ามีการคลาดเคลื่อนเนื่องจากเขียนหรือพิมพ์ข้อ
ความผิดพลาดโดยมีหลักฐานชัดเจนและผู้มีส่วนได้เสียยินยอม
เป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา
๑๑ มีอำนาจแก้ไขให้ถูกต้องได้

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดให้
เพิกถอนหรือแก้ไขอย่างใดแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม

มาตรา ๖๐ ดำเนินการตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นตาม
วิธีการที่อธิบดีกำหนด"

มาตรา ๖๔

มาตรา ๖๔ ถ้าโฉนดที่ดินฉบับสำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินสาขา เป็นอันตราย ชำรุด สูญหาย ให้เจ้าพนักงานที่ดินมีอำนาจเรียกโฉนดที่ดินฉบับเจ้าของที่ดิน มาพิจารณาแล้วจัดทำขึ้นใหม่โดยอาศัยหลักฐานเดิมได้

ควาในมาตรา ๖๔ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นดังนี้

"มาตรา ๖๔ ถ้าโฉนดที่ดิน ใบไต่สวน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือใบจอง ฉบับสำนักงานที่ดิน เป็นอันตราย ชำรุด สูญหาย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม มาตรา ๖๑ มีอำนาจเรียกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินดังกล่าว จากผู้มีสิทธิในที่ดินมาพิจารณาแล้วจัดทำขึ้นใหม่ โดยอาศัยหลักฐานเดิมได้"

มาตรา ๖๔ ทวิ

มาตรา ๖๔ ทวิ ผู้มีสิทธิในที่ดินประสงค์จะขอสอบ
เขตโฉนดที่ดินเฉพาะรายของตน ให้ยื่นคำขอพร้อมด้วยโฉนด
ที่ดินนั้นต่อเจ้าพนักงานที่ดิน และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไปทำ
การรังวัดให้

ในการรังวัด ถ้าปรากฏว่าการครอบครองไม่ตรง
กับแผนที่ในโฉนดที่ดิน เมื่อผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงด้านที่
เกี่ยวข้องได้ลงชื่อรับรองแนวเขต ให้เจ้าพนักงานที่ดินมี
อำนาจแก้ไขให้ตรงกับความเป็นจริงได้ เว้นแต่จะเป็นการ
สมยอมเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย

หากปรากฏว่ามีผู้คัดค้าน ให้เจ้าพนักงานที่ดินมี
อำนาจสอบสวนไกล่เกลี่ย โดยถือหลักฐานแผนที่เป็นหลัก
ในการพิจารณา ถ้าตกลงกันได้ให้ดำเนินการไปตามที่ตกลง
แต่ต้องไม่เป็นการสมยอมกันเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย หากตก
ลงกันไม่ได้ ให้แจ้งให้กรณีไปฟ้องร้องต่อศาลภายในเก้า
สิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าไม่มีการฟ้องร้องภายในกำหนด
ดังกล่าว ให้ถือว่าผู้ขอไม่ประสงค์จะสอบเขตโฉนดที่ดินนั้น

ต่อไป

ในกรณีผู้มีสิทธิในที่ดินประสงค์จะขอให้ตรวจสอบ
 เนื้อที่ตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะรายของตน
 ให้ยื่นคำขอพร้อมด้วยหนังสือรับรองการทำประโยชน์สำหรับ
 ที่ดินนั้นต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่ง
 อำเภอท้องที่ และให้นำความในวรรคสองและวรรคสามมา
 ใช้บังคับโดยอนุโลม

ความในมาตรา ๖๙ ทวิ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดย
 มาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
 ที่ดิน พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นดังนี้

"มาตรา ๖๙ ทวิ ผู้มีสิทธิในที่ดินประสงค์จะขอ
 สอบเขตโฉนดที่ดินเฉพาะรายของตนให้ยื่นคำขอพร้อมด้วย
 โฉนดที่ดินนั้นต่อเจ้าพนักงานที่ดิน และให้พนักงานเจ้าหน้าที่
 ไปทำการรังวัดให้

ในการรังวัด ถ้าปรากฏว่าการครอบครองไม่ตรงกับ
 แผนที่หรือเนื้อที่ในโฉนดที่ดิน เมื่อผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียง
 ได้รับรองแนวเขตแล้ว ให้เจ้าพนักงานที่ดินมีอำนาจแก้ไข

แผนที่หรือเนื้อที่ให้ตรงกับความเป็นจริงได้ เว้นแต่จะเป็น
การสมยอมเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย

ในกรณีที่ไม้อาจติดต่อผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงให้
มาระวังแนวเขตได้หรือในกรณีที่ผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงได้
รับการติดต่อจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มาระวังแนวเขตแล้ว
แต่ไม่มาหรือมาแต่ไม่ยอมลงชื่อรับรองแนวเขตโดยไม่ได้
คัดค้านการรังวัด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งเป็นหนังสือให้
ผู้นั้นมาลงชื่อรับรองแนวเขตหรือคัดค้านภายในสามสิบวันนับ
แต่วันที่ได้อ่านหนังสือ ถ้าผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงไม่ดำเนิน
การอย่างหนึ่งอย่างใดภายในกำหนดดังกล่าว และผู้ขอได้
ให้คำรับรองว่ามีค้ำทำการรังวัดถูกต้องที่ที่ดินข้างเคียงและ
ยินยอมให้แก้ไขแผนที่หรือเนื้อที่ให้ตรงกับความเป็นจริง ให้
เจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการตามวรรคสองไปได้โดยไม่ต้อง
มีการรับรองแนวเขต

การติดต่อหรือการแจ้งผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียง
ตามความในวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธี
การที่กำหนดในกฎกระทรวง

หากปรากฏว่ามีผู้คัดค้าน ให้เจ้าพนักงานที่ดินมีอำนาจสอบสวนใกล้เคียง โดยถือหลักฐานแผนที่เป็นหลักในการพิจารณา ถ้าตกลงกันได้ให้ดำเนินการไปตามที่ตกลง แต่ต้องไม่เป็นการสมยอมกันเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย หากตกลงกันไม่ได้ ให้แจ้งกรณีไปฟ้องร้องต่อศาลภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าไม่มีการฟ้องร้องภายในกำหนดดังกล่าว ให้ถือว่าผู้ขอไม่ประสงค์จะสอบเขตโฉนดที่ดินนั้นต่อไป

ในกรณีผู้มีสิทธิในที่ดินประสงค์จะขอให้ตรวจสอบเนื้อที่ตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะรายของตน ให้อื่นคำขอพร้อมด้วยหนังสือรับรองการทำประโยชน์สำหรับที่ดินนั้นต่อหัวหน้าเขต นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ แล้วแต่กรณี และให้นำความในวรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่และวรรคห้ามาใช้บังคับโดยอนุโลม"

มาตรา ๓๘, ๔๐, ๔๑, ๔๒

มาตรา ๓๘ เมื่อผู้มีสิทธิในที่ดินซึ่งมีโฉนดที่ดินแล้ว ประสงค์จะแบ่งแยกที่ดินเป็นบางส่วน ต้องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไปทำการรังวัดแบ่งแยกที่ดิน เมื่อได้รังวัดแบ่งแยกเสร็จแล้ว ถ้าจะต้องจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ก็ให้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเสียก่อน แล้วให้เจ้าพนักงานที่ดินออกโฉนดที่ดินฉบับใหม่ให้

สำหรับกรณีที่ดินที่มีใบไต่สวน ให้นำความดังกล่าวข้างต้นมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๐ ในกรณีใดถอนจากจำนอง หรือได้ถอนจากการขายฝากซึ่งที่ดินมีโฉนดที่ดินแล้ว เมื่อผู้รับจำนอง หรือผู้รับซื้อฝากได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือว่าได้มีการไถ่ถอนแล้ว ให้เจ้าของที่ดิน หรือผู้ขายฝากนำโฉนดที่ดินมาขอจดทะเบียนไถ่ถอนต่อเจ้าพนักงานที่ดิน

เมื่อเจ้าพนักงานที่ดินตรวจเป็นการถูกต้องก็ให้จดทะเบียนในโฉนดที่ดินให้ปรากฏการไถ่ถอนนั้น

สำหรับที่ดินที่มีใบไต่สวน ให้นำความดังกล่าวข้าง
ตนมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๑ การไต่มาซึ่งที่ดินทางมรดก ให้ผู้ขอ
รับมรดกนำหลักฐานหรือหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินมายื่นคำขอ
ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนพยาน
หลักฐาน และประกาศให้ทราบในที่เปิดเผยในสำนักงานที่ดิน
จังหวัด หรือสำนักงานที่ดินสาขาในที่ว่าการอำเภอ และใน
บริเวณที่ดินมีกำหนดหกสิบวัน เมื่อไม่มีผู้โต้แย้ง และหลักฐาน
เป็นที่เชื่อได้ว่า ผู้ร้องมีสิทธิในการรับมรดกก็ให้จดทะเบียน
ให้ตามคำขอ

ในกรณีที่มีผู้โต้แย้ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ
สอบสวนคู่กรณี และเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ หรือส่ง
เอกสารที่เกี่ยวข้องได้ตามความจำเป็น และให้พนักงานเจ้า
หน้าที่เปรียบเทียบ ถ้าเปรียบเทียบไม่ตกลง ก็ให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่ส่งการไปตามที่เห็นสมควร

ถ้าฝ่ายใดไม่พอใจคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่
ก็ให้ฝ่ายนั้นไปฟ้องร้องกันเองยังศาล ภายในกำหนดหกสิบ

วันนับแต่วันทราบคำสั่ง แต่ในกรณีที่เจ้ามรดกตายไปยังไม่ถึงหนึ่งปี ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดเวลาให้ไปฟ้องร้องกันเองได้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งปีกับหกสิบวัน นับแต่วันเจ้ามรดกตาย

มาตรา ๘๒ ในกรณีที่ผู้ม่ายยื่นคำขอเป็นผู้จัดการมรดกหรือทรัพย์สินที่ก่อตั้งทรัพย์สินไว้แล้ว โดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๖ เกี่ยวกับที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนพยานหลักฐานแล้วจึงให้รับจดทะเบียนจัดการมรดกหรือทรัพย์สินได้

ความในมาตรา ๗๙, ๘๐, ๘๑, ๘๒ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นต้น

"มาตรา ๗๙ ผู้มีสิทธิในที่ดินประสงค์จะแบ่งแยกที่ดินออกเป็นหลายแปลงหรือรวมที่ดินหลายแปลงเข้าเป็นแปลงเดียวกัน ให้ยื่นคำขอพร้อมด้วยหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗๑

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ให้นำมาตรา ๖๘ ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลมด้วย และถ้าจะต้องจดทะเบียนสิทธิ และนิติกรรม ก็ให้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเสียก่อน แล้วจึงออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินฉบับใหม่ให้

มาตรา ๘๐ ในกรณีใดถอนจากจำนอง หรือใดถอน จากการขายฝากซึ่งที่ดินมีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินแล้ว เมื่อ ผู้รับจำนองหรือผู้รับซื้อฝากได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือว่าได้ มีการไถถอนแล้ว ให้ผู้มีสิทธิในที่ดินหรือผู้มีสิทธิไถถอนนำ หนังสือแสดงสิทธิในที่ดินมาขอจดทะเบียนไถถอนต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ได้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจเป็นการถูกต้อง ก็ให้ จดทะเบียนในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้ปรากฏการไถถอน นั้น

มาตรา ๘๑ การขอจดทะเบียนสิทธิเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ซึ่งได้มาโดยทางมรดก ให้ผู้ได้รับมรดกนำหลักฐานสำหรับที่ดินหรือหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน พร้อมด้วยหลักฐานในการได้รับมรดกมายื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ถ้าหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินอยู่กับบุคคลอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ เรียกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินดังกล่าวนั้นได้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนพยานหลักฐาน และเชื่อได้ว่าผู้ขอเป็นทายาทแล้ว ให้ประกาศโดยทำเป็นหนังสือปิดไว้ในที่เปิดเผยมีกำหนดหกสิบวัน ในกรณีการขอลงจดทะเบียนสิทธิซึ่งกระทำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๑(๑) ให้ปิดประกาศ ณ สำนักงานที่ดิน ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอท้องที่ ที่ทำการกำนัน และบริเวณที่ดินนั้นแห่งละหนึ่งฉบับ ถ้าเป็นกรณีการขอลงจดทะเบียนสิทธิซึ่งกระทำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๑(๒) ให้ปิดประกาศ ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนันและบริเวณที่ดินนั้นแห่งละหนึ่งฉบับ

ในการนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือส่งประกาศดังกล่าวให้บุคคลที่ผู้ขอแจ้งว่าเป็นทายาททุกคนทราบเท่าที่สามารถจะทำได้ หากไม่มีผู้ใดโต้แย้งภายในกำหนดเวลาที่ประกาศ และมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าผู้ขอมีสิทธิได้รับมรดกแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียนให้ตามที่ผู้ขอแสดงหลักฐานการมีสิทธิตามกฎหมาย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตาม

หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่มิได้แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ สอบสวนคุณวุฒิ และเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ หรือให้ ส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ตามความจำเป็น และให้พนักงาน เจ้าหน้าที่เปรียบเทียบ ถ้าเปรียบเทียบไม่ตกลง ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ส่งการไปตามที่เห็นสมควร

ถ้าฝ่ายใดไม่พอใจคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ฝ่ายนั้นไปฟ้องร้องต่อศาลภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วัน ทราบคำสั่งในกรณีที่ไปฟ้องร้องต่อศาล ให้รอเรื่องไว้ เมื่อ ศาลได้พิพากษาหรือมีคำสั่งถึงที่สุดประการใด ให้ดำเนินการ ไปตามนั้น ถ้าไม่ฟ้องร้องภายในกำหนด ให้ดำเนินการ ไปตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๘๒ ผู้ใดประสงค์จะขอจดทะเบียนลงชื่อ ผู้จัดการมรดกในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ให้ยื่นคำขอพร้อม ควบนำหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินนั้น และหลักฐานการเป็น ผู้จัดการมรดกมาแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗๑ ถ้าเป็นผู้จัดการมรดกโดยคำสั่งศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่

ดำเนินการจดทะเบียนให้ตามคำขอ แต่ถ้าเป็นผู้จัดการมรดก
 ในกรณีอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนและตรวจสอบหลัก
 ฐาน และให้นำความในมาตรา ๘๑ วรรคสอง มาใช้บังคับ
 โดยอนุโลม เมื่อไม่มีผู้โต้แย้ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียน
 ลงชื่อผู้จัดการมรดกในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินนั้นได้
 แต่ถ้ามียุติโต้แย้งก็ให้รอเรื่องไว้ และให้กรณีไปฟ้องร้องต่อ
 ศาล เมื่อศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดประการใดแล้ว
 ให้ดำเนินการไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลนั้น

ในกรณีที่ผู้จัดการมรดกซึ่งได้มีชื่อในหนังสือแสดง
 สิทธิในที่ดินแล้วขอจดทะเบียนสิทธิในที่ดินให้แก่ทายาท ให้
 พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียนให้ตามคำขอโดย
 ไม่ต้องประกาศตามมาตรา ๘๑

ในกรณีที่ทรัพย์สินของทรัพย์สินซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นโดยชอบ
 ด้วยกฎหมายไว้แล้วขอจดทะเบียนในฐานะเป็นทรัพย์สิน เมื่อ
 พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนพยานหลักฐานแล้ว ให้ดำเนินการ
 จดทะเบียนได้"

มาตรา ๙๖(๕) ถูกยกเลิกโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๙ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๐๒ ข้อความที่ถูกยกเลิกมีดังนี้

(๕) นิติบุคคลใดในมาตรานี้ที่ผู้จัดการ หรือ กรรมการเป็นคนค้างค่า

มาตรา ๑๐๓

มาตรา ๑๐๓ เมื่อมีผู้มาขอให้ดำเนินการออกโฉนดที่ดินการรังวัด หรือการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม หรือขอให้ทำธุรกรรมอื่น ๆ เกี่ยวกับที่ดิน ให้ผู้นั้นเสียเงินค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายประมวลกฎหมายนี้

ความในมาตรา ๑๐๓ ถูกแก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ ๑) โดยข้อ ๙ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นต้น

"มาตรา ๑๐๓ ในการดำเนินการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน การรังวัด การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม หรือการทำธุรกรรมอื่น ๆ เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์

ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
แต่ต้องไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายประมวลกฎหมายนี้

การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประ
โยชน์ตามมาตรา ๕๔ ผู้มีสิทธิในที่ดินจะขอรับโฉนดที่ดินหรือ
หนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปก่อน โดยยังไม่ชำระเงิน
ค่าธรรมเนียมการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำ
ประโยชน์ก็ได้ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งการค้าง
ชำระเงินค่าธรรมเนียมให้ปรากฏในโฉนดที่ดินหรือหนังสือ
รับรองการทำประโยชน์นั้น ถ้าได้ยื่นคำขอจดทะเบียนสิทธิ
และนิติกรรมครั้งแรก ให้ผู้ยื่นคำขอเป็นผู้ชำระค่าธรรมเนียม
ที่ค้างชำระ"

ความในมาตรา ๑๐๓ ได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมอีก
(ครั้งที่ ๒) โดยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นดังนี้

"มาตรา ๑๐๓ ในการดำเนินการออกหนังสือ
แสดงสิทธิในที่ดิน การรังวัด การจดทะเบียนสิทธิและนิติ
กรรม หรือการทำธุรกรรมอื่น ๆ เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์

ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดใน
กฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายประมวล
กฎหมายนี้

การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประ
โยชน์ตามมาตรา ๕๔ ผู้มีสิทธิในที่ดินจะขอรับโฉนดที่ดินหรือ
หนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปก่อน โดยยังไม่ชำระเงิน
ค่าธรรมเนียมการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำ
ประโยชน์ก็ได้ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดแจ้งการค้าง
ชำระเงินค่าธรรมเนียมให้ปรากฏในโฉนดที่ดินหรือหนังสือ
รับรองการทำประโยชน์นั้น ถ้าได้ยื่นคำขอจดทะเบียนสิทธิ
และนิติกรรมครั้งแรก ให้ผู้ยื่นคำขอเป็นผู้ชำระค่าธรรมเนียม
ที่ค้างชำระ"

มาตรา ๑๐๗

มาตรา ๑๐๗ ผู้มีสิทธิในที่ดินผู้ใดไม่นำพนักงาน
เจ้าหน้าที่ทำการรังวัดที่ดินของตนและไม่ตั้งตัวแทนเพื่อการ
นั้นตามที่ผู้วาระชากรจังหวัดประกาศกำหนด ตามความใน
มาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๖๔ หรือผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ

ความมาตรา ๒๖ หรือมาตรา ๑๐ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

ความในมาตรา ๑๐๑ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ
๑๐ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๘๖ ลงวันที่ ๒๔
กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นดังนี้

"มาตรา ๑๐๑ ผู้ใดไม่นำพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการ
สำรวจรังวัดทำแผนที่หรือพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ใน
ที่ดินของตน หรือไม่ตั้งตัวแทนเพื่อการดังกล่าว ตามมาตรา
๕๔ หรือมาตรา ๖๔ หรือผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา
๒๖ หรือมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท"

มาตรา ๑๐๘

มาตรา ๑๐๘ ผู้ใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา
๕ หรือมาตรา ๖๖ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้า
ร้อยบาท

ความในมาตรา ๑๐๘ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ
๑๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๘๖ ลงวันที่ ๒๔

กฎหมาย พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นดังนี้

"มาตรา ๑๐๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๘ อยู่ก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจแจ้ง เป็นหนังสือให้ผู้ฝ่าฝืนปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ถ้าผู้ฝ่าฝืนเพิกเฉยหรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่ง เป็นหนังสือให้ผู้ฝ่าฝืนออกจากที่ดินและหรือรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างในที่ดินนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในการกำหนดระเบียบตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการจะกำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนต้องเสียค่าตอบแทนในการใช้ที่ดินนั้นให้แก่รัฐหรือราชการบริหารส่วนท้องถิ่นด้วยก็ได้

มาตรา ๑๐๘ ทวิ นับตั้งแต่วันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำ

ชั่งปรับ

ถ้าความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำแก่ที่ดินซึ่ง เป็น
สาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ร่วมกัน หรือที่ใช้เพื่อ
ประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่
เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามวรรคสองได้กระทำเป็นเนื้อที่เกิน
กว่าห้าสิบไร่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่
เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่มีคำพิพากษาว่าผู้ใดกระทำความผิดตาม
มาตรานี้ศาลมีอำนาจสั่งในคำพิพากษาให้ผู้กระทำความผิด
คนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทน และบริวารของผู้กระทำความผิด
ออกไปจากที่ดินนั้นด้วย

บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยาน
พาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ซึ่งบุคคลได้ใช้ในการ
กระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการ
กระทำความผิดดังกล่าว ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมีผู้ถูก
ลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

มาตรา ๑๐๘ ตรี ผู้ใดชักขวางหรือไม่ให้ความสะดวกต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท"

อัตราค่าธรรมเนียมท้ายประมวลกฎหมายที่ดิน

-
๑.	ค่าธรรมเนียมในการขอคำรับรอง
ที่ดินที่ได้ทำประโยชน์แล้ว
คิดรวมเป็นรายแปลง ๆ ละ	๑๐.๐๐ บาท
๒.	ค่าธรรมเนียมในการ
ขอสัมปทาน รายละ	๑๐๐.๐๐ บาท
๓.	ค่าสัมปทานปีหนึ่ง ไร่ละ
หรือเศษของไร่	๑๐.๐๐ บาท
๔.	ค่าธรรมเนียมออกโฉนดที่ดิน	
	ก. ที่ดินไม่เกิน ๒๐ ไร่	๕๐.๐๐ บาท
	ข. ที่ดินเกิน ๒๐ ไร่ ค่าธรรมเนียม
ที่ดินที่เกิน ไร่ละ	๒.๐๐ บาท

๕. ค่าธรรมเนียมรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน
- ก. ถ้าเรียกเป็นรายแปลง ๆ ละ ๒๐.๐๐ บาท
- ข. ถ้าเรียกเป็นรายวัน ๆ ละ ๒๐.๐๐ บาท
- ค. ค่าคัดหรือจำลองแผนที่ ๑๕.๐๐ บาท
- ง. ค่าคำนวณเนื้อที่หรือสอบแผ่ ๑๕.๐๐ บาท
- จ. ค่าจ้างระยะแปลงละ ๕.๐๐ บาท
๖. ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม
- ก. เรียกตามจำนวนทุนทรัพย์ ร้อยละ ๒.๐๐ บาท
 อย่างต่ำไม่ต่ำกว่า ๕.๐๐ บาท
- ข. ไม่มีทุนทรัพย์ ๒๐.๐๐ บาท
๗. ค่าธรรมเนียมการขอให้ไต่มาซึ่งที่ดิน
- ของคนต่างดาว รายละ ๑๐.๐๐ บาท
- คำอนุญาตไร่ละ ๑๐.๐๐ บาท
๘. ค่าธรรมเนียมการขอให้ไต่มาซึ่งที่ดิน
- เพื่อการค้าที่ดิน รายละ ๑๐.๐๐ บาท
- คำอนุญาตไร่ละ ๕.๐๐ บาท

๔. ค่าธรรมเนียมเบ็ดเตล็ด

- (๑) ค่าคำขอ ๒.๐๐ บาท
- (๒) ค่าคัดสำเนาเอกสารต่าง ๆ
รวมทั้งค่าคัดสำเนาเอกสาร
เป็นพยานในคดีแพ่ง
โดยเจ้าหน้าที่เป็นผู้คัดร้อยคำค้น
(ไม่ถึงร้อยหรือเศษของร้อยนับ
เป็นร้อย) ๒.๐๐ บาท
ต่อไปร้อยละ (ไม่ถึงร้อย
หรือเศษของร้อยนับเป็นร้อย) ๒.๐๐ บาท
- (๓) ค่ารับรองเอกสารที่คัด ฉบับละ ๒.๐๐ บาท
- (๔) ค่าตรวจหลักฐานทะเบียนที่ดิน
แปลงละ ๕.๐๐ บาท
- (๕) ค่ารับอายุที่ดิน แปลงละ ๕.๐๐ บาท
- (๖) ค่ามอบฉันทะ เรื่องละ ๕.๐๐ บาท
- (๗) ค่าออกโฉนดแทนโฉนคที่ดิน
หรือหนังสือแสดงสิทธิ
ในที่ดินอย่างอื่น ฉบับละ ๒๐.๐๐ บาท

- (๘) ค่าประกาศ ๕.๐๐ บาท
๑๐. ค่าใช้จ่าย
- (๑) ค่าพาหนะเดินทางของเจ้าพนักงาน พนักงานเจ้าหน้าที่ และคนงานที่จ้างไปทำการรังวัดตามคำขอ เท่าที่จำเป็น และใช้จ่ายจริง
- (๒) ค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าจ้างคนงานที่จ้างไปทำการรังวัดตามคำขอ ให้เรียกตามระเบียบและอัตราของทางราชการ ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น
- (๓) ค่าป่วยการเจ้าพนักงานผู้ปกครองท้องที่หรือผู้แทนไปในการรังวัด คนหนึ่งวันละ ๑๕.๐๐ บาท
- (๔) ค่าหลักเขตหลักละ ๓.๐๐ บาท
- ถ้าเป็นการเดินสำรวจหรือสอบเขตทั้งตำบล คิดเป็นรายแปลง ๆ ละ ๑๒.๐๐ บาท

- (๕) ค่าปิดประกาศให้แก่ผู้ไป
ปิดประกาศ รายละเอียด ๑๐.๐๐ บาท
- (๖) ค่าพยานให้แก่พยาน คนละ ๒.๐๐ บาท
- (๗) ค่าพาหนะเดินทาง และ
เบี้ยเลี้ยงพนักงานเจ้าหน้าที่ เท่าอัตราที่
ในกรณีไปสอบสวนการทำ ทางราชการ
ประโยชน์ในที่ดินตามคำขอ จะต้องจ่าย
ให้เรียกจ่ายแก่ผู้ไปทำงาน

ความในอัตราค่าธรรมเนียมนี้ยกเว้นค่าธรรมเนียม
ที่ดิน ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.
๒๕๒๑ เป็นต้น

บัญชีอัตราค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย
ท้ายประมวลกฎหมายที่ดิน

๑. ค่าธรรมเนียมในการขอสัมปทาน รายละ ๕๐๐ บาท
๒. ค่าสัมปทานปีหนึ่ง ไร่ละ ๒๐ บาท
เศษของไร่ให้คิดเป็นหนึ่งไร่
๓. ค่าธรรมเนียมออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์
(๑) ที่ดินเนื้อที่ไม่เกิน ๒๐ ไร่ แปลงละ ๓๐ บาท
(๒) ที่ดินเนื้อที่เกิน ๒๐ ไร่ ส่วนที่เกิน
ไร่ละ ๒ บาท
เศษของไร่ให้คิดเป็นหนึ่งไร่
๔. ค่าธรรมเนียมการพิสูจน์สอบสวนหรือตรวจสอบเนื้อที่
เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำประโยชน์
(๑) ถ้าเรียกเป็นรายแปลง แปลงละ ๓๐ บาท
(๒) ถ้าเรียกเป็นรายวัน วันละ ๓๐ บาท
(๓) ค่าคัดหรือจำลองแผนที่ แปลงละ ๓๐ บาท
(๔) ค่าคำนวณเนื้อที่หรือสอบแสด แปลงละ ๓๐ บาท

- (๔) ค่าจ้างระยะ แปลงละ ๑๐ บาท
๕. ค่าธรรมเนียมออกโฉนดที่ดิน
- (๑) ที่ดินเนื้อที่ไม่เกิน ๒๐ ไร่ แปลงละ ๕๐ บาท
- (๒) ที่ดินเนื้อที่เกิน ๒๐ ไร่ ส่วนที่เกิน
ไร่ละ ๒ บาท
- เศษของไร่ให้คิดเป็นหนึ่งไร่
๖. ค่าธรรมเนียมรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน
- (๑) ถ้าเรียกเป็นรายแปลง แปลงละ ๕๐ บาท
- (๒) ถ้าเรียกเป็นรายวัน วันละ ๕๐ บาท
- (๓) ค่าคัดหรือจำลองแผนที่ แปลงละ ๓๐ บาท
- (๔) ค่าคำนวณเนื้อที่หรือสอดแส แปลงละ ๓๐ บาท
- (๕) ค่าจ้างระยะ แปลงละ ๑๐ บาท
๗. ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม
- (๑) มีทุนทรัพย์ ให้เรียกเก็บร้อยละ ๒ ของทุนทรัพย์
เศษของร้อยให้คิดเป็นหนึ่งร้อย
- (๒) ไม่มีทุนทรัพย์ แปลงละ ๕๐ บาท

๘. ค่าธรรมเนียมการขอให้ได้มาซึ่งที่ดินของคน
 ต่างดาวรายละเอียด ๕๐๐ บาท
 ค่าอนุญาต ไร่ละ ๑๐๐ บาท
 เศษของไร่ให้คิดเป็นหนึ่งไร่
๙. ค่าธรรมเนียมการขอให้ได้มาซึ่งที่ดินเพื่อการค้าที่ดิน
 รายละเอียด ๕๐๐ บาท
 ค่าอนุญาตไร่ละ ๒๐ บาท
 เศษของไร่ให้คิดเป็นหนึ่งไร่
๑๐. ค่าธรรมเนียมเบ็ดเตล็ด
 (๑) ค่าคำขอ แปลงละ ๕ บาท
 (๒) ค่าคัดสำเนาเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งค่า
 คัดสำเนาเอกสารเป็นพยานในคดีแพ่งโดย
 เจ้าหน้าที่เป็นผู้คัด ร้อยคำแรกหรือไม่ถึง
 ร้อยคำ ๑๐ บาท
 ร้อยคำต่อไป ร้อยละ ๕ บาท
 เศษของร้อยให้คิดเป็นหนึ่งร้อย
- (๓) ค่ารับรองเอกสารที่คัด ฉบับละ ๑๐ บาท

- (๔) ค่าตรวจหลักฐานทะเบียนที่ดิน แพลงละ ๑๐ บาท
- (๕) ค่ารับอายุที่ดิน แพลงละ ๑๐ บาท
- (๖) ค่ามอบอำนาจ เรื่องละ ๒๐ บาท
- (๗) ค่าออกใบแทนโฉนดที่ดินหรือหนังสือ
แสดงสิทธิในที่ดินอย่างอื่น ฉบับละ ๕๐ บาท
- (๘) ค่าประกาศ แพลงละ ๑๐ บาท
- (๘) ค่าหลักเขตที่ดิน หลักละ ๕ บาท
ถ้าเป็นการ เดินสำรวจหรือสอบเขต
ซึ่งตำบลสำหรับกรณีออกโฉนด
คิดเป็นรายแปลง แพลงละ ๖๐ บาท

๑๑. ค่าใช้จ่าย

- (๑) ค่าพาหนะเดินทาง ให้แก่เจ้าพนักงาน ให้จ่ายเท่า
พนักงานเจ้าหน้าที่และคนงานที่จ้างไป ที่จำเป็น
ทำการรังวัด เกี่ยวกับโฉนดที่ดินหรือ และใช้จ่าย
พิสูจน์สอบสวนหรือตรวจสอบเนื้อที่ ไปจริง
เกี่ยวกับหนังสือรับรองการทำ
ประโยชน์ตามคำขอ

- (๒) ค่าเบี้ยเลี้ยง ให้แก่เจ้าพนักงาน ให้จ่ายเท่าที่
 พนักงานเจ้าหน้าที่ และค่าจ้าง จำเป็นตาม
 ครงงานที่จ้างไปทำการรังวัดเกี่ยว ระเบียบ
 กับโฉนดที่ดินหรือพิสูจน์สอบสวน ของทาง
 หรือตรวจสอบเนื้อที่เกี่ยวกับ ราชการแก่
 หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ผู้ไปทำงาน
 ตามคำขอ. เท้าอัตรา
 ของทาง
 ราชการ
- (๓) ค่าป่วยการ ให้แก่เจ้าพนักงาน
 ผู้ปกครองท้องที่หรือผู้แทนที่ไป
 ในการรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน
 หรือพิสูจน์สอบสวนหรือตรวจสอบ
 เนื้อที่เกี่ยวกับหนังสือรับรองการ
 ทำประโยชน์ คนหนึ่ง วันละ ๓๐ บาท
- (๔) ค่าปิดประกาศ ให้แก่ผู้ปิดประกาศ
 แปลงละ ๑๐ บาท
- (๕) ค่าพยาน ให้แก่พยาน คนละ ๑๐ บาท"

พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
พ.ศ. ๒๔๘๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๑
เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า
โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการ
เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เหมาะสมแก่กาลสมัย
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราช
บัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร
ตั้งต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราช
บัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๔๘๑"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๐ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๕

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"การเวนคืน" หมายความว่า การบังคับเวนคืนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นตามเงื่อนไขแห่งพระราชบัญญัตินี้

"เจ้าหน้าที่" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ในรัฐบาล หรือ ทบวง การ เมือง อื่น หรือ บุคคล ผู้กระทำการเพื่อประโยชน์ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจที่จะกระทำการใด ๆ ที่ได้รับอำนาจให้กระทำ หรือ ควบคุม การ เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้

หมวด ๑การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

มาตรา ๕ อสังหาริมทรัพย์ซึ่งรัฐต้องการเพื่อ
กิจการใด ๆ อันจำเป็นเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค หรือ
การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศโดยตรง หรือการใด
มาซึ่งทรัพย์สินากรธรรมชาติ หรือประโยชน์ของรัฐอย่างอื่นนั้น
เมื่อมิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้เวนคืน
ตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ เมื่อรัฐบาลได้ตกลงจะกระทำกิจการ
ใดดังกล่าวในมาตรา ๕ แต่ยังมีได้กระทำการสำรวจพื้นที่
เจาะจงให้แน่นอนจะได้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่
ดินในบริเวณที่ที่คิดว่าจะเวนคืนนั้นชั้นฉบับหนึ่ง

ในพระราชกฤษฎีกานั้นให้ระบุ

- (ก) ความประสงค์ที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์
- (ข) เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์
- (ค) กำหนดเขตที่ดินที่ต้องเวนคืน

ใหม่แผนที่หรือแผนผังประเมินเขตที่ดินในบริเวณ
ที่คิดว่าจะต้องเวนคืน และแสดงเขตที่ดินที่อยู่ในบริเวณที่
ประเมินนั้น ติดไว้ท้ายพระราชกฤษฎีกานั้น แผนที่หรือแผน
ผังที่กล่าวมานี้ให้ถือว่าเป็นส่วนแห่งพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาเช่นนี้มีอายุสองปี หรือตาม
กำหนดเวลาที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกานั้น แต่ต้องไม่เกิน
ห้าปี แล้วแต่จะเห็นว่าจำเป็น เพื่อทำการสำรวจที่ดินที่เงาะ
จงต้องเวนคืนนั้น

มาตรา ๗ ภายในกำหนดอายุแห่งพระราช
กฤษฎีกาที่ออกตามความในมาตราก่อน เจ้าหน้าที่มีสิทธิ
เข้าไปกระทำกิจการใด ๆ ในที่ดินซึ่งอยู่ภายในเขตตาม
แผนที่เท่าที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อการสำรวจ แต่ผู้เป็นเจ้าของ
หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินโดยชอบด้วยกฎหมายต้องได้
รับคำบอกกล่าวถึงกิจการที่ต้องกระทำไม่น้อยกว่าสามวัน
ก่อนเริ่มกระทำกิจการนั้น และชอบที่จะได้รับค่าตอบแทน
สำหรับความเสียหายซึ่งเกิดขึ้นจากการที่กระทำนั้น

มาตรา ๘ เมื่อได้กระทำการสำรวจที่ซึ่งจะต้อง
เวนคืนตลอดทั้งหมด หรือเฉพาะแต่ส่วนใดส่วนหนึ่งแล้ว ให้
ออกพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์อีกฉบับหนึ่ง เพื่อให้
เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และให้ระบุที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์
อย่างอื่นที่ต้องเวนคืน พร้อมทั้งรายชื่อเจ้าของหรือผู้ครอบ
ครองทรัพย์สินโดยชอบด้วยกฎหมาย

ให้มีแผนที่หรือแผนผังแสดง เขตทรัพย์สินที่เวนคืน
อย่างชัดเจนไว้ทูลเกล้าฯ ถวายพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
และให้ถือว่าแผนที่หรือแผนผังนั้นเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระราช
บัญญัตินั้น

เขตที่ดินนั้นต้องปักหลักหมายเขตไว้โดยชัดเจน
ก่อนที่จะออกพระราชบัญญัติ

มาตรา ๘ นอกจากที่จะต้องประกาศในราชกิจจา
นุเบกษาแล้ว ให้เจ้าหน้าที่มอบสำเนาอันแท้จริงแห่งพระราช
กฤษฎีกาและพระราชบัญญัติดังกล่าวในมาตรา ๖ และมาตรา
๘ พร้อมทั้งแผนที่ทูลเกล้าฯ ถวายพระราชกฤษฎีกาและพระราชบัญญัตินั้นๆ
ไว้ ณ สถานที่เหล่านี้ คือ

ก. ที่ทำการเจ้าหน้าที่

ข. ที่ทำการผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งทรัพย์สินที่
ต้องเวนคืนนั้นตั้งอยู่

ค. ที่ว่าการอำเภอ หรือหอทะเบียนที่ดิน ใน
ตำบลซึ่งทรัพย์สินที่ควรเวนคืนนั้นตั้งอยู่

สำเนาพระราชกฤษฎีกาและพระราชบัญญัติและ
แผนที่ซึ่งมอบไว้ให้ผู้มีส่วนได้เสียตรวจดูได้โดยไม่คิด
มูลค่า

มาตรา ๑๐ นับตั้งแต่วันที่บังคับพระราชบัญญัติ
เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวในมาตรา ๘ กรรมสิทธิ์ใน
ทรัพย์สินที่ควรเวนคืนนั้นตกมาเป็นของเจ้าหน้าที่ แต่เจ้าหน้าที่
ที่จะมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นได้ต่อเมื่อได้ใช้เงินหรือ
วางเงินค้ำประกันแล้ว ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ตั้งแต่วันที่บังคับพระราชบัญญัติดังกล่าวในวรรค
แรก บรรดาการจำนอง บุริมสิทธิ์ หรือทรัพย์สินซึ่งมีอยู่ใน
ส่วนอสังหาริมทรัพย์ซึ่งเวนคืนนั้น เป็นอันสิ้นสุดลง แต่สิทธิ
ของผู้รับประโยชน์ในการที่จะได้รับใช้จากเงินค้ำประกัน

นั้นยังคงมีอยู่ แต่ผู้รับประโยชน์จะต้องร้องขอรับชำระจาก
เงินค่าทดแทนนั้นภายในหนึ่งเดือน นับตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้ง
ความตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๘ หรือถ้าเงินค่าทดแทนนั้น
ให้แก่เจ้าของทรัพย์สินในวันใดภายหลัง ก็ต้องร้องขอเสีย
ก่อนวันนั้น

ตั้งแต่วันที่บังคับพระราชบัญญัติดังกล่าวในวรรค
แรก ถ้าผู้มีสิทธิในทรัพย์สินนั้นโอนสิทธิให้แก่บุคคลภายนอก
ผู้รับโอนนั้นมีสิทธิที่จะเรียกร้องได้ก็แต่เฉพาะเงินค่าทดแทน
เท่านั้น

หมวด ๒

เงินค่าทดแทน

มาตรา ๑๑ เงินค่าทดแทนนั้น ให้กำหนดให้แก่

(๑) เจ้าของที่ดินที่ตองเวนคืน

(๒) เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น

ที่ตองรื้อถอนไม่ได้ ซึ่งมีอยู่ในที่ดินนั้นในวันใช้บังคับพระราช
กฤษฎีกา ตามความในมาตรา ๖ หรือได้ปลูกสร้างขึ้นภาย
หลังโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที

(๓) ผู้เช่าที่ดิน โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างในที่ดินที่ต้องเวนคืน แต่การเช่านั้นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือแสดงต่อเจ้าหน้าที่ และหลักฐานนั้นได้ทำไว้ก่อนวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาตามความในมาตรา ๖ หรือได้ทำขึ้นภายหลังวันนั้นโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ และการเช่านั้นยังไม่ระงับไปในวันที่เจ้าหน้าที่ได้เข้าครอบครองที่ดิน โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างนั้น แต่เงินค่าทดแทนในการเช่านี้พึงกำหนดให้เฉพาะที่ผู้เช่าได้เสียหายจริง โดยเหตุที่ต้องออกจากที่ดิน โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างก่อนสัญญาเช่าระงับ

(๔) เจ้าของต้นไม้ยืนต้นซึ่งขึ้นอยู่ในที่ดินในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาตามความในมาตรา ๖ หรือปลูกขึ้นภายหลังโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่

(๕) เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่รื้อถอนได้ซึ่งอยู่ในที่ดินในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาตามความในมาตรา ๖ แต่เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่รื้อถอนได้นั้น ต้องไม่เป็นผู้ที่จำต้องรื้อถอนสิ่งเหล่านั้นไปเมื่อเพียงแต่ได้รับแจ้งความของเจ้าของที่ดิน แต่เงินค่าทดแทนดัง

กล่าวใน (๕) นี้ พึงกำหนดให้เฉพาะคำรื้อถอนโรงเรือนสิ่ง
ปลูกสร้างรวมทั้งค่าปลูกสร้างใหม่ด้วย

(๖) บุคคลผู้เสียสิทธิในการใช้ทาง หรือเสียสิทธิ
ในการวางท่อน้ำ ท่อระบายน้ำ สายไฟฟ้า หรือสิ่งอื่นซึ่ง
คล้ายกันผ่านที่ดิน ซึ่งต้องเวนคืนตามมาตรา ๑๓๔๔ หรือ
มาตรา ๑๓๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อ
บุคคลเช่นว่านั้นได้ให้คำทดแทนในการที่ได้ใช้สิทธินั้น ๆ แก่
เจ้าของที่ดินไปแล้ว

มาตรา ๑๒ เมื่อต้องเวนคืนโรงเรือน หรือสิ่ง
ปลูกสร้างแต่เพียงส่วนหนึ่ง เจ้าของจะร้องขอให้เวนคืน
ส่วนที่ยังเหลืออยู่ซึ่งใช้การไม่ได้ขึ้นด้วยก็ได้

เมื่อมีข้อพิพาทกัน ให้ตั้งอนุญาโตตุลาการตั้งที่
บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔

มาตรา ๑๓ เนื่องจากการที่เวนคืนที่ดิน ถ้าเนื้อ
ที่ดินแปลงใดที่เหลืออยู่นั้นน้อยกว่าร้อยตารางเมตร หรือ
ค่านิดค่านหนึ่งต่ำกว่าสิบเมตร เจ้าของจะร้องขอให้เวน
คืนที่ดินนั้นหมดทั้งแปลงก็ได้ แต่ที่ดินที่เหลือนั้นต้องไม่ติดต่อกับ

เป็นคืนเดียวกับที่ดินแปลงอื่นของเจ้าของเดียวกัน

มาตรา ๑๔ เงินค่าทดแทนที่จะให้แก่เจ้าของคาม
 มาตรา ๑๑ นั้น ถ้าไม่มีบัญญัติเป็นพิเศษในพระราชบัญญัติ
 เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ฉบับใดเป็นเฉพาะแล้ว ให้กำหนด
 ราคาทรัพย์สินที่ต้อง เวนคืนตามความเป็นธรรมที่เป็นอยู่ใน
 วันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาตามความในมาตรา ๖ ทั้งนี้ให้
 นำราคาปานกลางของที่ดินซึ่งมีราคาเพื่อประโยชน์แห่งการ
 เสียภาษีบำรุงท้องที่ สภาพ และทำเล ของทรัพย์สินที่ต้อง
 เวนคืนนั้นมาประกอบการพิจารณาด้วย ถ้าการงานหรือ
 กิจการอย่างใดที่เข้าไปในการ เวนคืนใดกระทำให้ทรัพย์สิน
 ที่เหลืออยู่นั้นมีราคาสูงขึ้นเป็นพิเศษในขณะนั้น ให้เอาราคา
 ที่สูงขึ้นนั้นหักกับค่าทดแทน แต่ไม่ให้ถือว่าราคาทรัพย์สินที่หวั
 ซึ่สูงขึ้นสูงกว่าจำนวนเงินค่าทดแทนเพื่อจะให้เจ้าของ
 ทรัพย์สินต้องกลับใช้เงินให้อีก

ถ้าต้อง เวนคืนทรัพย์สินแต่เพียงส่วนหนึ่ง และส่วน
 ที่เหลืออันลดน้อยถอยราคาลง ให้กำหนดเงินค่าทดแทนให้
 เฉพาะสำหรับส่วนที่เหลืออันลดน้อยถอยราคาลงนั้นด้วย

ถ้าเจ้าของอยู่ในที่ดินหรือโรงเรือนซึ่งต้องเวนคืน
นั้น หรือประกอบการค้าขายหรือการทำงานอันชอบด้วยกฎหมาย
อยู่ในที่ดินหรือโรงเรือนนั้น และบุคคลดังกล่าวได้รับการเสี
หายเนื่องจากการที่ต้องออกจากที่ดินหรือโรงเรือน ให้กำ
หนดเงินค่าทดแทนให้สำหรับการเสียหายนั้นด้วย

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่เจ้าของได้ที่ดินมา และมีได้
ใช้อยู่อาศัยหรือใช้ประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพหรือทำประ
โยชน์ในที่ดินนั้นโดยแท้จริง ถ้าหากได้มีการเวนคืนที่ดินนั้น
ภายในห้าปีนับแต่วันที่ได้ที่ดินนั้นมา ให้กำหนดเงินค่าทดแทน
เท่าราคาที่ดินในขณะที่ได้ที่ดินนั้น ถ้าเงินค่าทดแทนดังกล่าว
จะต่ำกว่าเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๑๔

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติเวนคืน
อสังหาริมทรัพย์โดยมิได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาตามความ
ในมาตรา ๖ และพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มิได้
กำหนดค่าทดแทนเป็นอย่างอื่น ให้กำหนดราคาทรัพย์สินที่ต้อง
เวนคืนนั้นตามความเป็นธรรมที่เป็นอยู่ในวันใช้บังคับพระราช
บัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และให้นำความในมาตรา ๑๑

มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับโดย
อนุโลม

มาตรา ๑๗ ห้ามมิให้คิดเงินค่าทดแทนสำหรับราคาที่ดินที่
สูงขึ้นเพราะทรัพย์สินเหล่านี้ คือ

(๑) โรงเรือนหรือสิ่งเพิ่มเติม การ
เพาะปลูกหรือการทำให้เจริญขึ้น หรือการเข้าซึ่งได้ทำขึ้น
ภายหลังวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาตามความในมาตรา ๖
โดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ เว้นแต่การทำนาหรือการ
ทำสวนตามที่จัดทำอยู่ตามปกติ

(๒) โรงเรือนหรือสิ่งเพิ่มเติม การเพาะปลูก
หรือการทำให้ที่เจริญขึ้น หรือการเข้าซึ่งปรากฏว่าได้ทำขึ้น
ก่อนวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาตามความในมาตรา ๖ โดย
อุบายฉ้อฉลเพื่อประสงค์ที่จะได้รับเงินค่าทดแทน

หมวด ๓

วิธีเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

มาตรา ๑๘ เมื่อใช้บังคับพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์แล้ว และเมื่อเจ้าหน้าที่ร้องขอ รัฐบาลจะได้ตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ ให้มีจำนวนกรรมการคณะหนึ่งอย่างน้อยสามคน คนหนึ่งเป็นพนักงานของเจ้าหน้าที่นอกชั้นเป็นพนักงานของกระทรวงทบวงกรมอื่น แล้วแต่จะเห็นเป็นการสมควร

คณะกรรมการนี้ให้มีหน้าที่ตรวจดูที่ดิน หรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นอันต้องเวนคืน และพยายามไกล่เกลี่ยให้ตกลงกันในเรื่องจำนวนเงินค่าทดแทน

รายชื่อกรรมการ เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และคำขอลงข้อที่ซึ่งกรรมการจะออกไปกระทำการตามหน้าที่นั้น ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๙ เมื่อได้รับสำเนาพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์แล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอจัดการให้กำนันผู้ใหญ่บ้านประกาศให้ราษฎรในเขตที่

เกี่ยวข้องให้ทราบข้อความในพระราชบัญญัตินั้น และจัดการ
 โฆษณาให้ทราบข้อความในพระราชบัญญัตินั้น และจัดการ
 โฆษณาให้ทราบโดยวิธีใดอื่นอีกเท่าที่จะทำได้ ให้เจ้าพนักงาน
 งานปกครองท้องที่ปิดประกาศแจ้งความไว้ ณ ที่ดิน โรง
 เรือน หรือสิ่งปลูกสร้างซึ่งต้องเวนคืน และส่งประกาศแจ้ง
 ความให้แก่บรรดาบุคคลผู้มีสิทธิได้เงินค่าทดแทน หรือรับชำระ
 ะเงินจากค่าทดแทนตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๐ วรรค
 ๒ แห่งพระราชบัญญัติซึ่งเจ้าพนักงานทราบได้จากทะเบียน
 ที่ดินหรือจากทางอื่น โดยส่งประกาศแจ้งความให้บุคคลดังกล่าว
 แล้วนั้นเอง หรือโดยทางจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์
 และเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่จะต้องแจ้งให้บุคคลนั้น ๆ
 ทราบด้วยว่า จะต้องเสนอคำขอร้องต่อกรรมการเวนคืน
 อสังหาริมทรัพย์ในเวลาที่มาตรวจ

มาตรา ๒๐ กรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้อง
 แจ้งความล่วงหน้าให้อำเภอทราบถึงวันที่จะมาตรวจ อย่าง
 น้อยสามสิบวัน และเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ต้องแจ้งวัน
 ที่กำหนดนั้นให้ราษฎรในท้องที่ทราบทั่วกัน ให้เจ้าพนักงาน

ปกครองท้องที่แจ้งเป็นหนังสือแก่บุคคลที่อ้างว่ามีสิทธิ หรือ
ประโยชน์ในส่วนใดส่วนหนึ่งแห่งทรัพย์สินอันต้องเวนคืน
ให้ไปอยู่ด้วยตนเองในเวลาตรวจ หรือให้ผู้แทนไปเพื่อ
แจ้งการขอร้องของตนต่อกรรมการ

ผู้ที่มาเองไม่ได้หรือจะให้ผู้อื่นมาแทนไม่ได้ขึ้น
ต้องทำเป็นเรื่องราวยื่นต่อที่ว่าการอำเภอ ก่อนวันที่
กรรมการมาตรวจ

มาตรา ๒๑ เมื่อถึงวันกำหนดนัด ให้กรรมการ
เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ชี้แจงต่อหน้าผู้เกี่ยวข้อง หรือต่อหน้า
ผู้แทนให้ชัดเจนเท่าที่จะทำได้ ว่าทรัพย์สินใดบ้างซึ่งต้อง
เวนคืนและมีกำหนดเขตเพียงใด ในกรณีหลักเขตทำลาย
หรือสูญหายให้กรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จัดการให้
ปักหลักเขตเสียใหม่

กรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องรับพิจารณา
คำขอร้องทั้งที่เป็นหนังสือหรือด้วยวาจาซึ่งต้องพิจารณาเรื่อง
ราวซึ่งมีผู้ยื่นไว้ต่ออำเภอตามความในมาตรา ๒๐ วรรคสุด
ท้ายด้วย

เมื่อมีข้อพิพาทกันด้วย เรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน
 อันต้องเวนคืน หรือด้วยเรื่องสิทธิอื่น ๆ ซึ่งทำให้บุคคลชอบ
 ที่จะเรียกเงินค่าทดแทนได้ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ
 พยายามไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทนั้นให้เป็นที่ตกลงกันเสีย

ให้กรรมการทำบัญชีรายชื่อผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของ
 ทรัพย์สินอันต้องเวนคืน กับบัญชีรายชื่อผู้อ้างว่ามีสิทธิในทรัพย์สิน
 สิทธิ์ นอกจากกรรมสิทธิ์ ซึ่งควรจะได้รับเงินค่าทดแทน และ
 บัญชีรายชื่อผู้ขอรับชำระเงินจากค่าทดแทน แบ่งแยกให้รู้ว่
 เป็นคำขอร้องที่ไม่มีข้อโต้แย้งประเภทหนึ่ง และเป็นคำขอ
 ร้องที่ยังมีข้อโต้แย้งอีกประเภทหนึ่ง

ให้กรรมการปิดประกาศแจ้งความไว้ ณ ที่ว่าการ
 อำเภอแจ้งวันที่ได้ทำการตรวจเสร็จนั้นด้วย

มาตรา ๒๒ ให้กรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
 ทำความตกลงกับผู้มีสิทธิซึ่งไม่มีข้อโต้แย้ง และพยายามทำ
 ความตกลงกันในเรื่องจำนวนเงินค่าทดแทนอันจะต้องใช้ให้
 ช

เมื่อได้ตกลงกันในเรื่องนี้แล้ว ให้เขียนข้อตกลง

และเงื่อนไขลงไว้ แล้วให้ทั้งสองฝ่ายลงลายมือชื่อไว้เป็น
สำคัญต่อหน้าพยาน

เมื่อได้จ่ายเงินค่าทดแทนตามที่ได้ตกลงกันนั้นแล้ว
ให้เจ้าหน้าที่มีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินอันต้องเวนคืนนั้น
ได้

มาตรา ๒๓ ถ้าทั้งสองฝ่ายตกลงกันไม่ได้ ให้เจ้า
หน้าที่มีหนังสือ เสนอกำหนดราคาเด็ดขาดไปให้อีกฝ่ายหนึ่ง
ทราบ

หนังสือเสนอราคาเด็ดขาดเช่นนี้ เมื่อมีใบรับหรือ
รายงานของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยมีพยานอย่างน้อยสอง
คนลงนามรับรองว่าได้ส่งแก่ผู้รับโดยถูกต้องแล้ว ให้ถือว่า
ได้ส่งแก่ผู้รับแล้ว

มาตรา ๒๔ ถ้าคำเสนอของเจ้าหน้าที่ไม่มีคำ
สนองรับภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับคำเสนอนั้น คู่กรณี
แต่ละฝ่ายมีสิทธิที่จะขอให้ตั้งอนุญาโตตุลาการดังที่บัญญัติไว้
ในมาตรา ๒๔ ได้

ถ้าผู้มีสิทธิที่จะได้รับ เงินค่าทดแทนไม่เสนอตั้ง

อนุญาตตุลาการตั้งกล่าวภายในกำหนดหกเดือน ให้ถือว่า
ราคาเด็ดขาดที่เจ้าหน้าที่เสนอเป็นเงินค่าทดแทน และเมื่อ
ได้วางเงินต่อศาลแล้ว เจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิเข้าครอบครอง
ทรัพย์สินนั้นได้

มาตรา ๒๕ ถ้าหาตัวบุคคลซึ่งจะเป็นผู้รับเงินค่า
ทดแทนไม่พบ ให้กรรมการ เวนคืนอสังหาริมทรัพย์กำหนด
จำนวนเงินค่าทดแทนตามที่เห็นสมควร และวางเงินจำนวน
นั้นไว้ต่อศาล

เมื่อได้วางเงินต่อศาลแล้ว เจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิเข้า
ครอบครองทรัพย์สินนั้นได้

ถ้าภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันวางเงิน ผู้มีสิทธิที่จะ
ได้รับเงินค่าทดแทนแสดงตนให้ปรากฏผู้นั้นจะยอมรับเอา
จำนวนเงินซึ่งกรรมการ เวนคืนอสังหาริมทรัพย์วางไว้ หรือ
ขอให้ตั้งอนุญาตตุลาการก็ได้

เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีแล้ว ห้ามไม่ให้ร้องขอตั้ง
อนุญาตตุลาการ และผู้มีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าทดแทนจะ
ร้องขออย่างอื่นไม่ได้ นอกจากจะขอรับเงินค่าทดแทนที่

วางไว้ต่อศาลตั้งกล่าวมาแล้วให้เป็นการเสร็จกันไป

มาตรา ๒๖ ถ้าก่อนที่จะไต่ชำระเงินค่าทดแทนให้แก่ผู้มีสิทธิที่จะได้รับ หรือก่อนพ้นกำหนดหนึ่งปีตั้งที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ หากมีข้อพิพาทเกิดขึ้นด้วยเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่คงเวนคืน หรือด้วยเรื่องการแข่งขันแบ่งเงินค่าทดแทน ให้กรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือเจ้าหน้าที่แล้วแต่กรณี พยายามไกล่เกลี่ยข้อพิพาททุกฝ่ายให้ปรองดองตกลงกันในจำนวนเงินค่าทดแทน

เมื่อทุกฝ่ายตกลงกันเฉพาะจำนวนเงินค่าทดแทน แต่ไม่ตกลงกันในเรื่องส่วนแบ่งแล้ว ให้นำเงินจำนวนที่ตกลงกันไปวางศาล เงินจำนวนนี้ให้โอนหรือแบ่งตามคำพิพากษาของศาลหรือตามข้อตกลงแห่งกรณี เมื่อได้วางเงินแล้วให้เจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นได้

เมื่อไม่เป็นที่ตกลงกันได้ ในจำนวนเงินค่าทดแทน ให้เจ้าหน้าที่บอกกล่าวเป็นหนังสือเสนอจำนวนเงินค่าทดแทนเด็ดขาดไปยังคู่พิพาทตั้งที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ ถ้าคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยอมรับเอาตามจำนวนที่เสนอเช่นนั้นภายใน

ในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่ได้รับคำเสนอนั้น ทุกฝ่ายมีสิทธิขอ
ให้ตั้งอนุญาโตตุลาการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔ ได้
และให้นำมาตรา ๒๔ วรรคท้ายมาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อได้จ่ายเงินค่าทดแทนเสร็จไปแล้ว หรือเมื่อ
ได้วางเงินค้ำประกันตามมาตรา ๒๔ วรรคท้ายแล้ว หรือเมื่อ
พ้นกำหนดเวลาหนึ่งปีตั้งกล่าวมาข้างต้น เจ้าหนี้ที่ไม่ต้อง
รับผิดชอบต่อบุคคลผู้ที่มา เสนอคำขอร้อง ผู้ขอร้องมีสิทธิแต่จะ
ฟ้องร้องบุคคลผู้ได้รับเงินค่าทดแทนไป หรือผู้ซึ่งมีชื่อว่าจะ
ได้รับเงินที่วางศาลไว้เท่านั้น

มาตรา ๒๖ เมื่อไม่ปรากฏผู้เป็นเจ้าของหรือบุคคล
อื่นมีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าทดแทน หรือไม่มีคำร้องเช่นนั้นใน
เวลาหรือก่อนเวลากรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ทำการ
ตรวจ เจ้าหนี้ที่จะเข้าครอบครองทรัพย์สินในเวลาใด ๆ
ภายหลังการตรวจนั้นก็ได้ แต่เมื่อเสร็จการตรวจแล้ว บุคคล
ผู้มิสิทธิตามพระราชบัญญัตินี้ชอบที่จะเรียกร้องเอาเงินค่าทด
แทนจากเจ้าหนี้ที่ได้ในกรณีเช่นนี้ให้ปฏิบัติตามวิธีที่บัญญัติไว้
ในมาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔

มาตรา ๒๘ ถ้าปรากฏแก่เจ้าหน้าที่ว่า ผู้มาขอ
ร้องในขณะหรือก่อนที่กรรมการ เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ทำ
การตรวจนั้นไม่มีสิทธิอย่างใดดังที่กล่าวไว้ในมาตรา ๑๑
ให้เจ้าหน้าที่กำหนดเงินค่าทดแทนตามที่เห็นสมควร และ
วางเงินจำนวนนั้นไว้ต่อศาล

เมื่อได้วางเงินต่อศาลแล้ว เจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิเข้า
ครอบครองทรัพย์สินนั้นได้

บุคคลซึ่งกล่าวในวรรคแรกหรือผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิ
ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลแสดงสิทธิของตน สำหรับกรณีผู้
มีส่วนได้เสียเป็นผู้ร้อง ให้ศาลส่งสำเนาคำร้องให้บุคคลซึ่ง
กล่าวในวรรคแรกทราบด้วย เมื่อศาลได้สั่งหรือพิพากษา
แสดงว่าบุคคลใดมีสิทธิ บุคคลนั้นจะยอมรับเอาจำนวนเงิน
ซึ่งเจ้าหน้าที่วางต่อศาล หรือขอให้มีการตั้งอนุญาโตตุลา
การตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้

มาตรา ๒๙ ถ้าจะต้องตั้งอนุญาโตตุลาการตาม
พระราชบัญญัตินี้ ให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธี
พิจารณาความแพ่งอันว่าด้วยอนุญาโตตุลาการมาใช้บังคับ

โดยอนุโลม

หมวด ๔

บทเบ็ดเสร็จ

มาตรา ๓๐ ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่ใช้เงินค่าทดแทนซึ่งได้กำหนดไว้ตามที่ตกลงกันเอง หรือตามที่อนุญาตตุลาการกำหนดให้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตกลงกัน หรือวันที่อนุญาตตุลาการชี้ขาด ให้ลิดคอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี

มาตรา ๓๑ ถ้าผู้มีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าทดแทนปฏิเสธไม่ยอมรับเงินค่าทดแทนซึ่งได้ตกลงกำหนดกันเอง ก็คือ อนุญาตตุลาการกำหนดให้ก็ดี เมื่อเจ้าหน้าที่ได้นำเงินค่าทดแทนเช่นว่านั้นวางศาลแล้ว เจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินได้

มาตรา ๓๒ การร้องขอรับเงินที่วางไว้ต่อศาลนั้นให้ร้องขอรับภายในสิบปีนับตั้งแต่วันวางเงิน ถ้าไม่ร้องขอภายในกำหนดเวลาเช่นว่านั้น ให้เงินนั้นตกเป็นของรัฐ

มาตรา ๓๓ ผู้ใดชักชวนไม่ยอมให้เจ้าหน้าที่เข้า

ครอบครองทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๓๕ พระราชกฤษฎีกาซึ่งประกาศใช้โดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ให้คงใช้บังคับได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ซึ่งได้ประกาศใช้ก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้มิได้กำหนดเงินค่าทดแทนไว้โดยเฉพาะ ให้กำหนดเงินค่าทดแทนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกา

การเวนคืน และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่ได้ปฏิบัติไปแล้วก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นอันใช้ได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ได้ใช้มานานแล้ว สมควรปรับปรุงให้เหมาะสมแก่กาลสมัย ประกอบกับทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๘๕ ก็ได้บัญญัติเกี่ยวกับการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไว้ สมควรแก้ไขให้สอดคล้องต่อกัน ในการนี้ควรจะได้บัญญัติเป็นพระราชบัญญัติใหม่ทั้งฉบับ.

(คัดจาก ร.จ. เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๓ วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๖)

พระราชบัญญัติ
จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ

พ.ศ. ๒๕๑๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๑

เป็นปีที่ ๒๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการ
จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราช
บัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญ
ในฐานะรัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราช
บัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วัน

ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ไหยกเล็ก

(๑) พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครอบครอง
พืชรากกราช ๒๔๘๕

(๒) พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๔

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"นิคม" หมายความว่า นิคมสร้างตนเองหรือ
นิคมสหกรณ์ แล้วแต่กรณี

"สมาชิกนิคม" หมายความว่า สมาชิกนิคมสร้าง
ตนเองหรือสมาชิกนิคมสหกรณ์ แล้วแต่กรณี

"หนังสือแสดงการทำประโยชน์" หมายความว่า
หนังสือที่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ออกให้แก่สมาชิกนิคม
แสดงว่าได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นแล้ว

"อธิบดี" หมายความว่า อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์
กระทรวงหรืออธิบดีกรมสหกรณ์ที่ดิน แล้วแต่กรณี

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของตน

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๖ ให้รัฐบาลมีอำนาจจัดที่ดินของรัฐ เพื่อให้ประชาชนได้มีที่ดินเคหสถาน และประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่งในที่ดินนั้น โดยจัดตั้งเป็นนิคมตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ การจัดตั้งนิคมตามมาตรา ๖ ในท้องที่ใด ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา และให้มีแผนที่กำหนดแนวเขตที่ดินของนิคมไว้ท้ายพระราชกฤษฎีกานั้น

มาตรา ๘ ให้อธิบดีมีอำนาจอนุญาตให้สมาชิกนิคมเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของนิคมตามกำลังแห่งครอบครัวของ

สมาชิกนิคมนั้น แต่ไม่เกินครอบครัวละห้าสิบไร่

มาตรา ๔ สมาชิกนิคมจะต้องใช้ที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้เขาทำประโยชน์ตามมาตรา ๔ เฉพาะเพื่อทำการเกษตรตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี ถ้าจะทำการอย่างอื่นด้วยต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี

มาตรา ๑๐ ให้เรียกเก็บเงินจากสมาชิกนิคมเพื่อช่วยทุนที่รัฐบาลได้ลงไปในการจัดนิคม ในอัตราที่อธิบดีกำหนด ซึ่งไม่เกินร้อยละสองร้อยบาท โดยผ่อนชำระเป็นรายปี ปีหนึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ และต้องเริ่มต้นชำระงวดแรกอย่างช้าในปีที่ห้า นับแต่ปีที่ได้เข้าเป็นสมาชิกนิคม ถ้าปีใดไม่สามารถชำระได้โดยมีเหตุผลอันสมควร อธิบดีจะผ่อนผันให้ชำระในปีถัดไปก็ได้

มาตรา ๑๑ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๒๖ และมาตรา ๔๐ เมื่อสมาชิกนิคมได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว และได้เป็นสมาชิกนิคมมาเป็นเวลาเกินกว่าห้าปี ทั้งได้ชำระเงินช่วยทุนที่รัฐบาลได้ลงไปตามมาตรา ๑๐ และชำระหนี้เกี่ยวกับกิจการของนิคมให้แก่ทางราชการเรียบร้อยแล้ว ให้ออก

หนังสือแสดงการทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น

ผู้ได้รับหนังสือแสดงการทำประโยชน์แล้วจะขอให้ออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์สำหรับที่ดินนั้นตามประมวลกฎหมายที่ดินได้

มาตรา ๑๒ ภายในห้าปีนับแต่วันที่ได้รับโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดิน ผู้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดินจะโอนที่คินนั้นไปยังผู้อื่นไม่ได้ นอกจากการตกทอดโดยทางมรดกหรือโอนไปยังสหกรณ์ที่ตนเป็นสมาชิกอยู่แล้วแต่กรณี

ภายในกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ที่คินนั้นไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

มาตรา ๑๓ ก่อนที่ได้รับหนังสือแสดงการทำประโยชน์ตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง สมาชิกนิคมผู้ใดไปจากนิคมเกินหกเดือนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเป็นอันขาดจากการ เป็นสมาชิกนิคมและหมดสิทธิ์ในที่คินนั้นและจะเรียกร้องค่าทดแทนอย่างใดมิได้

มาตรา ๑๔ ให้อธิบดีมีอำนาจปฏิบัติการในที่ดิน
ภายในเขตของนิคมเกี่ยวกับไม้หวงห้าม แร่ หรือทรัพยากร
ธรรมชาติอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์เป็นเงินหรือทรัพย์สิน
อื่นอย่างอื่นสำหรับบำรุงส่งเสริมกิจการและการจัดทำสิ่งก่อสร้าง
อันเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมของนิคมได้ โดยปฏิบัติการ
ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๑๕ ห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปหาประโยชน์
ยึดถือ ครอบครอง ปลุกสร้าง กนสร้าง แผ้วถาง เตาป่า
หรือทำค้ำวประการใด ๆ อันเป็นการทำลายหรือทำให้เสื่อม
สภาพที่ดิน หรือทำให้เป็นอันตรายแก่ทรัพยากรธรรมชาติใน
ที่ดินภายในเขตของนิคม เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี

สมาชิกนิคมจะกระทำการตามวรรคหนึ่งได้โดยไม่
ต้องเสียเงินค่าบำรุงตามมาตรา ๑๖ เฉพาะในที่ดินที่ตนได้
รับมอบให้เข้าทำประโยชน์เท่านั้น

มาตรา ๑๖ ในการอนุญาตตามมาตรา ๑๕ ให้
อธิบดีมีอำนาจเรียกเก็บเงินค่าบำรุงตามจำนวนที่อธิบดี
กำหนดโดยสมควรแก่กิจการนั้น

เงินค่าบำรุงนั้นให้ใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของ
 นิคม

มาตรา ๑๑ ให้อธิบดีมีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับ
 การเงิน การจัดการทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกนิคม
 อันเกี่ยวกับกิจการของนิคมตลอดจนการปกครองนิคม และ
 กิจการอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ของนิคม

มาตรา ๑๒ ผู้ใดไม่มีสิทธิครอบครองหรืออาศัยใน
 ที่ดินภายในเขตของนิคมโดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องรื้อถอน
 ขนย้ายสิ่งปลูกสร้าง และสิ่งอื่นออกจากนิคมภายในสามสิบ
 วัน นับแต่วันที่ทราบคำสั่งของอธิบดี

หากไม่ปฏิบัติตามภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง
 ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง
 นั้นออกจากที่ดินของนิคมได้ โดยผู้นั้นจะเรียกค่าทดแทนหรือ
 ค่าเสียหายอย่างใดมิได้

มาตรา ๑๓ เมื่อการจัดนิคมแห่งใดได้บรรลุผล
 ตามความมุ่งหมายแล้ว ให้สภาของนิคมที่ได้จัดตั้งขึ้นตาม
 พระราชกฤษฎีกาเป็นอันสิ้นสุด ในการนี้ให้รัฐมนตรีประกาศ

วันสิ้นสภาพของนิคมในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ก ๒

การจัดที่ดินในรูปนิคมสร้างตนเอง

มาตรา ๒๐ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสร้างตนเองแล้ว ให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสองคนแต่ไม่เกินแปดคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง

ระเบียบการประชุมคณะกรรมการให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ เสราะที่กำหนด

มาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) คัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๒ เข้าเป็นสมาชิกนิคมสร้างตนเอง

(๒) จัดสมาชิกนิคมสร้างตนเองเพื่อให้เขาทำประโยชน์ในที่ดินแต่ละแปลงตามแผนผังที่อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ เสราะที่กำหนด

(๓) ส่งเสริมการเกษตรและกิจการอื่นเพื่อพัฒนาการสังคมและเศรษฐกิจของนิคมสร้างตนเอง

มาตรา ๒๒ ผู้ซึ่งจะเข้าเป็นสมาชิกนิคมสร้างตนเองได้ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) บรรลุนิติภาวะและเป็นหัวหน้าครอบครัว
- (๓) มีความประพฤติดี และเต็มใจปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์กำหนด
- (๔) ชยันต์แข็ง มีร่างกายสมบูรณ์ และสามารถประกอบการเกษตรได้
- (๕) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๖) ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือมีแต่เพียงเล็กน้อยไม่พอแก่การครองชีพ
- (๗) ไม่มีอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งในขณะนั้นพอแก่การครองชีพ

มาตรา ๒๓ เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาคัดเลือกผู้ใดเข้าเป็นสมาชิกนิคมสร้างตนเองแล้ว ให้ผู้ปกครองนิคมแสดงเขตที่ดินที่จัดแบ่งให้แก่ผู้นั้นไว้ในแผนผังที่ดินของนิคมสร้างตนเอง และให้ทำประกาศปิดไว้ ณ ที่ทำการนิคมสร้างตนเองพร้อมกับทำหนังสือแจ้งให้ไปรับมอบที่ดินภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

มาตรา ๒๔ ให้ผู้ซึ่งได้รับหนังสือแจ้งตามมาตรา ๒๓ ไปแสดงตนต่อผู้ปกครองนิคมภายในเวลาที่กำหนดในหนังสือแจ้ง

เมื่อผู้ปกครองนิคมได้ตรวจสอบหลักฐานของผู้ซึ่งแสดงตนนั้น และเห็นว่าถูกต้อง ก็ให้ชี้เขตที่ดินที่ได้รับมอบให้เขาทำประโยชน์ เมื่อผู้นั้นลงลายมือชื่อรับมอบที่ดินแล้ว ให้อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ เคารพมอบหมายออกหนังสืออนุญาตให้เขาทำประโยชน์ในที่ดินและสั่งให้อพยพครอบครัวเขาอยู่ประจำในที่ดินนั้นภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่รับมอบที่ดิน

มาตรา ๒๕ สมาชิกนิคมสร้างตนเองผู้ใดไม่ไปแสดงตนเพื่อรับมอบที่ดินและไม้อ้อยพลกรอบครัวเขาอยู่ประจำในที่ดินภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๒๔ แล้วแต่กรณี โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องอันสมควรเป็นหนังสือให้ผู้ปกครองนิคมทราบ ก็ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิและให้อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ เคารพหมอบหมายประกาศยกเลิกหนังสืออนุญาตให้เขาทำประโยชน์ในที่ดินที่ออกให้ผู้นั้น

มาตรา ๒๖ สมาชิกนิคมสร้างตนเองซึ่งได้รับมอบที่ดินตามมาตรา ๒๔ แล้ว ต้องจัดทำที่ดินให้เกิดประโยชน์ให้แล้วเสร็จภายในห้าปีนับแต่วันที่อ้อยพลกรอบครัวเขาอยู่ประจำในที่ดินโดยมีเงื่อนไขว่า ภายในปีแรกต้องทำประโยชน์ให้ได้อย่างน้อยหนึ่งในสิบส่วนของที่ดินที่ได้รับมอบ ถ้าทำประโยชน์ไม่ได้ตามส่วนของเนื้อที่ดังกล่าวให้สมาชิกนิคมสร้างตนเองนั้นขาคสิทธิเขาทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับมอบ และถ้าภายในสี่ปีต่อมายังทำประโยชน์ไม่ได้เต็มเนื้อที่ ก็ให้ได้รับหนังสือแสดงการทำประโยชน์เฉพาะส่วนที่ดินที่ได้

ทำประโยชน์แล้วเท่านั้น เว้นแต่อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์
จะผ่อนผันให้ขยายระยะเวลาทำประโยชน์ต่อไปได้อีกคราว
ละหนึ่งปี แต่ต้องไม่เกินสามปี

มาตรา ๒๑ สมาชิกนิคมสร้างตนเองมีหน้าที่
ดังต่อไปนี้

- (๑) ประพฤติและปฏิบัติตนเรียบร้อย มีวัฒนธรรม
และศีลธรรมอันดี
- (๒) สร้างบ้านพักอาศัยตามแบบแปลนแผนผังนิคม
- (๓) ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ปกครองนิคม เกี่ยว
กับการประกอบอาชีพ การป้องกันและรักษาโรค ตลอดจน
การสุขาภิบาล
- (๔) ช่วยเหลือร่วมแรงทำการบำรุงที่ดินหรือปฏิบัติ
การงานอื่น ๆ อันจำเป็นเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของนิคมสร้าง
ตนเอง
- (๕) ไม่รับบุคคลผู้มีความประพฤติอันน่าจะก่อกวน
ความสงบของนิคมสร้างตนเอง เข้ามายู่ในที่ดินที่ได้รับมอบ
- (๖) ไม่มอมหรือโอนสิทธิการ เขาทำประโยชน์ใน

ที่ดินที่ได้รับมอบให้แก่ผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือ จากอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์มอบหมาย

(๑) ไม่นำหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินไปเป็นหลักประกันการชำระหนี้

(๔) ถ้ามีหนี้ที่เกี่ยวกับกิจการของนิคมสร้างตนเองที่จะต้องชำระให้แก่ทางราชการ ต้องชำระให้แก่นิคมสร้างตนเองภายในระยะเวลาที่กำหนด เว้นแต่ได้รับผ่อนผันจากอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์

มาตรา ๒๔ ให้อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์มีอำนาจสั่งให้สมาชิกนิคมสร้างตนเองออกจากนิคมสร้างตนเองด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ใช่ที่ดินทำประโยชน์ให้ถูกต้องตามระเบียบที่ออกตามความในมาตรา ๔

(๒) ปรากฏว่า เป็นผู้ขาดคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๒๒

(๓) ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๐

มาตรา ๒๔ สมาชิกนิคมสร้างตนเองสิ้นสภาพการ
เป็นสมาชิกนิคมสร้างตนเองเมื่อลาออก หรือถูกสั่งให้ออก
ตามมาตรา ๒๘

ให้อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรม
ประชาสงเคราะห์มอบหมายประกาศเพิกถอนการ เป็นสมาชิก
นิคมสร้างตนเองและหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ใน
ที่ดินนับแต่วันที่สมาชิกนิคมสร้างตนเองลาออกหรือถูกสั่งให้ออก
และให้ผู้ปกครองนิคมดำเนินการ เกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้สิน
ของสมาชิกนิคมสร้างตนเองอันเกี่ยวกับกิจการของนิคมตาม
ระเบียบที่อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์กำหนด

มาตรา ๓๐ ถ้าสมาชิกนิคมสร้างตนเองตายก่อน
ได้รับโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์สำหรับ
ที่ดินนั้น ให้คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกทายาทโดยธรรม
และมีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๒ เข้าเป็นสมาชิกนิคมสร้างตน
เองแทน

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่ทายาทโดยธรรมตามมาตรา ๓๐ เป็นผู้เยาว์ ให้อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์พิจารณาดำเนินการตามควรแก่กรณีเพื่อประโยชน์แก่ผู้เยาว์เกี่ยวกับที่ดินนั้น

มาตรา ๓๒ ถ้าสมาชิกนิกมสร้างตนเองตายโดยไม่มีทายาทโดยธรรมหรือมี แต่ไม่อาจคัดเลือกได้ตามมาตรา ๓๐ ให้อธิบดีกรมการคัดเลือกผู้อื่น ซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๒ เข้าเป็นสมาชิกนิกมสร้างตนเองแทน และผู้นั้นต้องให้ความยินยอมเป็นหนังสือยอมรับภาระเกี่ยวกับหนี้สินของผู้ตายอันเกี่ยวกับกิจการของนิกมสร้างตนเอง ในกรณีเช่นนี้ ให้นำความในมาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่สมาชิกนิกมสร้างตนเองกลายเป็นผู้วิกลจริตหรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ให้อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์พิจารณาดำเนินการตามควรแก่กรณีเกี่ยวกับที่ดินนั้น

หมวด ๓

การจัดที่ดินในรูปนิคมสหกรณ์

มาตรา ๓๔ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์แล้ว ให้มีคณะกรรมการชั้นคณะหนึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสองคนแต่ไม่เกินแปดคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง มีหน้าที่พิจารณาคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๓๕ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดเข้าเป็นสมาชิกนิคมสหกรณ์ และให้คณะกรรมการดำเนินการให้มีการก่อตั้งเป็นสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

ระเบียบการประชุมของคณะกรรมการให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมสหกรณ์ที่ดินกำหนด

มาตรา ๓๕ ผู้ซึ่งจะเข้าเป็นสมาชิกนิคมสหกรณ์ได้ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีความประพฤติดี และเต็มใจปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกรมสหกรณ์ที่ดินกำหนด
- (๓) ชยันต์แข็งแรง มีร่างกายสมบูรณ์ และสามารถ

ประกอบอาชีพได้

(๔) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สม

ประกอบ

(๕) ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือมีแต่เพียงเล็กน้อยไม่พอแก่การครองชีพ

(๖) มีคุณสมบัติถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

มาตรา ๓๖ ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าเป็นสมาชิกนิคมสหกรณ์จะเข้าทำประโยชน์ในที่ดินได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสหกรณ์ที่ดิน และรวมกันเข้าเป็นสหกรณ์จดทะเบียนมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ดังกล่าวตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์แล้ว

มาตรา ๓๗ ให้อธิบดีกรมสหกรณ์ที่ดินดำเนินการทำแผนผังจัดแบ่งที่ดินและอนุญาตให้สมาชิกนิคมสหกรณ์เข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่มอบหมายให้ตามที่เห็นสมควร และแสดงเขตที่ดินที่จัดแบ่งให้แก่สมาชิกนิคมสหกรณ์ไว้ในแผนผังของนิคมสหกรณ์ กับทำประกาศติดไว้ ณ ที่ทำการนิคมสหกรณ์

มาตรา ๓๘ ให้อธิบดีกรมสหกรณ์ที่ดินมีอำนาจสั่งให้สมาชิกนิคมสหกรณ์ออกจากนิคมสหกรณ์ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ใช่ที่ดินทำประโยชน์ให้ถูกต้องตามระเบียบที่ออกตามความในมาตรา ๔

(๒) ไม่ชำระเงินที่เรียกเก็บตามมาตรา ๑๐

(๓) ไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่ออกตามความใน

มาตรา ๑๗

มาตรา ๓๘ สมาชิกนิคมสหกรณ์สิ้นสภาพการเป็นสมาชิกนิคมสหกรณ์ เมื่อ

(๑) ลาออก

(๒) ถูกสั่งให้ออกตามมาตรา ๓๘

(๓) ขาดจากสภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์

มาตรา ๔๐ สมาชิกนิคมสหกรณ์ซึ่งได้ปฏิบัติการถูกต้องตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่งแล้ว จะขอให้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์สำหรับที่ดินนั้นตามประมวลกฎหมายที่ดินได้ ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจาก

สหกรณ์ที่ตนเป็นสมาชิกอยู่

หมวด ๔

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือ ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ไม่กระทบกระทั่งถึงความผิดที่กระทำตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ หรือตามกฎหมายว่าด้วยการทำเหมืองแร่

มาตรา ๔๒ ผู้ใดขาดจากการเป็นสมาชิกนิกม สร้างตนเองหรือสมาชิกนิกมสหกรณ์ หรือหมดสิทธิในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของนิกมแล้วไม่ยอมออกจากที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งของอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือ ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๓ สมาชิกนิคมหรือสมาชิกสหกรณ์ซึ่งได้
 เข้าทำประโยชน์หรือครอบครองที่ดินในนิคมตราพระราช
 กฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งนิคมอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้
 บังคับให้คงมีสิทธิและหน้าที่ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการ
 จัดตั้งนิคมนั้นต่อไป ส่วนที่ดินตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว
 ที่ยังไม่ได้จัดให้สมาชิกนิคมหรือสมาชิกสหกรณ์เข้าทำประ
 โยชน์หรือครอบครองในที่ดินของนิคมในวันที่พระราชบัญญัตินี้
 ใช้บังคับ ให้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

เหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติ
 นี้ คือ พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ
 สักราช ๒๔๘๕ และพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครอง
 ชชีพ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๔ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ไม่เหมาะ
 สัมกับกาลสมัย และต้องการนำบทบัญญัติที่ใช้ร่วมกันได้ ซึ่ง
 เคยกำหนดแยกไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งนิคม
 สร้างตนเอง หรือนิคมกสิกรรม และนิคมเกลือ ในรูปสหกรณ์
 ต่าง ๆ นั้น มารวมไว้ในพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครอง
 ชชีพฉบับใหม่นี้เสียด้วยกัน ส่วนพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการ
 จัดตั้งนิคมที่จะมีขึ้นในโอกาสต่อไปนี้ ต้องการให้มีแต่เพียง
 การกำหนดประเภทนิคมและแผนที่กำหนดแนวเขตที่ดินที่จะจัด
 ตั้งนิคมเท่านั้น.

(คัดจาก ร.จ. เล่ม ๕๕ ตอนที่ ๕๕ วันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๑)

พระราชบัญญัติ
จัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

พ.ศ. ๒๕๑๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๗

เป็นปีที่ ๒๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการจัดรูป
ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราช
บัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่ง
ชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราช
บัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วัน
ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดาบทกฎหมาย กฎและข้อบังคับ
อื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือ
แย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"การจัดรูปที่ดิน" หมายความว่า การดำเนิน
งานพัฒนาที่ดินที่ใช้เพื่อเกษตรกรรมให้สมบูรณ์ทั่วถึงที่ดิน
ทุกแปลง เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต โดยทำการ
รวบรวมที่ดินหลายแปลงในบริเวณเดียวกันเพื่อวางแผนจัด
รูปที่ดินเสียใหม่ การจัดระบบชลประทานและการระบายน้ำ
การจัดสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา การปรับระดับ
พื้นที่ดิน การบำรุงดิน การวางแผน การผลิตและการจำ
หน่ายผลิตผลการเกษตร รวมตลอดถึงการแลกเปลี่ยน การ
โอน การรับโอนสิทธิในที่ดิน การให้เช่าที่ดิน และการ
อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินตลอดจนการจัดเขตที่ดินสำ
หรับอยู่อาศัย

"เกษตรกรรม" หมายความว่า การทำนา ทำ
ไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงผึ้ง เลี้ยงไหม
เลี้ยงครั่ง เพาะเห็ด และการอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนดในราชกิจจานุ
เบกษา

"เขตโครงการจัดรูปที่ดิน" หมายความว่า
เขตที่ดินที่พระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นเขตโครงการจัด
รูปที่ดิน

"คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด" หมายความว่า
รวมถึงคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกรุงเทพมหานครด้วย

"เจ้าของที่ดิน" หมายความว่า ผู้มีสิทธิในที่ดิน
ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่ง
รัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษา
การตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวง เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

คณะกรรมการจัดรูปที่ดิน

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกลางชั้นคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง" ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการ อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมวิชา

การเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมอัยการ อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมพัฒนาชุมชน อธิบดีกรมทางหลวง ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกินห้าคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง และให้หัวหน้าสำนักงานจัดรูปที่ดินกลาง เป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา ๑ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตโครงการจัดรูปที่ดินตามมาตรา ๒๔ ใช้บังคับในบริเวณใดในเขตกรุงเทพมหานครแล้ว ให้มีคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประจำกรุงเทพมหานครขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกรุงเทพมหานคร" ประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหนึ่งคน ปลัดกรุงเทพมหานคร เกษตรกรุงเทพมหานคร เจ้าพนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร ผู้แทนกรมชลประทาน ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน

ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์ ผู้แทนกรมอัยการ ผู้แทนสำนัก
ผังเมือง หัวหน้าเขตท้องที่ที่มีการจัดรูปที่ดิน ผู้แทนธนาคาร
เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นกรรมการ และ
กรรมการอื่นอีกไม่เกินห้าคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากเจ้าของ
ที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน และให้หัวหน้าสำนักงานจัด
รูปที่ดินกลาง เป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา ๘ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขต
โครงการจัดรูปที่ดินตามมาตรา ๖๕ ใช้บังคับในบริเวณใด
ในจังหวัดใดแล้ว ให้มีคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตร
กรรมประจำจังหวัดขึ้นคณะหนึ่งในจังหวัดนั้น เรียกว่า
"คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด" ประกอบด้วยผู้ว่าราช
การจังหวัดเป็นประธานกรรมการ ปลัดจังหวัด อัยการ
จังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เกษตรจังหวัด สหกรณ์
จังหวัด พัฒนาการจังหวัด ผู้แทนกรมชลประทาน ผู้แทน
กรมพัฒนาที่ดิน ผู้แทนกรมทางหลวง ผู้แทนธนาคารเพื่อ
การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร นายอำเภอและปลัด
อำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ในท้องที่ที่มีการ

จัดรูปที่ดิน เป็นกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกินห้า
คนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากเจ้าของที่ดินในเขตโครงการจัด
รูปที่ดิน และให้หัวหน้าสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดเป็นกรรม
การและเลขานุการ

มาตรา ๘ ให้กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งตาม
มาตรา ๖ มาตรา ๗ หรือมาตรา ๘ มีวาระอยู่ในตำแหน่ง
คราวละสองปี

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการในระหว่างที่
กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่งไม่ว่าจะ
เป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งซ่อม ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งนั้น
ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้ง
ตั้งไว้แล้วนั้น

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งเป็น
กรรมการอีกได้

มาตรา ๑๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตาม
วาระตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้ง
พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีให้ออก แล้วแต่กรณี

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความ

สามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๑ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม

ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการซึ่งได้รับเลือกจากกรรมการที่มาประชุมเป็นประธานในที่ประชุม

ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้

กรรมการที่มาประชุม เลือกกรรมการคนหนึ่ง เป็นประธานในที่ประชุม

มาตรา ๑๒ การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก

กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่ง เป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไป ซึ่งกิจการของสำนักงานจัดรูปที่ดินกลางและสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัด รวมทั้งอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) วางโครงการจัดรูปที่ดินในท้องที่ต่าง ๆ และกำหนดแผนการดำเนินงานนั้น
- (๒) พิจารณากำหนดเขตโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อเสนอให้รัฐมนตรีออกประกาศตามมาตรา ๒๕
- (๓) ดำเนินการจัดรูปที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

(๔) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรี เกี่ยวกับการจัดซื้อที่ดินหรือการเวนคืนที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินตาม มาตรา ๓๒

(๕) ให้ความเห็นชอบในแผนผังการจัดแปลงที่ดิน ระบบชลประทานและการระบายน้ำ การสร้างถนนหรือทาง ล้ำเลี้ยงในไร่นา การปรับระดับพื้นที่ดิน การแลกเปลี่ยน การโอน การรับโอนสิทธิในที่ดิน การให้เช่าซื้อที่ดิน และ การอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดเสนอ

(๖) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินราคาที่ดินและทรัพย์สินอื่นในที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

(๗) ให้ความเห็นชอบในงบประมาณค่าใช้จ่าย ในการจัดรูปที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดเสนอ

(๘) ให้ความเห็นชอบในการกำหนดที่ดินคอนโด เป็นที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมือง ใช้ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะตาม มาตรา ๔๓

(๘) วินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับปัญหาการจัดรูปที่ดินตามคำร้องหรือคำอุทธรณ์ของเจ้าของที่ดิน หรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินตามมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕

(๑๐) ให้ความเห็นหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการแต่งตั้งหัวหน้าสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดตามมาตรา ๑๗ และในเรื่องเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดิน

(๑๑) วางระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การเงิน และกิจการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินสำนักงานจัดรูปที่ดินกลางและสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัด

(๑๒) ดำเนินกิจการอื่นที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัด และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีการสำรวจบริเวณที่ดินที่เห็นสมควรจะกำหนดเป็นเขตโครงการจัดรูปที่ดิน และสอบถามความ

สมัครใจของเจ้าของที่ดินว่าจะให้ดำเนินการจัดรูปที่ดินหรือไม่ และให้จัดทำบันทึกแสดงความยินยอมหรือไม่ยินยอมไว้เป็นหลักฐาน

(๒) ประเมินราคาที่ดินและทรัพย์สินอื่นในที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางกำหนด

(๓) จัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดรูปที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินแต่ละโครงการ เพื่อเสนอคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง

(๔) พิจารณาวางแผนผังการจัดแปลงที่ดิน ระบบชลประทานและการระบายน้ำ การสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา การปรับระดับพื้นที่ดิน การแลกเปลี่ยน การโอน การรับโอนสิทธิในที่ดิน การให้เช่าซื้อที่ดิน และการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อเสนอคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง

(๕) จัดให้มีการประชุมเจ้าของที่ดินและผู้มีสิทธิได้รับที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อชี้แจงให้เข้าใจความมุ่งหมาย วิธีการจัดรูปที่ดิน สิทธิ หน้าที่ ความรับ

ผิดชอบและประโยชน์ที่เจ้าของที่ดินหรือผู้มีสิทธิได้รับที่ดินจะ
พึงได้รับและทำความตกลงเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดิน

(๖) คำเนินการสอบสวนและวินิจฉัยคำร้อง ประ
นีประนอมหรือไต่สวนการจ้างหรือการขายฝาก ตาม
มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖

(๗) คำเนินการเกี่ยวกับการเงินและการอื่น ๆ
ที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินตามระเบียบหรือข้อบังคับหรือมติ
ของคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง หรือตามที่คณะกรรมการ
จัดรูปที่ดินกลางมอบหมาย

(๘) วางระเบียบหรือข้อบังคับ เกี่ยวกับการปฏิบัติ
งานของสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับ
ระเบียบหรือข้อบังคับ หรือมติของคณะกรรมการจัดรูปที่ดิน
กลาง

(๙) แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำเขต
โครงการจัดรูปที่ดินตามที่สำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดเสนอ

(๑๐) ดำเนินกิจการอื่นที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดิน
เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดรูปที่ดิน

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางหรือคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดมีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อพิจารณาศึกษาหรือวิจัย หรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางหรือคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดมอบหมาย และให้นำความในมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับแก่การประชุมของอนุกรรมการโดยอนุโลม

หมวด ๒

สำนักงานจัดรูปที่ดิน

มาตรา ๑๖ ให้จัดตั้งสำนักงานจัดรูปที่ดินกลางขึ้นในกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดรูปที่ดิน และปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางกำหนดและมีหน้าที่ควบคุมสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

ให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางทำหน้าที่เป็นสำนักงานจัดรูปที่ดินกรุงเทพมหานครด้วย

มาตรา ๑๑ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตโครงการจัดรูปที่ดินตามมาตรา ๒๔ ใช้บังคับในท้องที่ใดแล้ว รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาจัดตั้งสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดขึ้น โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดรูปที่ดินตามที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง และคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดกำหนด

ในกรณีที่ได้กำหนดเขตโครงการจัดรูปที่ดินกลุ่มที่ดินในเขตของสองจังหวัดขึ้นไปรวมอยู่ในเขตโครงการเดียวกัน คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางจะมอบหมายให้สำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดใดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการจัดรูปที่ดินตลอดเขตโครงการนั้นก็ได้ ไม่ว่าจะมีส่วนงานจัดรูปที่ดินจังหวัดในจังหวัดที่เกี่ยวข้องนั้นหรือไม่ และให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดและนายอำเภอและปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ในจังหวัด อำเภอและกิ่งอำเภอที่เกี่ยวข้องรวมเป็นกรรมการจัดรูปที่ดินตามมาตรา ๘ คว

มาตรา ๑๔ ให้มีหัวหน้าสำนักงานจัดรูปที่ดินกลางในสำนักงานจัดรูปที่ดินกลาง โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระ

ทรวง เกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งจากข้าราชการในสังกัดมี
 อำนาจหน้าที่บริหารกิจการของสำนักงานจัดรูปที่ดินกลาง
 ให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย และโครงการ
 ที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางมอบหมาย และให้มีอำนาจ
 บังคับบัญชาพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานจัดรูปที่ดินกลาง
 ให้หัวหน้าสำนักงานจัดรูปที่ดินกลางมีอำนาจหน้าที่
 ควบคุมสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดด้วย

มาตรา ๑๘ ให้มีหัวหน้าสำนักงานจัดรูปที่ดิน
 จังหวัดในสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัด โดยให้รัฐมนตรี
 วาการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งจากข้าราชการ
 ในสังกัด มีอำนาจหน้าที่บริหารกิจการของสำนักงานจัดรูป
 ที่ดินจังหวัดให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย และ
 โครงการที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางและคณะกรรมการ
 จัดรูปที่ดินจังหวัดมอบหมาย และให้มีอำนาจบังคับบัญชา
 พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัด

มาตรา ๒๐ ให้มีเจ้าหน้าที่ตามสมควร เพื่อปฏิบัติ
 งานของสำนักงานจัดรูปที่ดินกลาง และสำนักงานจัดรูปที่ดิน

จังหวัด

มาตรา ๒๑ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการจัด
รูปที่ดิน ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจ

(๑) มีทรัพย์สินสิทธิต่าง ๆ ฝึกอบรมสิทธิ ครอบครอง
จัดให้ได้มา ซื้อ เช่า เช่าซื้อ กู้ยืม จัดสรร จำหน่าย จำนอง
จำนำ ทำการแลกเปลี่ยน รับโอน รับโอนสิทธิการเช่าหรือ
สิทธิการเช่าซื้อ ด้วยประการใด ๆ ซึ่งที่ดินหรือทรัพย์สินอื่น

(๒) ให้กู้ ให้ยืม ให้เช่า ให้เช่าซื้อ ให้สินเชื่
รับจำนอง รับจำนำ โอน โอนสิทธิการเช่าหรือสิทธิการ
เช่าซื้อ ด้วยประการใด ๆ ซึ่งที่ดินหรือทรัพย์สินอื่น

มาตรา ๒๒ ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก
ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยคำแนะนำ
ของคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง มอบหมายให้หัวหน้า
สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางหรือหัวหน้าสำนักงานจัดรูปที่ดิน
จังหวัดเป็นผู้กระทำการในนามของกระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์

มาตรา ๒๓ บรรดาที่ดินหรือทรัพย์สินอื่นที่ได้มา โดยประการใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือได้มาโดยการ เว้นคืนตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการจัด รูปที่ดินโดยเฉพาะ และให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินของกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ และให้กระทรวง เกษตรและสหกรณ์มี อำนาจดำเนินการ โอนไปยังเอกชนได้

คุณสมบัติของเอกชนผู้มีสิทธิขอรับโอน ตลอดจน หลักเกณฑ์ และวิธีการขอรับโอน และการโอนให้เป็นไปตาม ที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๓

การดำเนินการจัดรูปที่ดิน

มาตรา ๒๔ การกำหนดเขตที่ดินในท้องที่ใดให้ เป็นเขตโครงการจัดรูปที่ดิน ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ในพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งให้ระบุที่ดินหรือ อสังหาริมทรัพย์อื่นที่อยู่ในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน พร้อมทั้ง รายชื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย และ

ให้มีแผนที่แสดง เขตโครงการจัดรูปที่ดินแนบท้ายพระราช
กฤษฎีกานั้นด้วย แผนที่ดังกล่าวให้อือเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระ
ราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๕ เพื่อประโยชน์ในการตราพระราช
กฤษฎีกาตามมาตรา ๒๔ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา กำหนดท้องที่ที่จะสำรวจเป็นเขตโครง
การจัดรูปที่ดิน ประกาศดังกล่าวให้มีแผนที่สังเขปแสดงเขต
ท้องที่ที่จะสำรวจเพื่อกำหนดเป็นเขตโครงการจัดรูปที่ดิน
แนบท้ายประกาศนั้นด้วย แผนที่ดังกล่าวให้อือเป็นส่วนหนึ่ง
แห่งประกาศ

ภายในเขตแผนที่ท้ายประกาศของรัฐมนตรีตาม
วรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับ
พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เขาไปทำการอันจำเป็นเพื่อการสำรวจได้
แต่ต้องแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบเสียก่อน

(๒) ทำเครื่องหมายระดับ ขอบเขต หรือแนวเขต
โดยปักหลักหรือชุดร่องแนว ในกรณีที่ต้องสร้างหมุดหลักฐาน

การแผนที่ในที่ดินของผู้ใด ก็ให้มีอำนาจสร้างหมุดหลักฐาน
ลงได้ตามความจำเป็น

เมื่อมีความจำเป็นและโดยสมควร พนักงานเจ้าหน้าที่
ที่มีอำนาจขุดดิน ตัดรานกิ่งไม้ และกระทำการอย่างอื่น
แก่สิ่งที่กีดขวางการสำรวจได้เท่าที่จำเป็น ทั้งนี้ ให้คำนึง
ถึงการที่จะให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้
รับความเสียหายน้อยที่สุด

มาตรา ๒๖ เมื่อได้มีประกาศของรัฐมนตรีตาม
มาตรา ๒๕ แล้ว ภายในระยะเวลาห้าปี ห้ามมิให้ผู้ใด
จำหน่ายด้วยประการใด ๆ หรือก่อให้เกิดภาวะติดพันใด ๆ
ซึ่งที่ดินในท้องที่ที่จะสำรวจเป็นเขตโครงการจัดรูปที่ดิน
หรือกระทำการใด ๆ อันอาจทำให้ราคาประเมินที่ดินสูง
ขึ้นในที่ดินนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการ
จัดรูปที่ดินกลางหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ
จัดรูปที่ดินกลาง

ในกรณีที่มีการกระทำใด ๆ ที่ทำให้ราคาประเมิน
ที่ดินสูงขึ้นในที่ดินนั้น โดยไม่ได้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่ง

คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด จะไม่ประเมินราคาที่ดินที่
 สูงขึ้นนี้รวมในราคาประเมินที่ดินและทรัพย์สินในที่ดินนั้น
 ถ้าการที่จัดทำขึ้นนี้เป็นทรัพย์สินที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย
 หรือกีดขวางการจัดรูปที่ดิน ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดิน
 จังหวัดมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง
 ที่ดินทำการรื้อถอนเสียได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้า
 เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินไม่ปฏิบัติตาม ให้คณะกรรมการ
 จัดรูปที่ดินจังหวัดมีอำนาจดำเนินการรื้อถอนโดยเจ้า
 ของหรือผู้ครอบครองที่ดินดังกล่าวจะเรียกร้องค่าเสียหาย
 มิได้ และต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนนั้นด้วย

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่ยังไม่ได้ตามพระราชกฤษฎีกา
 ตามมาตรา ๒๔ ใช้บังคับในจังหวัดใด เมื่อคณะกรรมการ
 จัดรูปที่ดินกลางเห็นสมควรจัดให้ที่ดินในท้องที่ใดในจังหวัด
 นั้นเป็นเขตโครงการจัดรูปที่ดิน ให้คณะกรรมการจัดรูปที่
 ดินกลางหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางมอบหมาย
 ดำเนินการสอบถามความสมัครใจจากเจ้าของที่ดินทุกราย
 ในท้องที่นั้นว่าจะให้ดำเนินการจัดรูปที่ดินหรือไม่ และให้จัด

ทำบันทึกการยินยอมหรือไม่ยินยอมของเจ้าของที่ดินทุกราย
ไว้เป็นหลักฐาน

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่ได้อสอบถามความสมัครใจ
ของเจ้าของที่ดินตามมาตรา ๑๔(๑) หรือมาตรา ๒๑ ถ้า
ท้องถิ่นนั้นเจ้าของที่ดินยินยอมมีจำนวน เกินกึ่งหนึ่งของบรรดา
เจ้าของที่ดินทั้งหมด ก็ให้ดำเนินการออกประกาศตามมาตรา
๒๕ ต่อไป

มาตรา ๒๕ เมื่อได้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนด
เขตโครงการจัดรูปที่ดินใช้บังคับในท้องที่ใดแล้ว ให้คณะ
กรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดมีหนังสือแจ้งไปยัง เจ้าของที่ดิน
ผู้รับจ้างอง ผู้ถือฝากหรือผู้ยึดถือ หนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน
ในเขตโครงการจัดรูปที่ดินนั้น ให้นำหรือส่งหนังสือแสดง
สิทธิในที่ดินพร้อมด้วย เอกสารสิทธิที่เกี่ยวข้องกับที่ดินนั้นให้คณะ
กรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด ณ สถานที่และภายในระยะ
เวลาที่กำหนด

มาตรา ๓๐ ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด
ดำเนินการในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน ดังต่อไปนี้

(๑) ประเมินราคาที่ดินและทรัพย์สินอื่นในที่ดิน
ทุกแปลงในเขตโครงการจัดรูปที่ดินนั้น และจัดแบ่งแยกชั้น
ของที่ดินตามมูลค่าของที่ดิน

(๒) กำหนดโครงการรายละเอียดเกี่ยวกับการ
จัดรูปที่ดิน การกำหนดแหล่งที่อยู่อาศัยและกิจการสาธารณ
ูปโภคที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

(๓) กำหนดแปลงที่ดินที่จะจัดให้แก่เจ้าของที่ดิน
เดิมและผู้มีสิทธิได้รับที่ดินในการจัดรูปที่ดิน

(๔) กระทำกิจการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่
ดิน

มาตรา ๓๑ ภายในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน
พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานเจ้า
หน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปทำการอันจำเป็นเพื่อการจัดรูปที่ดิน

(๒) เข้าไปทำการสำรวจรังวัดเพื่อกำหนดแผนผัง
การจัดแปลงที่ดินใหม่ ดำเนินการจัดสร้างระบบชลประทาน
และการระบายน้ำ การสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา

การปรับระดับที่ดินและการอื่นที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดิน

(๓) ทำเครื่องหมายระดับ ขอบเขต และแนวเขต

เมื่อมีความจำเป็นและโดยสมควร พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตัดหรือรื้อถอนต้นไม้ พืชพันธุ์ รั้วหรือสิ่งใด ๆ อันจำเป็นแก่กิจการจัดรูปที่ดิน

ในการปฏิบัติการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ห้ามมิให้เข้าไปในอาคาร ลานบ้าน หรือส่วนที่มีรั้วกั้นอันติดต่อกับบ้านซึ่งเป็นที่อยู่อาศัย เว้นแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง อสังหาริมทรัพย์อนุญาต หรือเจ้าของหรือผู้ครอบครอง อสังหาริมทรัพย์ได้รับแจ้งเรื่องกิจการที่จะกระทำไม่น้อยกว่าสามวันก่อนเริ่มกระทำการนั้น

มาตรา ๓๒ ในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน ถ้าเจ้าของที่ดินรายใดไม่ยินยอมให้ดำเนินการจัดรูปที่ดิน หรือไม่มาติดต่อแสดงความยินยอมหรือไม่ยินยอมตามมาตรา ๑๔ (๑) หรือมาตรา ๒๖ หรือเจ้าของที่ดินมิได้ใช้ที่ดินนั้นประกอบกิจการใด ๆ ด้วยตนเองหรือให้ผู้อื่นเข้าที่ดินหรือทำประโยชน์ในที่ดินนั้น ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจจัดซื้อที่ดินนั้นเพื่อนำมาดำเนินการจัดรูปที่ดินได้

ถ้าเจ้าของที่ดินตามวรรคหนึ่งไม่ยอมขายที่ดินหรือ
เสนอขายในราคาที่สูงกว่าราคาประเมินตามมาตรา ๑๔(๒)
ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เห็นว่า
มีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์นั้น
ให้ดำเนินการเวนคืนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์นั้น โดยให้นำ
กฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้บังคับโดย
อนุโลม

มาตรา ๓๓ ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด
ปิดประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตโครงการจัดรูปที่ดิน
พร้อมทั้งระบุเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินแต่ละแปลง
ไว้ ณ ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ที่ทำการเขต ที่ทำการ
แขวง หรือศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอ
เภอ ที่ทำการตำบล แล้วแต่กรณี และที่ชุมนุมชน ในเขต
โครงการจัดรูปที่ดิน แล้วให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด
ดำเนินการจัดรูปที่ดินต่อไปตามเอกสารหลักฐานนั้นได้

มาตรา ๓๔ ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิขอตรวจสอบ
เอกสารหลักฐานและคัดค้านเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินตามมาตรา

๓๓ โดยยื่นคำร้องคัดค้านต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ปิดประกาศ

ในกรณีที่มีผู้ร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดมีอำนาจสอบสวนและเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ตามความจำเป็นและวินิจฉัยสั่งการไปตามที่เห็นสมควร และแจ้งคำวินิจฉัยนั้นเป็นหนังสือไปยังบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บุคคลที่เกี่ยวข้องผู้ใดไม่พอใจคำวินิจฉัยสั่งการตามวรรคสอง มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้งคำวินิจฉัย เมื่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางวินิจฉัยคำอุทธรณ์นั้นเป็นประการใด ให้แจ้งคำวินิจฉัยเป็นหนังสือไปยังบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ในระหว่างที่มีการคัดค้านหรือยื่นอุทธรณ์ดังกล่าว ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดดำเนินการจัดรูปที่ดินต่อไปได้

มาตรา ๓๕ ในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน ถ้าที่ดินเดิมแปลงใดใดจำนองไว้ก่อนมีประกาศของรัฐมนตรีตามมาตรา

๒๕ ผู้รับจ้างจะดำเนินการบังคับจ้างไม่ได้ เว้นแต่ได้
 รับอนุญาต เป็นหนังสือจากคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด
 และให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดดำเนินการ ประนีประ
 นอม เพื่อหาทางให้เจ้าของที่ดินได้ไถถอนจ้างหรือหาทาง
 ให้คู่สัญญาตกลงกัน แก้ไขเปลี่ยนแปลงจ้างเป็นที่ดินแปลง
 ใหม่ที่เจ้าของที่ดินผู้จ้างได้รับตามโครงการจัดรูปที่ดิน

ถ้าเจ้าของที่ดินไม่สามารถไถถอนจ้างหรือแก้
 ไขเปลี่ยนแปลงจ้างตามวรรคหนึ่งได้ ให้รัฐมนตรีว่าการ
 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจาก
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีอำนาจดำ
 เนินการไถถอนจ้างได้โดยให้ถือว่าผู้ไถถอนจ้างเป็นผู้
 รับช่วงสิทธิจ้าง หรือเป็นผู้รับจ้างในที่ดินแปลงใหม่
 ที่ผู้จ้างได้รับตามโครงการจัดรูปที่ดิน

ในกรณีที่คู่สัญญาตกลงกันแก้ไขเปลี่ยนแปลงจ้าง
 เป็นที่ดินแปลงใหม่ตามวรรคหนึ่ง การจดทะเบียนไถถอน

จําเองและการจําเองใหม่ ให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียม
การจดทะเบียนจําเองตามประมวลกฎหมายที่ดิน

มาตรา ๓๖ ในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน ถ้าที่ดินเดิม
แปลงใดได้ขายฝากไว้ก่อนมีประกาศของรัฐมนตรีตามมาตรา
๒๕ และผู้ขายฝากหรือบุคคลซึ่งระบุไว้ในมาตรา ๔๕๗ แห่ง
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังมีสิทธิไถ่ทรัพย์สินซึ่งขาย
ฝากนั้นอยู่ ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด ทำเนิการ
ประนีประนอมเพื่อหาทางให้ผู้มีสิทธิไถ่ทรัพย์สินจัดการไถ่ทรัพย์สิน
ซึ่งขายฝากนั้น หรือให้ผู้มีสิทธิไถ่ทรัพย์สินแสดงเจตนาสละ
สิทธิไถ่ทรัพย์สินเป็นหนังสือไว้ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิไถ่ทรัพย์สินไม่
ยอมสละสิทธิไถ่ทรัพย์สินและไม่สามารถไถ่ทรัพย์สินนั้นได้ ให้
รัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ หรือผู้ซึ่งได้รับ
มอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์มี
อำนาจดำเนินการไถ่ทรัพย์สินซึ่งขายฝากนั้น และให้ถือว่าผู้
ไถ่ทรัพย์สินนั้นเป็นผู้รับช่วงสิทธิของผู้ซื้อในการขายฝากหรือ
เป็นผู้ซื้อในการขายฝากที่ดินแปลงใหม่ที่ผู้ขายได้รับตามโครง
การจัดรูปที่ดิน

มาตรา ๓๑ ในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดจัดสร้างระบบชลประทานและระบายน้ำ ถนนหรือทางลำเลียงในไร่นาและสาธารณูปโภคอย่างอื่นเพื่อให้เจ้าของที่ดินทุกแปลงได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

ที่ดินที่ใช้ตามวรรคหนึ่งคิดเป็นมูลค่าเท่าใดให้คำนวณหักออกจากค่าประเมินของที่ดินและทรัพย์สินอื่นในที่ดินแต่ละแปลง ตามส่วนของมูลค่าประเมินก่อนการกำหนดแปลงที่ดินใหม่ตามมาตรา ๓๐(๓) ไม่ว่าที่ดินที่ใช้ไปนั้นจะมาจากที่ดินแปลงใด

มูลค่าของที่ดินและทรัพย์สินอื่นในที่ดินแต่ละแปลงเมื่อคำนวณหักแล้วตามวรรคสอง ให้ถือว่าเป็นมูลค่าสุทธิของที่ดินเพื่อกำหนดแปลงที่ดินใหม่ตามมาตรา ๓๔

มาตรา ๓๔ ในการกำหนดแปลงที่ดินใหม่ตามมาตรา ๓๐(๓) ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดจัดให้เจ้าของที่ดินแต่ละรายได้รับที่ดินในที่ดินแปลงเดิมหรือให้ได้รับที่ดินแปลงเดิมบางส่วน หรือจัดให้ที่ดินแปลงใหม่อยู่ใกล้เคียงกับที่ดินแปลงเดิมของตนเท่าที่จะกระทำได้และให้

ที่ดินที่ได้รับใหม่นั้นมีมูลค่าใกล้เคียงกับมูลค่าสุทธิของที่ดินเดิมของตนเท่าที่จะกระทำได้ ในการนี้ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดนัดประชุมเจ้าของที่ดินเพื่อทำความตกลงเกี่ยวกับการกำหนดแปลงที่ดินใหม่ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว

เมื่อมีการตกลงในการกำหนดแปลงที่ดินใหม่ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดปิดประกาศแผนผังที่ดินแปลงใหม่พร้อมด้วยรายชื่อเจ้าของที่ดินไว้ ณ ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ที่ทำการเขต ที่ทำการแขวง หรือศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการตำบล แล้วแต่กรณี และที่ชุมนุมชนในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

การตกลงแลกเปลี่ยนที่ดินกันอาจกระทำได้ โดยให้เจ้าของที่ดินที่เกี่ยวข้องแจ้งเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดภายในสามสิบวันนับแต่วันปิดประกาศ เมื่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดอนุมัติแล้ว ให้ดำเนินการแลกเปลี่ยนที่ดินกันได้

ในกรณีที่เจ้าของที่ดินไม่สามารถจะทำความตกลงแลกเปลี่ยนที่ดินกัน หรือในกรณีที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดิน

จังหวัดไม่อนุมัติให้แลกเปลี่ยน เจ้าของที่ดินมีสิทธิยื่นคำร้อง
คัดค้าน และยื่นอุทธรณ์ โดยให้นำความในมาตรา ๓๔ มา
ใช้บังคับโดยอนุโลม

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางให้
เป็นที่สิ้นสุด

มาตรา ๓๔ มูลค่าของที่ดินและทรัพย์สินอื่นใน
ที่ดินที่เจ้าของที่ดินแต่ละแปลงได้สละให้แก่ส่วนรวมเพื่อใช้
ตามมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง ต้องมีมูลค่าไม่เกินร้อยละเจ็ด
ของมูลค่าประเมินที่ดินเดิม

หากมูลค่าของที่ดินและทรัพย์สินอื่นในที่ดินที่ใช้
ตามมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง มีมูลค่าเกินร้อยละเจ็ดของมูลค่า
ประเมินที่ดินเดิมให้กระทรวง เกษตรและสหกรณ์จ่ายค่า
ทดแทนแก่เจ้าของที่ดินแต่ละรายเป็นเงินสำหรับส่วนที่เกิน
ร้อยละเจ็ดของมูลค่าประเมินที่ดินเดิมนั้น

มาตรา ๔๐ เมื่อได้กำหนดแปลงที่ดินใหม่เสร็จ
สิ้นไปตามมาตรา ๓๔ แล้วเจ้าของที่ดินผู้ใดได้รับที่ดินและ
ทรัพย์สินอื่นในที่ดินมีมูลค่าประเมินสูงหรือต่ำกว่ามูลค่าสุทธิ

ของที่ดินเดิม ให้เจ้าของที่ดินผู้นั้นจ่ายหรือได้รับมูลค่าที่แตกต่างนั้นเป็นการทดแทน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางกำหนด

มาตรา ๔๑ เมื่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดได้กำหนดแปลงที่ดินที่จะจัดให้แก่เจ้าของที่ดินเดิมหรือผู้มีสิทธิได้รับที่ดินในการจัดรูปที่ดินตามมาตรา ๓๐(๓) แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดินดำเนินการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินสำหรับแปลงที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินนั้นต่อไป ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามวรรคหนึ่งให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียม

เมื่อได้ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามวรรคหนึ่งแล้วหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเดิมให้เป็นอันยกเลิก

มาตรา ๔๒ ถ้ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์เกี่ยวข้องกับกิจการใดที่กฎหมายกำหนดให้จดทะเบียนในอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินอื่นเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์

ในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนนั้น

มาตรา ๕๓ เมื่อใดมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขต
โครงการจัดรูปที่ดินใช้บังคับแล้ว

(๑) ถ้าในเขตโครงการจัดรูปที่ดินนั้นมีที่ดินอัน
เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
หรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือเป็นที่ดิน
ที่พลเมืองเล็กใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือได้เปลี่ยนสภาพ
จากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และมีได้ตกเป็น
กรรมสิทธิ์ของผู้ใดรวมอยู่ด้วย ให้พระราชกฤษฎีกากำหนด
เขตโครงการจัดรูปที่ดินนั้นมีผลเป็นการถอนสภาพการเป็น
สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับที่ดินดังกล่าว ทั้งนี้โดย
ไม่ต้องดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดิน และ
ให้ที่ดินนั้นเป็นทรัพย์สินของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อ
ใช้ในการจัดรูปที่ดิน

ถ้าที่ดินที่ได้ถอนสภาพตาม (๑) วรรคหนึ่งเป็น
ที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน หรือเป็นที่ดินที่ใช้เพื่อประ
โยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดิน

จังหวัดจัดให้ที่ดินตอนนั้นคง เป็นที่ดินสำหรับพล เมืองใช้ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะต่อไป ถ้าไม่อาจจัดที่ดินดังกล่าวให้เป็นที่ดินสำหรับพล เมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะต่อไปได้ ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดจัดที่ดินแปลงอื่นให้แทน

เมื่อใดจัดให้ที่ดินตอนใดคง เป็นที่ดินอัน เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพล เมืองใช้ร่วมกัน หรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือการจัดที่ดินแปลงอื่นให้เป็นที่ดินอัน เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพล เมืองใช้ร่วมกัน หรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะแทน ตามวรรคสองแล้ว ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้มีแผนที่สังเขปแสดงขอบเขตของที่ดินตอนนั้นแนบท้ายประกาศด้วย

(๒) ถ้าในเขตโครงการจัดรูปที่ดินนั้น มีที่ดินอัน เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดิน โดยประการอื่นตามประมวลกฎหมายที่ดิน และสภาพของ

ที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินแปลง เล็กแปลงน้อยรวมอยู่ด้วย ให้
ที่ดินนั้น เป็นทรัพย์สินของกระทรวง เกษตรและสหกรณ์เพื่อใช้
ในการจัดรูปที่ดิน

มาตรา ๔๔ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ได้รับ
หนังสือแสดงสิทธิในที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน เจ้า
ของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดินจะโอนสิทธิในที่ดินนั้นไปยัง
ผู้อื่นมิได้ เว้นแต่เป็นการคดทอดโดยทางมรดกหรือการ โอน
ไปยังสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรที่เป็นสมาชิก หรือการ โอน
ไปยังกระทรวง เกษตรและสหกรณ์เพื่อประโยชน์ในการจัด
รูปที่ดิน หรือเมื่อได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการ
จัดรูปที่ดินกลาง

ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ที่ดินในเขต
โครงการจัดรูปที่ดินไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

มาตรา ๔๕ ห้ามมิให้เจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับ
สิทธิในที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินใช้ที่ดินนั้น เพื่อประ
โยชน์อย่างอื่นที่มิใช่เกษตรกรรมหรือทำการปลูกสร้าง
สิ่งใด ๆ หรือทำการใด ๆ แก่ที่ดินนั้นอันอาจก่อให้เกิด
ความเสียหายแก่การจัดรูปที่ดิน เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็น
หนังสือจากคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด

ในกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนความในวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการ
การจัดรูปที่ดินจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ผู้ฝ่าฝืนรื้อถอน ทำให้คืน
สู่สภาพเดิม หรืองดเว้นการกระทำนั้นภายในระยะเวลาที่
กำหนด ถ้าผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดิน
จังหวัดดำเนินการรื้อถอน หรือทำให้คืนสู่สภาพเดิมโดยผู้ฝ่า
ฝืนจะเรียกค่าเสียหายมิได้ และต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย
จ่ายในการรื้อถอนหรือทำให้คืนสู่สภาพเดิมนั้นด้วย

มาตรา ๔๖ ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง
กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการ เรียกเก็บเงินค่าใช้จ่ายใน
การจัดรูปที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน จากเจ้าของ
ที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดินดังต่อไปนี้

(๑) บรรดาค่าใช้จ่ายในการจัดสร้างระบบ
ชลประทานและการระบายน้ำ การสร้างถนนหรือทาง
ลำเลียงในไร่นา และสิ่งสาธารณประโยชน์ที่ใช้ร่วมกัน
ของบรรดาเจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดิน ให้เรียก
เก็บเงินจากเจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดิน เพื่อช่วย
ค่าใช้จ่ายที่รัฐบาลได้จ่ายไปตามอัตราที่คณะกรรมการจัด
รูปที่ดินกลางกำหนดจากค่าใช้จ่ายจริง โดยให้เจ้าของที่ดิน

ผอนชำระเป็นรายปี ปีหนึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ และต้อง
เริ่มชำระงวดแรกอย่างช้าในปีที่สามนับแต่ปีที่ได้ดำเนินการ
จัดรูปที่ดินสำเร็จตามโครงการแล้ว ค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้
รัฐบาลจ่ายเป็นเงินอุดหนุนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ

(๒) บรรดาค่าใช้จ่ายในการปรับระดับที่ดินและ
กิจการอื่น ๆ ในที่ดินของเจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดิน
ในกรณีที่ทางราชการจัดทำให้ ให้เจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับ
สิทธิในที่ดินชำระเงินตามอัตราที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดิน
กลางกำหนดจากค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายจริง โดยให้เจ้าของ
ที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดินผอนชำระตาม (๑) โดยอนุโลม

ในกรณีจำเป็นให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง
พิจารณาลดจำนวนเงิน และขยายเวลาการชำระเงินตาม
(๑) และ (๒) ได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๔๗ ให้บรรดาเจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับ
สิทธิในที่ดินหรือสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรในเขตโครงการ
จัดรูปที่ดิน แล้วแต่กรณี เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซม
และบำรุงรักษาระบบชลประทานและกระแสน้ำ ถนนหรือ

ทางลำเลียงในไร่นาและสิ่งสาธารณประโยชน์ที่ใช้ร่วมกัน
ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการส่งน้ำ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ
และอัตราที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางกำหนด

มาตรา ๔๘ เพื่อประโยชน์ในการสำรวจตรวจ
สอบและดำเนินการจัดรูปที่ดินตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรม
การจัดรูปที่ดินกลาง กรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด และพนักงาน
งานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในที่ดินหรือสถานที่ใด ๆ ในเขต
โครงการจัดรูปที่ดิน

(๒) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ
หรือให้ส่ง เอกสารหรือสิ่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ
การจัดรูปที่ดินได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๔๘ ในการปฏิบัติการตามมาตรา ๒๕
มาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๘(๑) ให้กรรมการจัดรูปที่ดิน
หรือพนักงานเจ้าหน้าที่กระทำในระหว่างเวลาพระอาทิตย์
ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกโดยให้เจ้าของที่ดิน หรือผู้ได้รับสิทธิใน
ที่ดินอำนวยความสะดวกตามสมควร และในการนี้ให้พนักงาน

เจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด
โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๕๐ ถ้าที่ดินแปลงใดในเขตโครงการจัด
รูปที่ดินได้ออนสิทธิ์ครอบครองไปยังบุคคลใดตามมาตรา ๔๔
ผู้รับโอนมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบชำระค่าใช้จ่ายในการจัดรูป
ที่ดิน ตามมาตรา ๔๖ และค่าธรรมเนียมและบำรุงรักษาตาม
มาตรา ๔๗ แทนผู้โอนต่อไปจนครบ และให้ถือว่าค่าใช้จ่าย
ดังกล่าวเป็นบูรณสิทธิที่ได้จดทะเบียนไว้ตามประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์แล้ว

หมวด ๔

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๑ ผู้ใด

(๑) ไม่อำนวยความสะดวกแก่กรรมการจัดรูปที่ดิน
กลาง กรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ใน
การปฏิบัติการตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๓๑ หรือมาตรา ๔๔

(๑) แล้วแต่กรณี

(๒) ไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งเอกสารหรือสิ่งใด ๆ ที่เรียกให้มา หรือให้ส่งตามมาตรา ๒๘ หรือมาตรา ๔๘(๒)

ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา ๕๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

สัญญา ธรรมศักดิ์

นายกรัฐมนตรี

(คัดจาก รจ. เดช. ๕๑ ตอนที่ ๑๕๕ วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๑๓)

พระราชบัญญัติ
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
พ.ศ. ๒๕๑๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘
เป็นปีที่ ๓๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูป
ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราช
บัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่ง
ชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราช
บัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดาบทกฎหมาย กฎและข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม" หมายความว่า การปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิและการถือครองในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวมตลอดถึงการจัดที่อยู่อาศัยในที่ดินเพื่อเกษตรกรรมนั้น โดยรัฐนำที่ดินของรัฐ หรือที่ดินที่รัฐจัดซื้อหรือเวนคืนจากเจ้าของที่ดิน ซึ่งมีได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นด้วยตนเอง หรือมีที่ดินเกินสิทธิตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อจัดให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินของตนเองหรือเกษตรกรที่มีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพและสถาบันเกษตรกรได้เช่าซื้อ เช่าหรือเช่าทำประโยชน์โดยรัฐให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม การปรับปรุงทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ตลอดจนการผลิตและการ

จำหน่ายให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

"เขตปฏิรูปที่ดิน" หมายความว่า เขตที่ดินที่ พระราชกฤษฎีกากำหนดเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

"ที่ดินของรัฐ" หมายความว่า บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน หรือสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้อนุมัติให้บุคคลเช่าอยู่อาศัยหรือทำประโยชน์ ตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ

"เจ้าของที่ดิน" หมายความว่า ผู้มีสิทธิในที่ดิน ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

"เกษตรกรรม" หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจการอื่น ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

"เกษตรกร" หมายความว่า ผู้ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมเป็นหลัก

"สถาบันเกษตรกร" หมายความว่า กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

"การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม" หมายความว่า การเช่าหรือการเช่าช่วงโดยได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่าซึ่งที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ไม่ว่าจะเช่าหรือเช่าช่วงนั้นจะมีหลักฐานเป็นหนังสือหรือไม่ก็ตาม และหมายความรวมถึงการยินยอมให้ใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยได้รับค่าเช่าที่ดิน และการทำนิติกรรมอื่นใดเพื่อเป็นการอำพรางการเช่าดังกล่าว

"ค่าเช่าที่ดิน" หมายความว่า ผลผลิตเกษตรกรรม เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดซึ่งเป็นค่าตอบแทนการเช่าที่ดิน และหมายความรวมถึงประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่ผู้ให้เช่าที่ดินหรือบุคคลอื่นได้รับเพื่อตอบแทนการให้เช่าที่ดินทั้งโดยทางตรงหรือทางอ้อม

"เจ้าของที่ดินผู้ประกอบเกษตรกรรมด้วยตนเอง" หมายความว่า เจ้าของที่ดินผู้ซึ่งดำเนินการผลิตด้านเกษตรกรรม โดยเป็นผู้ลงทุนและได้ผลประโยชน์จากการผลิตนั้น

โดยตรง และไม่เป็นผู้ให้เช่าที่ดินนั้น

"บุคคลในครอบครัวเดียวกัน" หมายความว่า
คู่สมรสและผู้สืบสันดานที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรี
แต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัตินี้

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการ
ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

"คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด" หมายความว่า รวบรวม
ถึงคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินกรุงเทพมหานครด้วย

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการ
ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕^(๑) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวง

(๑) ความในมาตรา ๕ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓
แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๔ (ร.จ. เล่ม ๔๓ ตอนที่ ๑๔๔
ฉบับพิเศษ หน้า ๔๗)

การคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

มาตรา ๖ ให้จัดตั้งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมขึ้นในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ เรียกโดยย่อว่า ส.ป.ก.

มาตรา ๗ ให้ ส.ป.ก. เป็นทบวงการเมือง มีฐานะเทียบเท่ากรม โดยมีเลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเป็นหัวหน้าสำนักงาน

มาตรา ๘ ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๙ ให้จัดตั้งกองทุนชั้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในกระทรวงการคลัง ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินตามมาตรา ๑๐ เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

รายได้ที่ ส.ป.ก. ได้รับจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้นำส่งเข้าบัญชีกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

การใช้จ่ายเงินของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้กระทำได้เฉพาะการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง:

ให้กระทรวงการคลังเก็บรักษาเงินของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และเบิกจ่ายเงินจากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเพื่อใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๐ กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ประกอบด้วย

- (๑) เงินที่ได้รับจากงบประมาณแผ่นดิน
- (๒) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่ได้รับจากรัฐบาลหรือจากแหล่งต่าง ๆ ภายในประเทศ หรือต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลอื่น
- (๓) เงินที่ได้รับจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
- (๔) เงิน ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ ส.ป.ก. ได้รับเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

มาตรา ๑๑ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินตามมาตรา ๒๕ ใช้บังคับในท้องที่จังหวัดใดแล้ว ให้จัดตั้งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดขึ้นสังกัดสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามที่คณะกรรมการและคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดกำหนด

ในกรณีที่ได้กำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน เขตหนึ่ง เขตใด
 กลุ่มที่ดินในเขตของสองจังหวัดขึ้นไป คณะกรรมการจะมอบ
 หมายให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดใดมีอำนาจหน้าที่
 ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตลอดเขตปฏิรูปที่ดิน
 นั้นก็ได้ ไม่ว่าจะมิสำนักงานการปฏิรูปที่ดินในจังหวัดที่เกี่ยวข้อง
 ช้องนั้นหรือไม่

ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตาม
 มาตรา ๖ ทำหน้าที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินกรุงเทพมหานคร
 นครด้วย

หมวด ๒

คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
 และคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด

มาตรา ๑๒ ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อ
 เกษตรกรรมประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร
 และสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตร
 และสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรม
ส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมที่ดิน
และผู้จัดการธนาคาร เพื่อการ เกษตรและสหกรณ์การ เกษตร
เป็นกรรมการและกรรมการอื่นอีกเจ็ดคนซึ่งคณะรัฐมนตรี
แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิสี่คนและผู้แทนเกษตรกรสามคน ให้
เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม เป็น
กรรมการและเลขานุการ

มาตรา ๑๓ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขต
ปฏิรูปที่ดินตามมาตรา ๒๕ ใช้บังคับในเขตอำเภอหนึ่งอำเภอ
ใดในจังหวัดใดแล้ว ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตร
กรรมประจำจังหวัดขึ้นคณะหนึ่งในจังหวัดนั้น เรียกว่า
"คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด" ประกอบด้วย ผู้ว่าราช
การจังหวัด เป็นประธานกรรมการ เกษตรจังหวัด พาณิชย์
จังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด
ผู้จัดการสาขาธนาคาร เพื่อการ เกษตรและสหกรณ์การ เกษตร
และนายอำเภอในท้องที่ที่มีการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม
เป็นกรรมการ และกรรมการอื่นอีกสามคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง
จากผู้แทนเกษตรกร

มาตรา ๑๔ ให้กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งตาม
มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราว
ละสองปี

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการในระหว่างที่
กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้
ผู้ได้รับแต่งตั้งชื่อนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่
ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้วนั้น

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้ง
เป็นกรรมการอีกได้

มาตรา ๑๕ กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งต้องไม่
เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญา กับ ส.ป.ก. หรือในกิจการ
ที่กระทำให้แก่ ส.ป.ก. ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือ
ทางอ้อม

มาตรา ๑๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตาม
วาระตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้ง
พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่มีอำนาจแต่งตั้งแล้วแต่กรณี ให้ออก

(๔) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๕

มาตรา ๑๖ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่ง เป็นประธานในที่ประชุม

มาตรา ๑๗ การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก

กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๘ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย มาตรการ ข้อบังคับ

หรือระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการปฏิรูปที่ดินของ
ส.ป.ก. ตลอดจนการควบคุมการบริหารงานของ ส.ป.ก.
รวมทั้งอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

- (๑) จัดหาที่ดินของรัฐเพื่อนำมาใช้ในการปฏิรูป
ที่ดินเพื่อเกษตรกร
- (๒) พิจารณากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินตามมาตรา ๒๔
การจัดซื้อหรือเวนคืนที่ดินตามมาตรา ๒๕ และการกำหนด
เนื้อที่ที่ดินที่จะให้เกษตรกร หรือสถาบันเกษตรกรเช่าระยะ
ยาว หรือเช่าซื้อตามมาตรา ๓๐
- (๓) พิจารณาการกำหนดแผนผังและการจัดแบ่ง
แปลงที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน
- (๔) พิจารณาอนุมัติแผนงาน และโครงการปฏิรูป
ที่ดินเพื่อเกษตรกรตลอดจนงบค่าใช้จ่ายของ ส.ป.ก.
เสนอรัฐมนตรี
- (๕) พิจารณากำหนดแผนการผลิต และการจำ
หน่ายผลิตผลเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อยกระดับราย
ได้ และคุ้มครองผลประโยชน์ของเกษตรกร หรือสถาบัน
เกษตรกร

(๖) พิจารณากำหนดแผนการส่งเสริม และบำรุง เกษตรกรรมในเขตปฏิรูปที่ดิน รวมถึงการจัดรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรม ปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตและคุณภาพ ผลผลิตเกษตรกรรม ตลอดจนสวัสดิการ การสาธารณสุขไปก การศึกษาและการสาธารณสุขของ เกษตรกร

(๗) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการ คัดเลือกเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับ ที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรม ตลอดจนแบบสัญญา เช่าและเช่าซื้อที่จะทำกับเกษตรกร หรือสถาบันเกษตรกร ผู้ได้รับที่ดิน

(๘) กำหนดระเบียบการให้เกษตรกรและสถาบัน เกษตรกร ผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเช่าทำประโยชน์ในที่ดินและปฏิบัติตาม แผนการ ผลิตและการจำหน่ายผลผลิต เกษตรกรรม

(๙) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ว่าด้วยการให้ เกษตรกรและสถาบัน เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินกู้ยืมจาก ส.ป.ก. ตลอดจนเงื่อนไขของการกู้ยืม โดยอนุบัญญัติรัฐมนตรี

(๑๐) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินและหนี้สินของเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตลอดจนการควบคุมดูแลกิจการอื่น ๆ ภายในเขตปฏิรูปที่ดิน

(๑๑) ติดตามการปฏิบัติงานของ ส.ป.ก. ให้เป็นไปตามแผนงานและโครงการที่ได้รับอนุมัติ ตลอดจนกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

(๑๒) กำหนดกิจการและระเบียบการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของ ส.ป.ก. หรือสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการกำหนดมาตรการและวิธีปฏิบัติงานของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดและให้มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

(๑) ทิวารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการ

และค่าใช้จ่ายของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด เพื่อเสนอ
ต่อคณะกรรมการ

(๒) ติดตามการปฏิบัติงานของสำนักงานการปฏิรูป
ที่ดินจังหวัด ให้เป็นไปตามแผนงานและโครงการที่ได้รับอนุมัติ
ตลอดจนดำเนินการแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ
งาน

(๓) พิจารณาผลการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงแผน
งาน โครงการ งบค่าใช้จ่ายและวิธีปฏิบัติงานของสำนักงาน
การปฏิรูปที่ดินจังหวัด

(๔) จัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายตามโครงการ
การปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมแต่ละโครงการ เพื่อเสนอ
ต่อคณะกรรมการ

(๕) ดำเนินการเกี่ยวกับการเงินและกิจการอื่น ๆ
ที่เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมตามระเบียบหรือ
ข้อบังคับหรือมติของคณะกรรมการหรือตามที่คณะกรรมการ
มอบหมาย

(๖) วางระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติ
งานของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้ง

กับระเบียบหรือข้อบังคับหรือมติของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการหรือคณะกรรมการปฏิบัติที่จังหวัดมีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะเพื่อพิจารณาเรื่องต่าง ๆ หรือปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการปฏิบัติที่จังหวัดมอบหมาย

การประชุมของอนุกรรมการ ให้นำความในมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๒ ภายในกำหนด ๙๐ วัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณทุกปี ให้รัฐมนตรีประกาศรายงานรับจ่ายเงินของ ส.ป.ก. ในราชกิจจานุเบกษา

รายงานการรับจ่ายเงินตามวรรคหนึ่ง เมื่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบแล้ว ให้ทำรายงานผลการตรวจสอบเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอรัฐสภาทราบ

มาตรา ๒๓ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบการประกอบเกษตรกรรม หรือการทำประโยชน์หรือกิจการอื่น ๆ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ในที่ดินในเขตปฏิรูป

ที่ดินในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก และให้แสดงบัตรประจำตัวของผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

บัตรประจำตัวให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๕ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รองเลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๓

การดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

มาตรา ๒๕ การกำหนดเขตที่ดินในท้องที่ใดให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดินให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ในพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่ง ให้มีแผนที่แสดง
เขตและระบุท้องที่ที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินแนบท้ายพระราช
กฤษฎีกานั้นด้วย แผนที่ดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระ
ราชกฤษฎีกา

การกำหนดเขตที่ดินให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดินตาม
วรรคหนึ่ง ให้ถือเขตของอำเภอเป็นหลักโดยให้ดำเนินการ
กำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในเขตท้องที่อำเภอที่มีเกษตรกรผู้ไม่มี
ที่ดินประกอบเกษตรกรรมเป็นของตนเอง หรือมีที่ดินเล็กน้อย
ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ หรือต้องเช่าที่ดินของผู้อื่นประ
กอบเกษตรกรรมอยู่เป็นจำนวนมากตลอดจนที่มีผลผลิตต่อไร
่ต่ำ เป็นเกณฑ์ในการจัดอันดับความสำคัญในการกำหนดเขต
ก่อนหลัง

ให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยมิ
ชักช้า และให้ดำเนินการสำรวจที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และ
วางโครงการเพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ในท้องที่ทุกจังหวัดทั้งราชอาณาจักร ให้เสร็จภายในสามปี
นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๒๖ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับในท้องที่ใดแล้ว

(๑) ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน แต่พลเมืองเล็กใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือได้เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันก็ดี หรือพลเมืองยังใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นอยู่หรือยังไม่เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เมื่อได้จัดที่ดินแปลงอื่นให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทนโดยคณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วก็ดี ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับที่ดินดังกล่าวโดยมีต้องดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดิน และให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้

(๒) ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้น มีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของ

แผ่นดินดังกล่าว โดยมีต้องดำเนินการถอนสภาพตามประ
มวลกฎหมายที่ดินและให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมา
ใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้

ในกรณีที่ทางราชการยังต้องใช้ที่ดินตอนใดเพื่อ
ประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะต่อไป ให้คณะกรรมการ
จัดที่ดินเพื่อใช้ตามความจำเป็น โดยประกาศในราชกิจจา
นุเบกษา

(๓) ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีที่ดินอันเป็นสาธารณ
สมบัติของแผ่นดินซึ่งเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าหรือที่ดินซึ่งมีผู้
เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่น
ตามประมวลกฎหมายที่ดิน และที่ดินนั้นอยู่นอกเขตป่าสงวน
แห่งชาติหรือเขตที่ดินที่ได้จำแนกให้เป็นเขตป่าไม้ถาวรตาม
มติคณะรัฐมนตรี ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการ
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้

มาตรา ๒๗ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขต
ปฏิรูปที่ดินใช้บังคับในท้องที่ใดแล้ว ภายในเขตปฏิรูปที่ดิน
ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานเจ้า
หน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปทำการอันจำเป็นเพื่อการสำรวจรังวัดได้ แต่ต้องแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบเสียก่อน

(๒) ทำเครื่องหมายขอบเขตหรือแนวเขตโดยปักหลักหรือชุดรอกแนว ในกรณีที่ต้องสร้างหมุดหลักฐานการแผนที่ในที่ดินของผู้ใด ก็ให้มีอำนาจสร้างหมุดหลักฐานลงได้ตามความจำเป็น

เมื่อมีความจำเป็นและโดยสมควร พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจชุดดิน ตัดรานกิ่งไม้และกระทำการอย่างอื่นแก่งสิ่งกีดขวางการสำรวจรังวัดได้เท่าที่จำเป็น ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงการที่จะให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้รับความเสียหายน้อยที่สุด

ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน และผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๒๔ ภายในระยะเวลาสามปี นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินตามมาตรา ๒๔ ใช้บังคับ ห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่ายคฤหาสน์ประการใด ๆ หรือ

ก่อให้เกิดการระคิดพันใด ๆ ซึ่งที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย

ในกรณีที่ ส.ป.ก. จัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืนที่ดินนั้น ถ้ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนความในวรรคหนึ่ง และเป็นทรัพย์สินหรือสิ่งก่อก่อให้เกิดความเสียหายหรือกีดขวางการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทำการรื้อถอนเสียได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินไม่ปฏิบัติตามให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย มีอำนาจดำเนินการรื้อถอนโดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินดังกล่าวจะเรียกร้องค่าเสียหายมิได้ และต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนนั้นด้วย

มาตรา ๒๕ ในเขตปฏิรูปที่ดิน เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่า ที่ดินบริเวณใดสมควรดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดซื้อหรือ

ดำเนินการ เว้นคืนที่ดินให้ ถึงต่อไปนี้

(๑) ที่ดินแปลงเดียวหรือหลายแปลงมีเนื้อที่รวมกันเกินกว่าห้าสิบไร่ ซึ่งบุคคลในครอบครัวเดียวกันไม่ว่าคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นเจ้าของที่ดินผู้ประกอบการเกษตรกรรมด้วยตนเอง ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดซื้อหรือดำเนินการ เว้นคืนที่ดินส่วนที่เกินกว่าห้าสิบไร่

(๒) ถ้าที่ดินดังกล่าวใน (๑) มีเนื้อที่รวมกันเกินกว่าหนึ่งร้อยไร่ และเจ้าของที่ดินผู้ประกอบการเกษตรกรรมด้วยตนเองใช้เพื่อการเลี้ยงสัตว์จำพวกสัตว์ใหญ่ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดชนิด จำนวน และเงื่อนไขในราชกิจจานุเบกษา ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดซื้อหรือดำเนินการ เว้นคืนที่ดินส่วนที่เกินกว่าหนึ่งร้อยไร่

ถ้าเจ้าของที่ดินรายใดมีความประสงค์จะประกอบเกษตรกรรมด้วยตนเองในที่ดินเกินกว่าตามที่กล่าวไว้ใน (๑) หรือ (๒) และแสดงได้ว่าตนได้ประกอบเกษตรกรรมในที่ดินด้วยตนเองเกินกว่าที่กล่าวไว้ใน (๑) หรือ (๒) อยู่แล้วไม่ต่ำกว่าหนึ่งปีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และแสดงได้ว่าตนมีความสามารถและมีปัจจัยที่จะทำที่ดิน

ให้นี้ให้เป็นประโยชน์ทางเกษตรกรรมได้ รัฐบาลจะเป็นผู้ประ
 กอบเกษตรกรรมในที่ดินนั้นด้วยตนเอง ให้นั้นคำร้องต่อพนักงาน
 งานเจ้าหน้าที่พร้อมทั้งแสดงหลักฐานอ้างอิงประกอบคำร้อง
 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้สอบสวนแล้ว ให้รายงานต่อคณะ
 กรรมการ ถ้าคณะกรรมการเห็นสมควรอนุญาต ก็ให้กำหนด
 เงื่อนไขในการอนุญาต เสนอรัฐมนตรีพิจารณา หากรัฐมนตรี
 เห็นชอบก็ให้อนุญาตให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิในที่ดินนั้นต่อไป แต่
 ต้องไม่เกินหนึ่งพันไร่ ในกรณีที่ผู้ร้องขอได้รับสิทธิในที่ดิน
 ดังกล่าวไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ให้
 ส.ป.ก. มีอำนาจจัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืนที่ดินที่ได้รับ
 เพิ่มขึ้นนั้น เพื่อใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่อไป
 ในกรณีที่เจ้าของที่ดินรายใดได้แสดงว่าตนได้
 ประกอบเกษตรกรรมในที่ดินด้วยตนเอง เกินกว่าหนึ่งพันไร่
 อยู่แล้วไม่ต่ำกว่าหนึ่งปีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและ
 มีความประสงค์จะประกอบเกษตรกรรมด้วยตนเองในที่ดิน
 นั้นต่อไป ให้คณะกรรมการพิจารณาตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้
 ก. ได้ลงทุนในกิจกรรมการเกษตรในที่ดินนั้นไปแล้ว
 เป็นจำนวนมาก และการลงทุนนั้นได้กระทำไปด้วยการส่ง

เสริมของรัฐ

ข. เป็นการประกอบการเพื่อพัฒนาวิทยาการเกษตร
แผนใหม่ หรือที่ยังมีความต้องการอยู่มากมายในประเทศหรือ
เพื่อการส่งออก

ค. ในการที่จะประกอบกิจการใดต่อไปนั้นจะต้อง
มีลักษณะที่ช่วยพัฒนาการเกษตร และช่วยเหลือเกษตรกรใน
ด้านปัจจัยการผลิต เพื่อส่งเสริมผลผลิตการเกษตรและ
อุตสาหกรรมเกษตรได้อย่างกว้างขวางในเรื่องการ
สาธิต และเป็นตลาดรับซื้อผลิตผลเกษตรกรรมจากเกษตร
กรโดยตรง

ง. เมื่อพ้นสิบห้าปี หากสถาบันเกษตรกรมีความ
ต้องการและสามารถที่จะเป็นผู้ถือหุ้นในกิจการนั้น เจ้าของ
ที่ดินต้องยินยอมให้สถาบันเกษตรกรถือหุ้นในกิจการนั้นไม่
น้อยกว่าร้อยละหกสิบของจำนวนหุ้นทั้งหมด ทั้งนี้ ให้เป็น
ไปตามวิธีการและรายละเอียดที่คณะกรรมการกำหนด

ถ้าคณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควรอนุญาต ก็ให้
กำหนดเงื่อนไขในการอนุญาต เสนอรัฐมนตรีพิจารณา หาก
รัฐมนตรีเห็นชอบก็ให้อนุญาตให้ผู้ร้องขออนุมัติสิทธิในที่ดินนั้น

ต่อไปในกรณีที่ผู้ร้องขอได้รับสิทธิในที่ดินดังกล่าวไม่ปฏิบัติ
ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจ
จัดซื้อ หรือดำเนินการเวนคืนที่ดินที่ได้รับเพิ่มขึ้นนั้น เพื่อใช้
ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่อไป

(๓) ที่ดินแปลงใดถ้าเจ้าของไม่ได้ใช้ที่ดินประ
กอบเกษตรกรรมด้วยตนเอง หรือมิได้ใช้ประกอบเกษตร
กรรมอย่างใดหรือประกอบเกษตรกรรมเล็กน้อย หรือประ
กอบเกษตรกรรมบางส่วนเพียง เป็นการแสดงสิทธิในที่ดิน
ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืนที่ดินนั้น
ได้ในส่วนที่เกินกว่ายี่สิบไร่

ถ้าเจ้าของที่ดินตาม (๓) มีความประสงค์จะ
ประกอบเกษตรกรรมด้วยตนเอง และแสดงได้ว่าตนมีความ
สามารถและมีปัจจัยที่จะทำที่ดินนั้นให้เป็นประโยชน์ทาง
เกษตรกรรมได้ ทั้งตนจะเป็นผู้ประกอบเกษตรกรรมในที่ดิน
นั้นด้วยตนเอง ให้ยื่นคำร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมทั้ง
แสดงหลักฐานอ้างอิงประกอบคำร้อง เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่
ได้สอบสวนแล้ว ให้รายงานต่อคณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะ
กรรมการมอบหมาย เพื่อพิจารณาอนุญาตให้ผู้ร้องขอนั้นมีสิทธิ

ในที่ติดต่อไป ตามขนาดใน (๑) หรือ (๒) แล้วแต่กรณี และให้คณะกรรมการกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาต ในกรณี ผู้ได้รับสิทธิในที่ติดดังกล่าวไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ให้ส.ป.ก. มีอำนาจจัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืนที่ดินนั้นเพื่อใช้ในการ ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่อไป

บทบัญญัติในมาตรานี้ มิให้ใช้บังคับแก่ที่ดินบรรดา ที่เป็นของทรวงการ เมือง องค์การของรัฐ รัฐวิสาหกิจ สถาบันเกษตรกร หรือที่ดินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๐ ในเขตปฏิรูปที่ดิน ถ้าเป็นที่ดินของ รัฐซึ่งมีจำนวนเนื้อที่ตั้งแต่หนึ่งหมื่นไร่ขึ้นไป ให้คณะกรรมการ จัดให้สถาบันเกษตรกรเช่าระยะยาว ถ้าเป็นที่ดินของ รัฐซึ่งมีจำนวนเนื้อที่ไม่ถึงหนึ่งหมื่นไร่ คณะกรรมการจะให้ สถาบันเกษตรกร หรือเกษตรกรเช่าระยะยาวก็ได้ แต่จะ โอนสิทธิในที่ดินของรัฐนั้นมิได้ แต่ถ้าเป็นที่ดินที่ได้มาโดย การจัดซื้อหรือเวนคืน คณะกรรมการจะให้เกษตรกรหรือ สถาบันเกษตรกรเช่าระยะยาวหรือเช่าซื้อตามเงื่อนไขที่ คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) เกษตรกรและบุคคลในครอบครัวเดียวกัน
ซึ่งประกอบ เกษตรกรรมประเภทอื่น เว้นแต่ (๒) จำนวน
ไม่เกินห้าสิบไร่

(๒) เกษตรกรและบุคคลในครอบครัวเดียวกัน
ซึ่งประกอบ เกษตรกรรมเพื่อการ เลี้ยงสัตว์จำพวกสัตว์ใหญ่
ตามที่รัฐมนตรีประกาศตามมาตรา ๒๙(๒) จำนวนไม่เกิน
หนึ่งร้อยไร่

(๓) สถาบันเกษตรกรซึ่งจะนำที่ดินไปจัดให้แก่
เกษตรกรตาม (๑) หรือ (๒) เข้าระยะยาว หรือเช่าซื้อ
จำนวน เนื้อที่ที่ดินตามแต่คณะกรรมการจะเห็นสมควร

มาตรา ๓๑ ถ้าเกษตรกรผู้ใดต้องการมีสิทธิใน
ที่ดิน หรือขอเช่าที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมเกินกว่าที่กำหนดไว้
ตามมาตรา ๓๐(๑) หรือ (๒) และแสดงได้ว่าตนมีความ
สามารถและมีปัจจัยที่จะทำที่ดินที่ขอเพิ่มขึ้นให้เป็นประโยชน์
ในทางเกษตรกรรมได้ทั้งตนจะเป็นผู้ประกอบ เกษตรกรรม
ในที่ดินนั้นด้วยตนเอง ให้ทำคำร้องยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
พร้อมทั้งแสดงหลักฐานอ้างอิงประกอบคำร้อง

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนแล้ว ให้เสนอคำร้องพร้อมด้วยบันทึกรายงานผลการสอบสวนต่อคณะกรรมการ

คณะกรรมการมีอำนาจพิจารณาอนุญาตให้ผู้อื่นคำร้องมีสิทธิในที่ดิน หรือได้เข้าที่ที่ดินได้ตามที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินหนึ่งเท่าของจำนวนเนื้อที่ที่ดินที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๓๐(๑) หรือ (๒) ทั้งนี้โดยกำหนดเงื่อนไขก็ได้ ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข คณะกรรมการมีอำนาจสั่งเพิกถอนการอนุญาตเสียได้และจัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืนที่ดินหรือสั่งเลิกการเข้าที่ที่ดินดังกล่าวได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนตามแต่จะเห็นสมควร และนำที่ดินนั้นไปใช้เพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่อไป

มาตรา ๓๒ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับในท้องที่ใด และ ส.ป.ก. ได้จัดซื้อหรือเวนคืนที่ดินแปลงใดแล้ว ให้สิทธิของผู้เข้าในที่ดินแปลงนั้นตามสัญญาเช่า หรือตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเช่ามาเป็นอันสิ้นสุดลง

มาตรา ๓๓ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขต

ปฏิรูปที่ดินใช้บังคับในท้องที่ใดแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่
แจ้งให้บรรดาเจ้าของที่ดินที่มีที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่อยู่ใน
เขตปฏิรูปที่ดินแจ้งจำนวนแปลงที่ดิน ขนาดของที่ดินแต่ละ
แปลง ที่ตั้งของที่ดิน และการทำประโยชน์ในที่ดินที่ตนเป็น
เจ้าของทุกแปลงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเก้าสิบวัน
ตามแบบและวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด โดยประกาศในราช
กิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๔ ในการเวนคืนที่ดินหรือสังหา
ริมทรัพย์เพื่อเกษตรกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นำกฎหมาย
ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม
สำหรับที่ดินที่เวนคืนตามวรรคหนึ่ง ให้ ส.ป.ก.
หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจาก ส.ป.ก. มีอำนาจเข้าครอบ
ครองที่ดินดังกล่าวเพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตร
กรรมได้ทันที

มาตรา ๓๕(๑) การชำระราคาที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่จัดซื้อตามพระราชบัญญัตินี้ ให้จ่ายเป็นเงินสดหรือเงินสดและพันธบัตรของรัฐบาล ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

การชำระค่าทดแทนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืนตามพระราชบัญญัตินี้ ให้จ่ายเป็นเงินสดส่วนหนึ่ง และส่วนที่เหลือให้จ่ายเป็นพันธบัตรของรัฐบาล ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ให้กระทรวงการคลังโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี มีอำนาจออกพันธบัตร เพื่อชำระราคาหรือค่าทดแทนตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง และมีอำนาจกำหนดอัตราดอกเบี้ยระยะเวลาได้ถอน เงื่อนไขและวิธีการในการออกพันธบัตร ทั้งนี้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๑) ความในมาตรา ๓๕ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๔ (ร.จ. เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๑๔๔ ฉบับพิเศษ หน้า ๔๑)

พันธบัตรตามวรรคสาม เมื่อครบกำหนดชำระ ให้ชำระจากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

มาตรา ๓๖ ให้คณะกรรมการกำหนดเงินค่าทดแทนโดยคำนึงถึงการได้มาสภาพความอุดมสมบูรณ์ และทำเลที่ตั้งของที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ ประกอบกับมูลค่าของผลผลิตเกษตรกรรมหลักที่สามารถผลิตได้จากที่ดินในท้องที่นั้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม และแก่บรรดาเกษตรกรผู้ที่จะต้องรับภาระจួយค่าที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์แก่ ส.ป.ก. ต่อไปด้วย

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งจำนวนเงินค่าทดแทนให้เจ้าของที่ดินหรือผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนทราบ ถ้าเจ้าของที่ดินหรือผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนไม่เห็นชอบด้วยกับจำนวนเงินค่าทดแทนดังกล่าว มีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามมาตรา ๔๐

บรรดาที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืนตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ ส.ป.ก. เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

มาตรา ๓๑ ห้ามมิให้ยกอายุความครอบครองขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับ ส.ป.ก. ในเรื่องที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ ส.ป.ก. ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๔ ถ้า ส.ป.ก. เกี่ยวข้องในกิจการใดที่กฎหมายกำหนดให้จดทะเบียนในอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้ ส.ป.ก. ได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนนั้น

มาตรา ๓๕ ที่ดินที่บุคคลได้รับสิทธิโดยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจะทำการแบ่งแยก หรือโอนสิทธิในที่ดินนั้นไปยังผู้อื่นมิได้ เว้นแต่เป็นการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม หรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก. เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๔

อุทธรณ์

มาตรา ๔๐ ถ้าเจ้าของที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ หรือผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนผู้ใดประสงค์จะอุทธรณ์ ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งตามมาตรา ๓๖

มาตรา ๔๑ ให้มีคณะกรรมการอุทธรณ์คณะหนึ่ง ประกอบด้วยปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายหนึ่งคน ผู้ทรงคุณวุฒิทางดินหนึ่งคน ผู้ทรงคุณวุฒิทางเศรษฐกิจการเกษตรหนึ่งคน ผู้ทรงคุณวุฒิทางพืชพรรณหนึ่งคน เป็นกรรมการ ให้ประธานกรรมการ แต่งตั้งกรรมการหรือบุคคลใดเป็นเลขานุการคณะกรรมการ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการอุทธรณ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นกรรมการหรืออนุกรรมการในคณะกรรมการหรือคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมิได้

มาตรา ๕๒ ให้คณะกรรมการอุทธรณ์มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยคำอุทธรณ์ที่ยื่นต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ ให้คณะกรรมการอุทธรณ์วินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์

หากผู้อุทธรณ์ไม่พอใจในคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองได้ภายในกำหนดหนึ่งเดือน ในกรณีที่ยังมีคดีมีการตั้งศาลปกครองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมิให้นำข้อความดังกล่าวนี้มาใช้บังคับ

มาตรา ๕๓ ให้คณะกรรมการอุทธรณ์มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการอุทธรณ์ หรือให้ช่วยเหลือในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ เว้นแต่การวินิจฉัยอุทธรณ์ และให้นำมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๔ ให้กรรมการอุทธรณ์ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการอีกได้

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการอุทธรณ์ระหว่าง
ที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้
ได้รับแต่งตั้งชื่อนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่
ของกรรมการอุทธรณ์ซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้วนั้น

มาตรา ๔๕ ให้นำมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ และ
มาตรา ๑๘ มาใช้แก่คณะกรรมการอุทธรณ์โดยอนุโลม

มาตรา ๔๖ หลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่น
อุทธรณ์ และวิธีพิจารณาในการวินิจฉัยคำอุทธรณ์ ให้กำหนด
โดยกฎกระทรวง

หมวด ๕

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๗ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวก
สะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๓ หรือมาตรา
๒๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกิน
หนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๔ ผู้ใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามประกาศ
ของรัฐมนตรีซึ่งออกตามมาตรา ๓๓ ต้องระวางโทษปรับไม่
เกินหนึ่งพันบาท

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

สัญญา ธรรมศักดิ์

นายกรัฐมนตรี

(คัดจาก ร.จ. เล่ม ๙๒ ตอนที่ ๕๔ วันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๔)

บันทึกเปรียบเทียบการแก้ไขเพิ่มเติม
พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

มาตรา ๕

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตาม
พระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับ
ออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
แล้วให้ใช้บังคับได้

ความในมาตรา ๕ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓
แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นดังนี้

"มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวง เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้"

มาตรา ๓๕

มาตรา ๓๕ การชำระเงินค่าทดแทนให้แก่เจ้าของที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์ที่ต้องเวนคืนเพื่อการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมให้จ่ายเป็นเงินร้อยละสิบห้าของเงินค่าทดแทนทั้งหมด ส่วนที่เหลือให้จ่ายเป็นพันธบัตรของรัฐบาลมีอัตราดอกเบี้ยไม่ต่ำกว่าร้อยละแปดต่อปี มีระยะเวลาไถ่ถอนคืนภายในสิบปี และเงื่อนไขเกี่ยวกับการจ่ายเงินให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ที่ดินซึ่งจะต้องเวนคืนมีเนื้อที่ไม่เกินยี่สิบห้าไร่ และเจ้าของที่ดินนั้นไม่มีที่ดินอื่น ไม่ว่าในหรือนอกเขตปฏิรูปที่ดิน ให้ชำระเงินทั้งหมดในวันที่มีการโอนสิทธิในที่ดินนั้น แต่ทั้งนี้ ไม่เกินจำนวนเงินขั้นสูงสุดที่กำหนดไว้ในพระ

พระราชกฤษฎีกา

ความในมาตรา ๓๕ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นต้นนี้

"มาตรา ๓๕ การชำระราคาที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์ที่จัดซื้อตามพระราชบัญญัตินี้ ให้จ่ายเป็นเงินสดหรือเงินสดและพันธบัตรของรัฐบาล ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

การชำระค่าทดแทนที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืนตามพระราชบัญญัตินี้ ให้จ่ายเป็นเงินสดส่วนหนึ่ง และส่วนที่เหลือให้จ่ายเป็นพันธบัตรของรัฐบาล ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ให้กระทรวงการคลังโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี มีอำนาจออกพันธบัตร เพื่อชำระราคาหรือค่าทดแทนตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง และมีอำนาจกำหนดอัตราดอกเบี้ยระยะเวลาไถ่ถอน เงื่อนไข และวิธีการในการออกพันธบัตรทั้งนี้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

พันธบัตรตามวรรคสามเมื่อครบกำหนดชำระให้
ชำระจากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม"

พระราชบัญญัติ

ที่ราชพัสดุ

พ.ศ. ๒๕๑๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘

เป็นปีที่ ๓๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราช
บัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่ง
ชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราช
บัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัด
จากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น
ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัด หรือ
แย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ที่ราชพัสดุ หมายความว่า อสังหา
ริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด เว้นแต่สาธารณ
สมบัติของแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืน
หรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตาม
กฎหมายที่ดิน

(๒) อสังหาริมทรัพย์สำหรับพลเมืองใช้หรือสงวน
ไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองใช้ร่วมกันเป็นต้นว่า ที่ชาย
คลอง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ

ส่วนอสังหาริมทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจที่เป็นนิติ
บุคคลและขององค์การปกครองท้องถิ่นไม่ถือว่าเป็นที่ราช
พัสดุ

มาตรา ๕ ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์
ที่ราชพัสดุ

บรรดาที่ราชพัสดุที่กระทรวง ทบวง กรม ใดได้
มาโดยการเวนคืนหรือการแลกเปลี่ยนหรือโดยประการอื่น
ให้กระทรวงการคลัง เข้าถือกรรมสิทธิ์ในที่ราชพัสดุนั้น ทั้ง
นี้ยกเว้นที่ดินที่ได้มาโดยการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการ
ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า
"คณะกรรมการที่ราชพัสดุ" ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการคลัง เป็นประธาน ปลัดกระทรวงการคลัง เป็น
รองประธาน ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงศึกษา
ธิการ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมที่ดิน ผู้อำนวยการ
การสำนักผังเมืองเป็นกรรมการ อธิบดีกรมธนารักษ์เป็น
กรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการกองรักษาที่หลวง
กรมธนารักษ์เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย
หลักเกณฑ์และวิธีการในการปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้อยู่
และจัดหาประโยชน์เกี่ยวกับที่ราชพัสดุ

หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด
ให้ตราเป็นกฎกระทรวง

มาตรา ๑๖ การประชุมของคณะกรรมการต้องมี
กรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของกรรมการทั้ง
หมดจึงเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่หรือไม่
อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการปฏิบัติหน้าที่
แทน ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่
อยู่ หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการ
คนใดคนหนึ่ง เป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก
กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน
ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่ม
ขึ้นอีกเสียงหนึ่ง เป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๗ การโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุเฉพาะ
ที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของ
แผ่นดินโดยเฉพาะ ให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ ส่วนการ
โอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุอื่น ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ

วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การตราพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้มีแผนที่แสดงเขตที่ราชพัสดุแนบท้ายด้วย

มาตรา ๘ ที่ราชพัสดุเฉพาะที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เมื่อเลิกใช้เพื่อประโยชน์เช่นนั้น หรือเมื่อสิ้นสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินแล้ว หรือที่ราชพัสดุที่ทางราชการหวงห้ามไว้และทางราชการไม่ประสงค์จะหวงห้ามอีกต่อไป ให้ถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือถอนการหวงห้าม แล้วแต่กรณี โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และให้มีแผนที่แสดงเขตที่ดินแนบท้ายพระราชกฤษฎีกานั้นด้วย

มาตรา ๑๐ ในระหว่างที่ยังมิได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ตามมาตรา ๖ และมาตรา ๘ ให้ใช้ระเบียบการปกครองและจัดประโยชน์ที่ดินสิ่งปลูกสร้างราชพัสดุ พุทธศักราช ๒๔๘๕ บังคับต่อไปจนกว่าจะได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวเท่าที่ไม่ขัดกับพระราชบัญญัตินี้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินหกเดือนนับแต่วัน

ที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๑ บรรดาที่ราชพัสดุที่กระทรวง ทบวง
กรม ได้มาโดยกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
หรือโดยการแลกเปลี่ยนกรรมสิทธิ์กับเอกชน หรือโดยประ
การอื่น ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้โอนมาเป็น
ของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๑๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง
เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

สัญญา ธรรมศักดิ์

นายกรัฐมนตรี

(คัดจาก ร.จ. เดิม ๗๒ ตอนที่ ๕๘ วันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๘)

บ 10596 ฉ.2

KO
21
ร362ร
2522

สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา
รวมกฎหมายที่ดิน

004-05-2522